

KÁRPÁT PANEL – ERDÉLY

GYORSJELENTÉS 2007

1. A mintáról – Erdély

Erdélyben, a Kárpát Panel kutatás keretében 900 fős mintát vettünk a háztartások szintjén, többlépcsős véletlen mintavétel módszerével. A háztartásokon belül a személyek kiválasztása szabad kvótás rendszerben történt, korcsoportok és nemi összetétel betartása alapján.

A mintavételi lépcsők alapja: régiók, megyék, azon belül településtípusok, települések (községek, városok).

A településeken a háztartások, illetve a megkérdezettek kiválasztása az egyszerű véletlen mintavétel mechanikus kiválasztásának valamely technikáját követte. Erre legalkalmasabbnak a listás módszert találtuk, amikor egy rendezett listáról egy adott lépésszám alapján minden x-ik háztartást, és ezen belül korcsoport és nem szerinti kvóta alapján a személyeket is kiválasztottuk.

1.1. táblázat: A minta összetétele Erdélyben településtípusok és megyék szerint

Megye	Alapsokaság			Minta			
	Magyarok összesen	Magyarok aránya (%)	Magyarok száma városon	Megyeszékhely minta	Más város minta	Faluk minta	Összesen
Fehér	20682	5,4	11130	0	8	6	14
Arad	49000	10	28466	19	0	14	33
Bihar	155554	25,9	86587	40	18	46	104
Beszterce-Naszód	18394	5,9	7209	5	0	7	12
Brassó	51470	8,7	35682	19	5	11	35
Krassó-Szörény	5859	1,8	5131	0	3	0	3
Kolozs	122131	17,3	80511	40	14	28	82
Kovászna	164055	73,8	81510	31	24	55	110
Hargita	275841	84,6	113801	23	53	109	185
Hunyad	25321	5,2	24181	4	12	1	17
Máramaros	46250	9,1	35772	24	0	7	31
Maros	227673	39,3	106862	47	25	81	153
Szatmár	129998	35,2	62767	37	5	45	87
Szilágy	57312	23,1	20638	7	7	24	38
Szeben	15478	3,7	12745	0	9	2	11
Temes	51421	7,6	34079	15	8	12	35
Összesen Erdély	1416439	19	747071	311	191	448	950

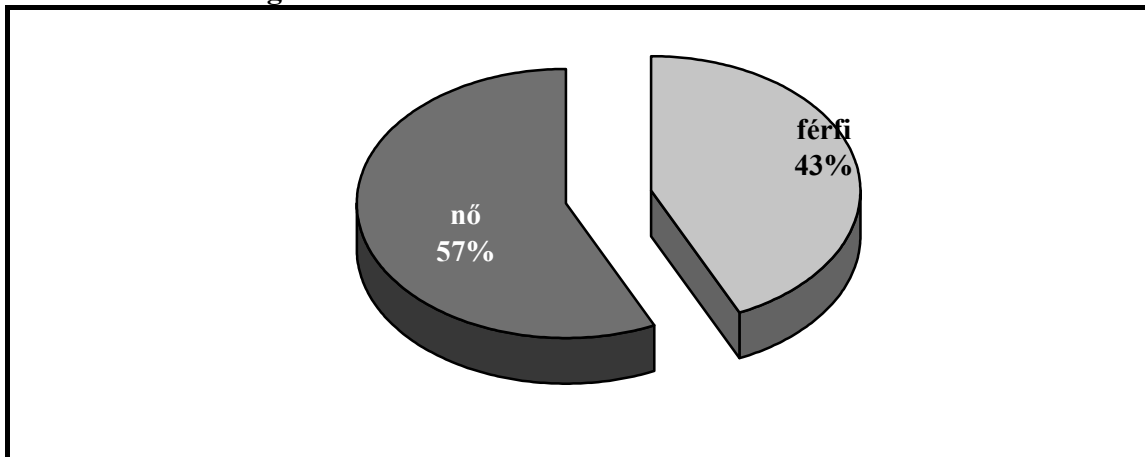
2. Szocio-demográfiai háttér

Az erdélyi lekérdezett népesség szocio-demográfiai háttérét elemezve megállapítható, hogy a nők kutatásunkban kissé felülreprezentáltak, a kérdezettek 57 százalék-a nő. Ez összhangban van a lekérdezett népesség korstruktúrájával is, amelyben legnagyobb arányt az idős, 55 év fölötti korcsoport tesz ki (42,5 százalék). Ebben a korosztályban a nők aránya jelentősebben meghaladja a férfiakét. A 18–25 év közötti fiatalok a minta egynegyedét (25,3 százalékát), a középkorúak pedig egyharmadát (32,9 százalékát) képezik.

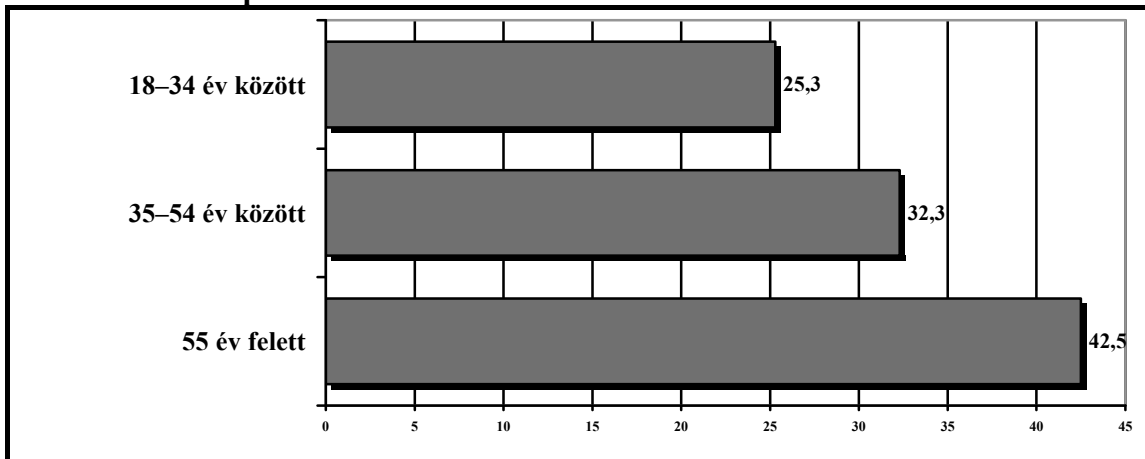
Amint az várható volt, a kérdezettek túlnyomó többsége, 62 százaléka házas, 17 százalék egyedülálló illetve özvegy 16 százalék. A házasság nélkül párkapcsolatban/vadházasságban élők aránya alacsony, mindössze 2 százalék.

A gyerekvállalás általánosnak tekinthető, a gyerekekkel rendelkező kérdezettek aránya ugyanis meghaladja a házasságban és özvegyen élők együttes arányát, az összes kérdezettek 79 százalékának van gyereke. Legelterjedtebb az egy-kétgyerekes családmodell, a kérdezettek 44,9 százalékának két, 32,9 százalékának egy gyereke van. Három gyereke 13,9 százalékának, négy gyereke 5,5 százalékának van, négynél több gyereke pedig a teljes lekérdezett népesség mindössze 2,4 százalékának. Hatnál több gyerekes család nem került a mintánkba.

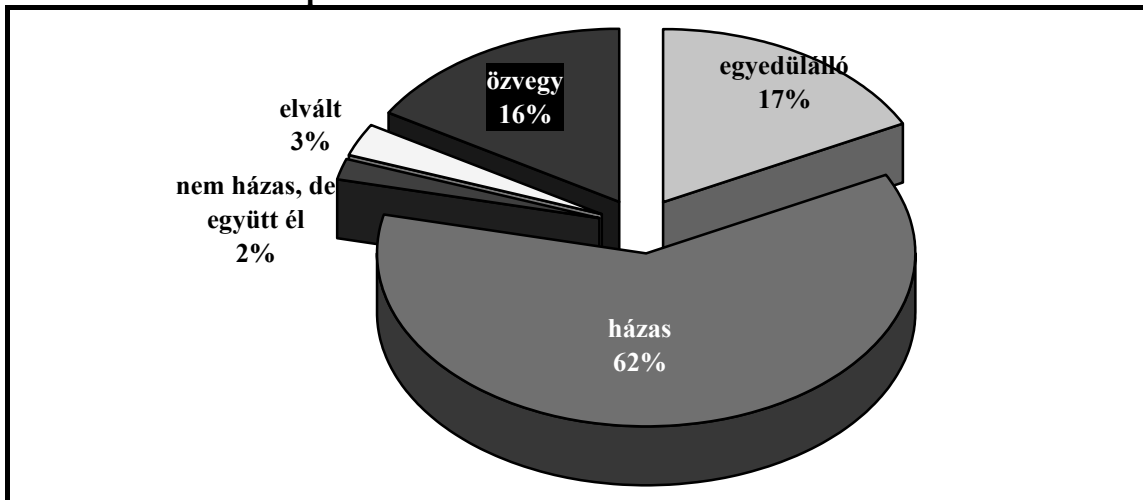
2.1. ábra: Nemi megoszlás

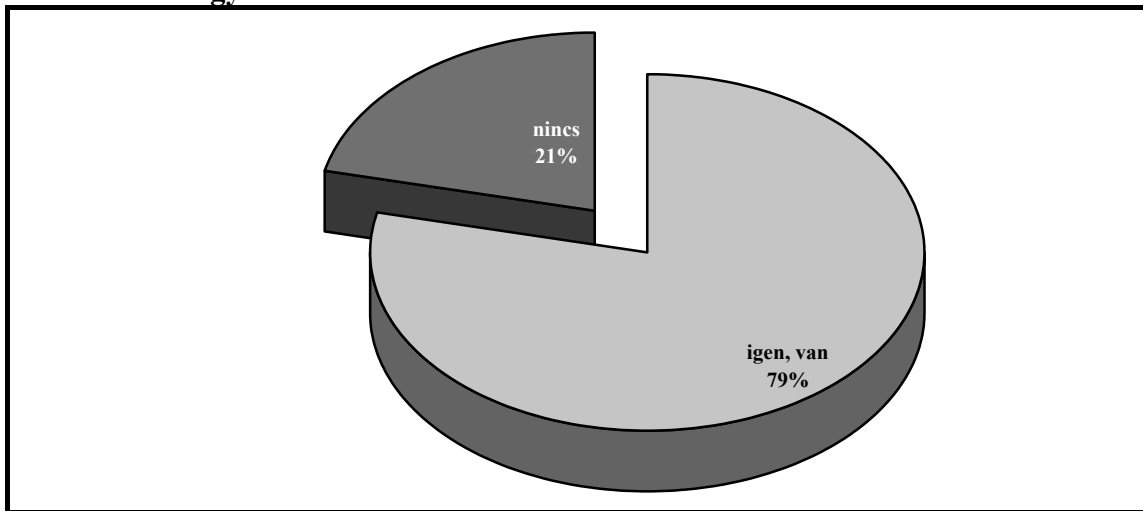
2.2. ábra: Korcsoportok – százalékban

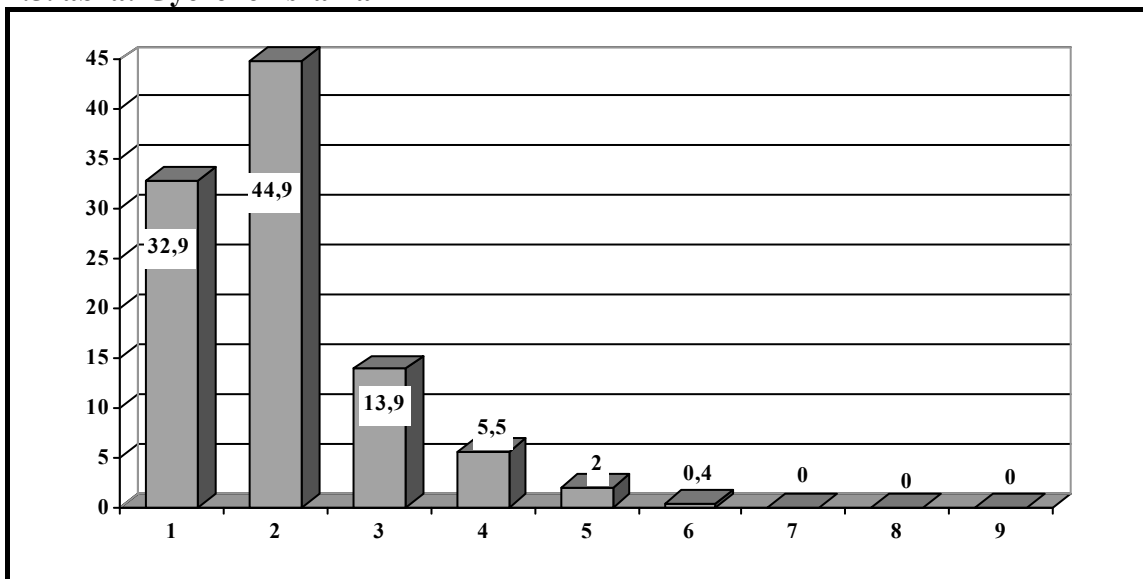
2.3. ábra: Családi állapot

2.4. ábra: Van gyereke?

2.5. ábra: Gyerekek száma

3. Identitás

A Kárpát Panel kutatás fő súlypontja az identitásvizsgálat volt. Az erdélyi, magyar anyanyelvű válaszadókat megkérdeztük, melyik az a közösség, amelyhez leginkább tartozónak érzi magát. Kevesebb, mint egyharmaduk azt válaszolta, hogy magyarnak (29,2 százalék), valamivel kevesebben, hogy erdélyi magyarnak (27,9 százalék), ami mindösszesen 57 százalék, míg a többi válaszadó zöme területi-regionális és állampolgárság-alapú kategóriákat nevezett meg: erdélyi 16,6 százalék, magyar anyanyelvű román állampolgár 11,3 százalék, székely 6,9 százalék. Viszonylag kevesen vallották magukat egyszerűen romániaiaknak (2,1 százalék), románnak (2,3 százalék, ezek magyarul jól beszélő, a véletlen mintába ezért bekerült román származású személyek), míg román állampolgárnak 1,1 százalék, európainak 1,5 százalék, és egyébnek 1,1 százalék vallotta magát. A második opciók sorrendje hasonló, eloszlásuk kissé különbözik, többen vallották magukat székelynek, összesen 10,6 százalék (ami a Kovászna és Hargita megyei válaszadóknak közel egyharmada).

A magyarsághoz tartozás túlnyomórészt pozitív érzésekkel tölti el a válaszadókat, több mint 80 százalékuk teljesen vagy többnyire egyetért, hogy ez büszkeséggel tölti el, több mint 75 százalékuk pedig magyarsága természetes dolog. Hogy a magyarságuk szégyen-érzettel töltené el, ezzel közel 72,7 százalékuk egyáltalán nem, 14,4 százalékuk pedig részben nem ért egyet.

A magyarsághoz tartozás kritériumai között az önbesorolás és a kultúrnemzeti azonosulást mutató magyar kultúra ismerete és szeretete, valamint a magyar anyanyelvűség emelkedik ki, de a magyar állampolgárság kritériuma is, és noha a többi kritériumhoz képest alacsonyabb említésű, ám a kisebbségi helyzetben viszonylag magasnak tekinthető 3-as, közepes értékű.

Arra a kérdésre, hogyha szabadon választana, melyik országban élne, közel 54 százalékuk Romániát jelölte meg, és mindössze 10,6 százalék Magyarországot, más országokat pedig még ennél is kevesebben említettek.

Ezekre a kérdésekre adott válaszok jól mutatják, hogy a romániai magyarság elindult a romániai állampolgári integráció útján, anélkül, hogy a magyar kulturális identitásából valamit is feladott volna. Jól érzékeltetik ezt a 3.5. ábra adatai is: a válaszadók több, mint 90 százalékának nincs vagy nagyon ritkán van problémája azzal, hogy magyarként kisebbségben él Romániában.

Az erdélyi magyar válaszadók 46,6 százaléka Romániát, 31 százaléka pedig Erdélyt tekinti hazájának, Magyarországot mindössze 3,7 százalék. Szülőföldjének 44,2 százalék Erdélyt, 16,8 százalék Romániát tekinti. A többi 21,5 százalék azt a települést tekinti szülőföldjének, ahol született, 8,7 százalék meg azt a települést, ahol él. (3.6. ábra)

A nemzethez való tartozás kapcsán 82 százalékuk a magyar nemzet részének érzi az erdélyi magyarságot, de ugyanakkor 65 százalékuk a román nemzet részének is tekinti. Ez egy másik megerősítése annak, hogy egyszerre kettős integrációs folyamat figyelhető meg, ebből viszont a román nemzethez való integrálódás egy viszonylag újkeletű folyamat. (15–16. ábrák). Ezt a tendenciát erősítik azok a válaszok is, ahol az erdélyi magyarok, a magyarországi magyarok és a románok közötti eltérő emberi tulajdonságok meglétére kérdeztünk rá, alig kevesebben látnak ugyanis különbséget az erdélyi magyarok és a románok között, mint az erdélyi és a magyarországi magyarok között (3.17-19. ábrák)

Arra a kérdésre, hogy mennyire találja rokonszenvesnek a különböző etnikai csoportokat, a többségi csoportok esetében a románok és a magyarországi magyarok átlagosan ugyanolyan értékekkel rendelkeznek, némi árnyalatnyi eltéréssel, a románok

nagyobb részéhez közömbös a viszonyulás, a magyarországi magyarokhoz pedig némiképp többen viszonyulnak rokonszenvvel – de ellenszenvvel is – mint a románokhoz (3.20. ábra). A határon túli magyar közösségek állnak a legközelebb az erdélyi magyarokhoz, közelebb, mint a többségi románok vagy magyarok. A románokhoz a válaszadók többsége kissé vagy nagyon ellenszenvesen viszonyul. Más etnikai csoportokhoz sokan nem tudnak viszonyulni, nem ismerik őket (szerbek, szlovákok, ukránok stb.)

A más társadalmi csoportokhoz való viszonyulásból kitűnik, hogy a válaszadók nagy többsége nagyon vagy kissé ellenszenvesen viszonyul a homoszexuálisokhoz (61 százalék), a skinheadekhez (66 százalék) és a drogosokhoz (79 százalék), míg vállalkozókhöz, úrgazdagokhoz a többség közömbösen viszonyul (49–51 százalék), de az úrgazdagok esetében az ellenszenvvel viszonyulók többen vannak a rokonszenvezőkhöz képest. (3.21-22. ábrák) A társadalom peremén élő munkanélküliek és menekültek iránti rokonszenv mértéke hozzávetőlegesen megegyezik a vállalkozók irántival (30–31 százalék), de nem ugyanaz a válaszadók számára.

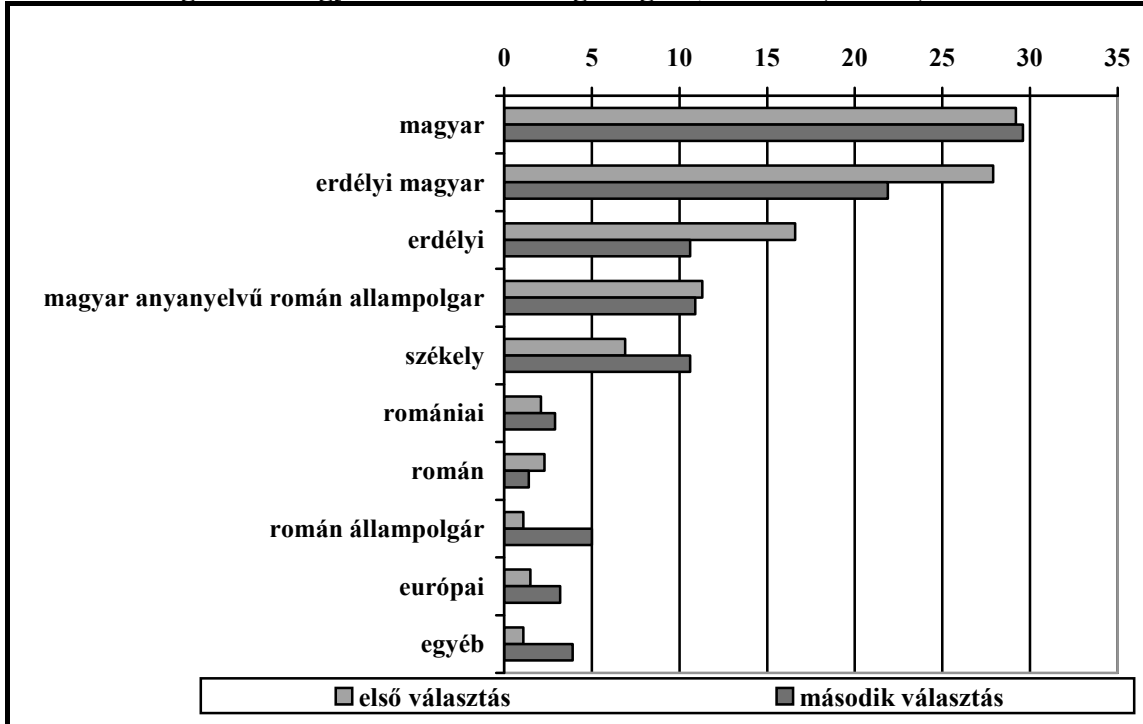
A hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos kérdésekre az erdélyi magyar válaszadók 57 százaléka azt válaszolta, hogy nemzetiségi hovatartozása miatt soha nem érte őt ilyen megkülönböztetés, 34,7 százalékukat ritkán érte, 6 százalék azt válaszolta, hogy gyakran, 1,7 százalék pedig, hogy nagyon gyakran érte őt ilyen megkülönböztetés. Más okokból 75–80 százalékukat soha nem érte hátrányos megkülönböztetés, és nagyon kevesen (2–3 százalék) válaszolták, hogy gyakran vagy nagyon gyakran érte őket valamilyen más okból hátrányos megkülönböztetés. Kivételt képez az anyagi helyzet miatti megkülönböztetés, amire 5 százalék válaszolta azt, hogy gyakran érte őt ilyen okból igazságtalanság.

Az erdélyiek kétharmada úgy gondolja, hogy nem akadály Erdélyben az érvényesülésnek az, ha valaki magyar, 30 százalék szerint akadály néhány téren, és 3 százalék nem tudja, akadály-e.

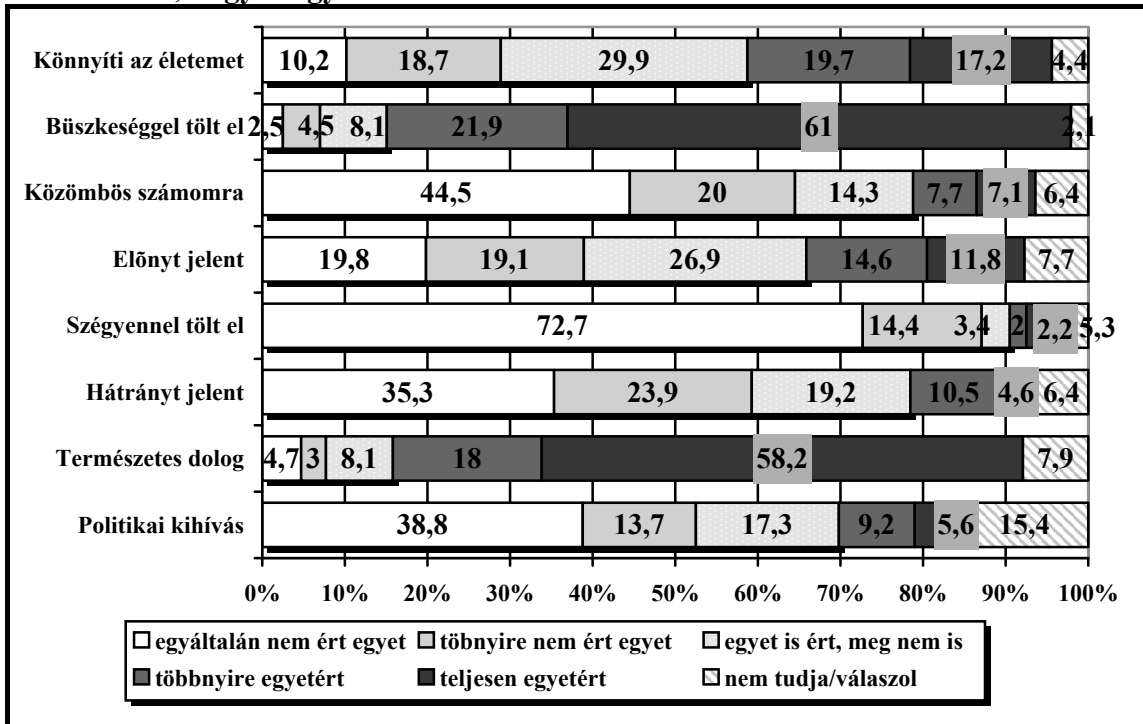
A románok és a magyarok közti viszonyt országos szinten mintegy egyharmaduk konfliktusokkal terheltnek, kb. ugyanannyian együttműködéssel jellemezhetőnek, a többiek közömbösnek érzik vagy nem tudják. A válaszok nagyon eltérnek a településükön jellemző viszonyoktól, amit mindössze 9 százalék lát konfliktusosnak, kétharmaduk együttműködéssel jellemzi (3.25. ábra). Az eltérés jól mutatja, hogy a személyes érintkezés, megismerés, közelség nemhogy növelné, hanem inkább csökkenti a konfliktus-potenciált, és az etnikumközi konfliktus inkább ideológiai szinten, a nagypolitika által megfogalmazva jelenik meg.

Az etnocentrizmust mérő kérdéscsoport esetében megfigyelhetjük, hogy az erdélyi magyarok többsége nem csupán a saját erdélyi magyar csoportjával, hanem a román állampolgári közösséggel is jelentős mértékben azonosul: a válaszadók 65,4 százaléka részben vagy teljesen egyetértett azzal, hogy „sokkal szívesebben vagyok román állampolgár, semhogy bármely más ország állampolgára legyek”, míg 75,5 százalékuk teljesen vagy részben egyetért azzal is, hogy „az embereknek akkor is támogatni kell saját hazájukat, ha vezetőik hibát követnek el” (3.26. ábra), ám, mint előbb láttuk, nagy többségük saját hazájának Romániát jelölte meg

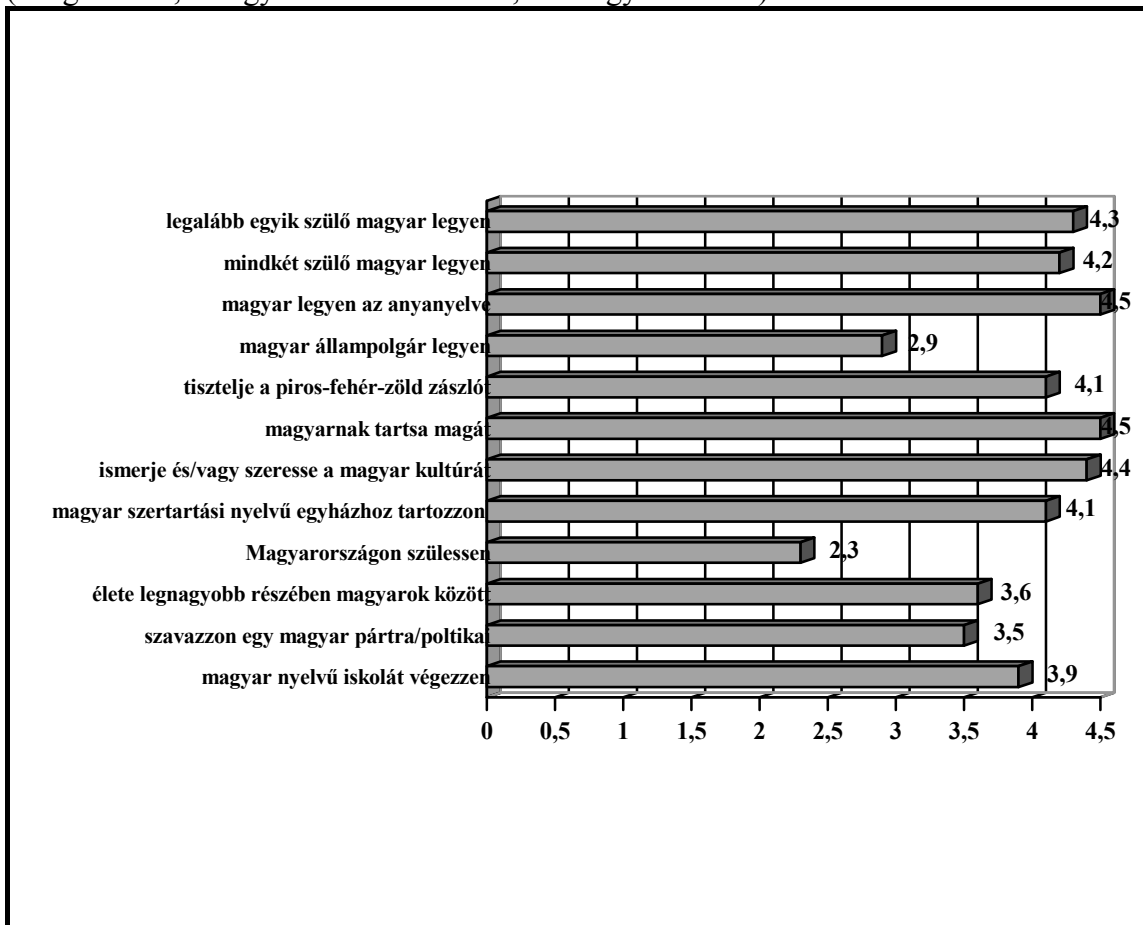
3.1. ábra: Leginkább úgy határoznám meg magam, mint... (N=886)

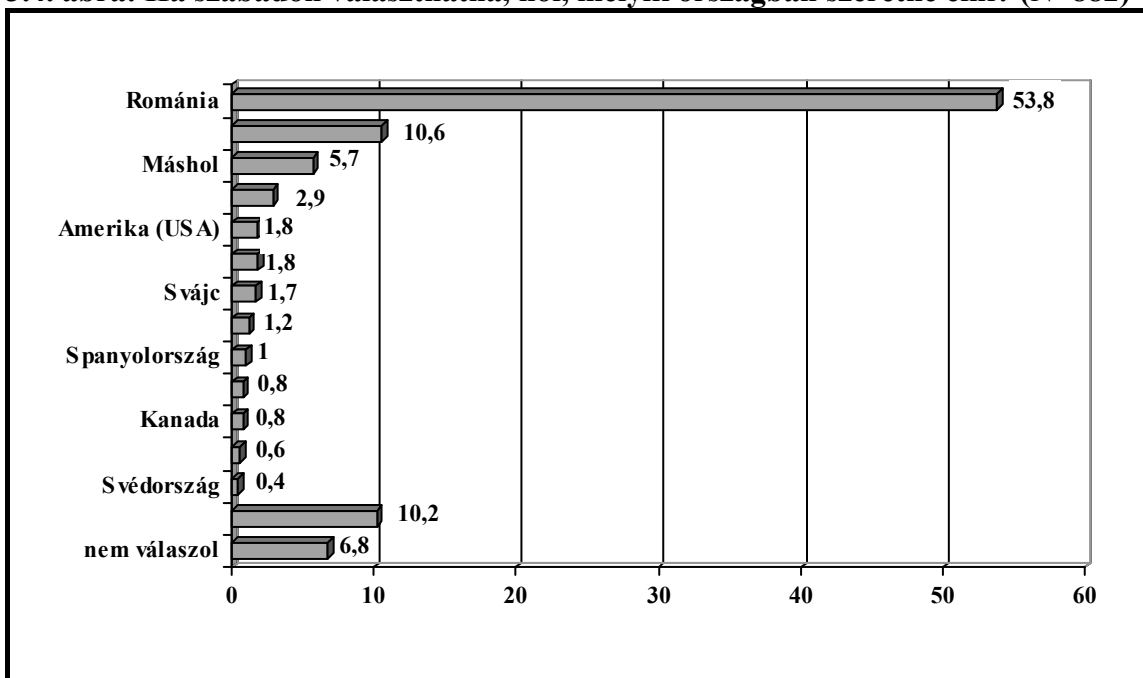
3.2. ábra: Az, hogy magyarnak születtem...

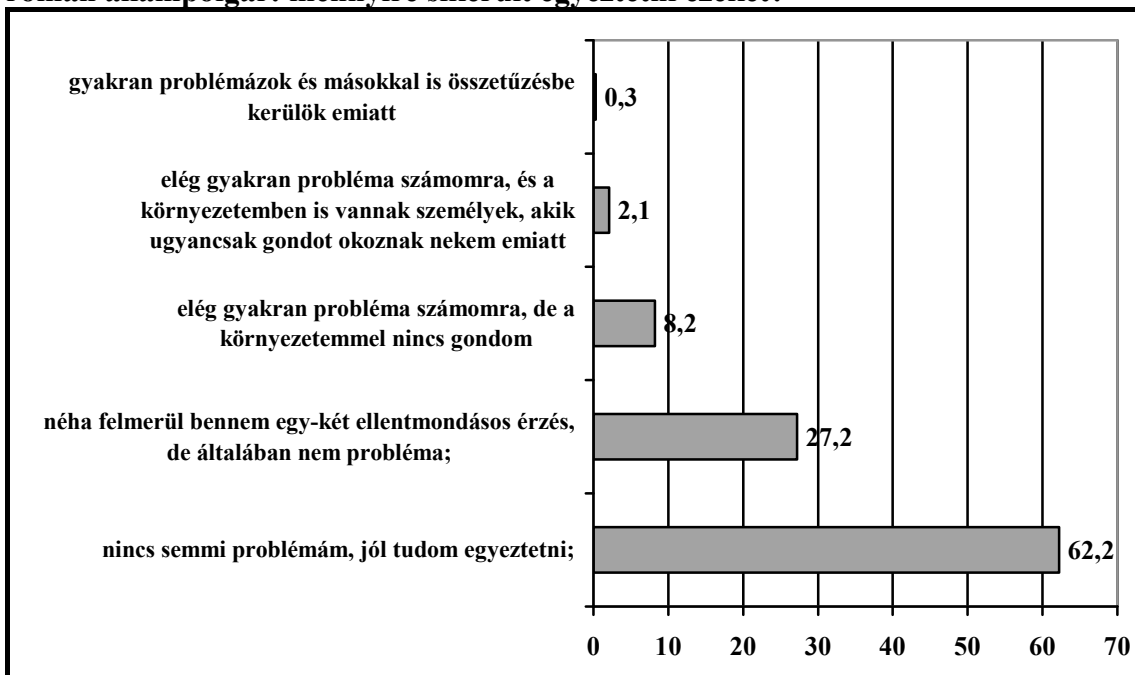
3.3. ábra: Ahhoz, hogy valaki magyarnak számítsen, mennyire fontos, hogy...
(átlagértékek, 1 – egyáltalán nem fontos, 5 – nagyon fontos)

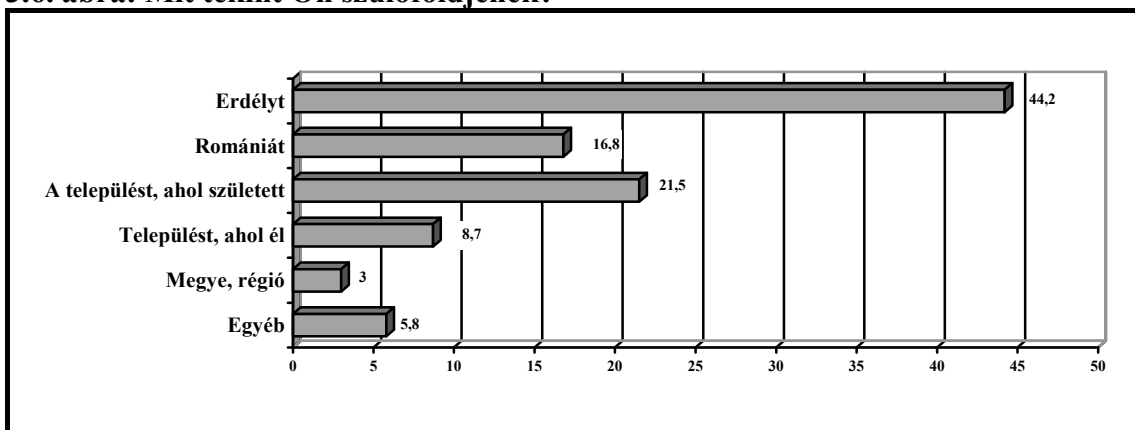
3.4. ábra: Ha szabadon választhatna, hol, melyik országban szeretne élni? (N=882)

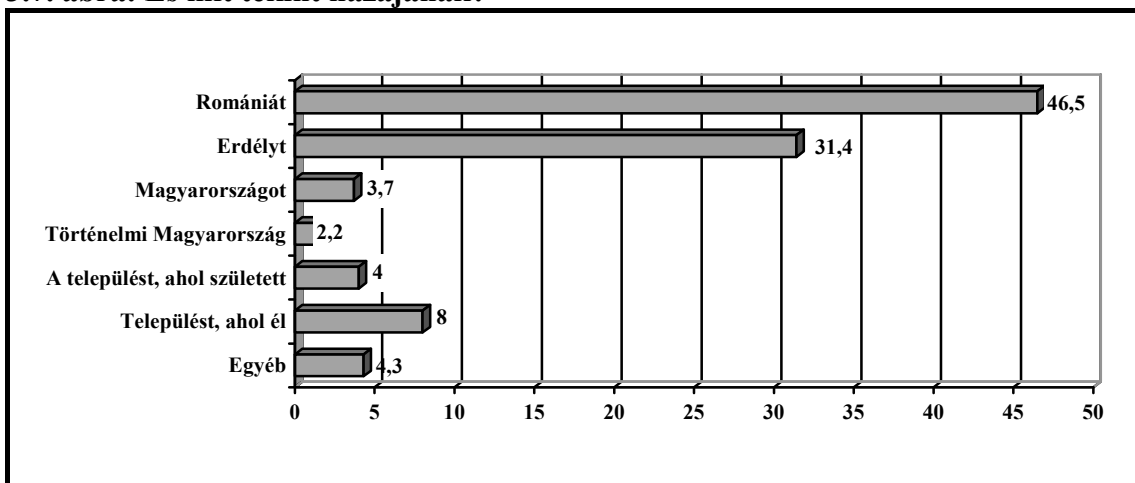
3.5. ábra: Mennyire jelent önnek problémát az, hogy magyar nemzetiségűként román állampolgár: mennyire sikerült egyeztetni ezeket?

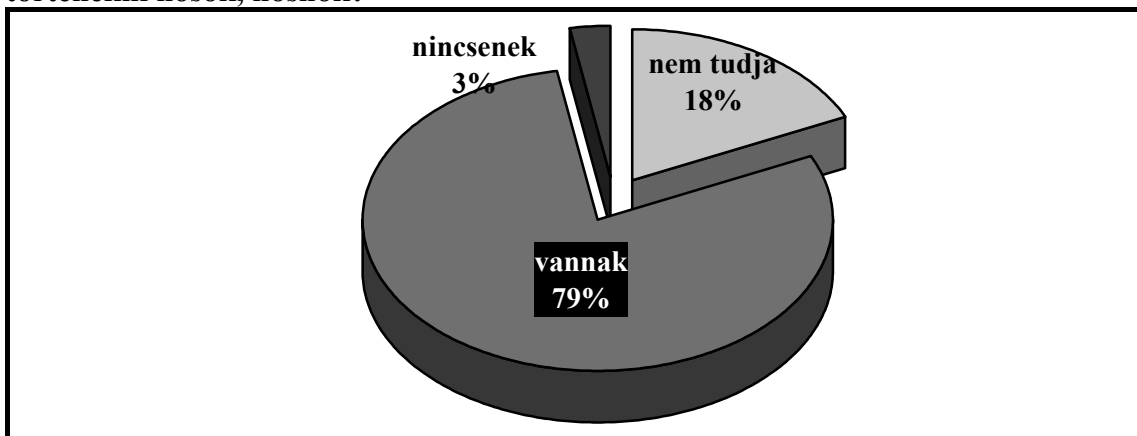
3.6. ábra: Mit tekint Ön szülőföldjének?

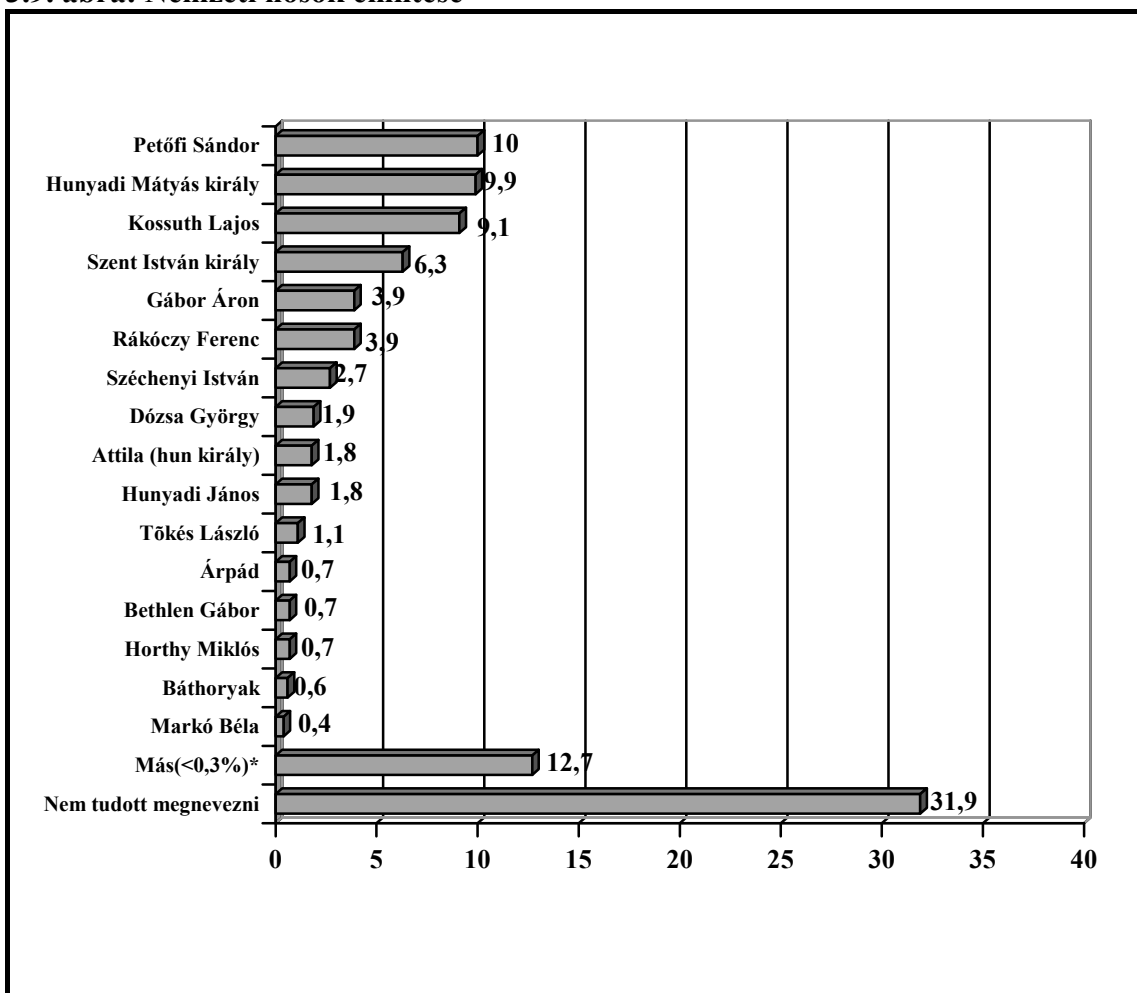
3.7. ábra: És mit tekint hazájának?

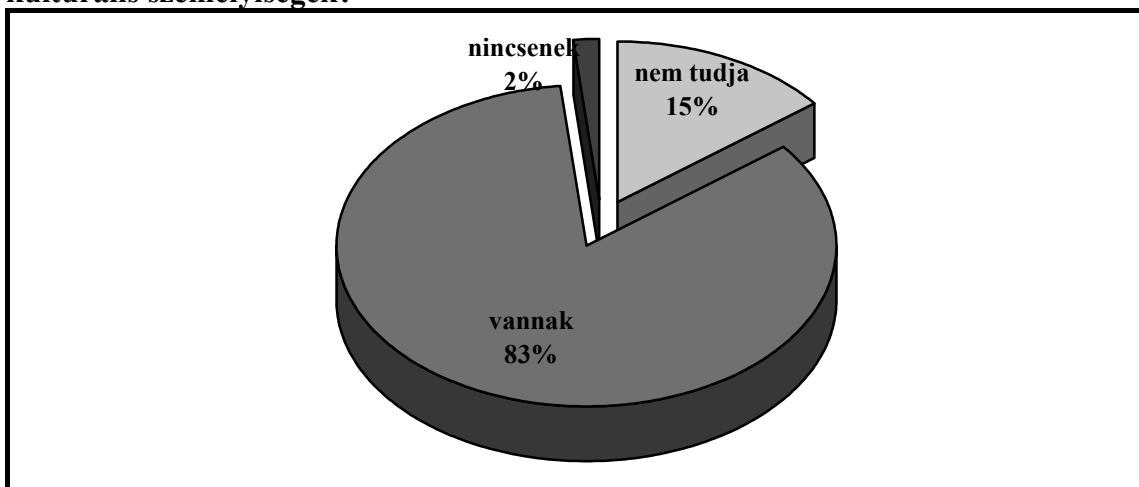
3.8. ábra: Ön szerint vannak-e a magyarságot, a magyar nemzetet megjelenítő történelmi hősök, hősnők?

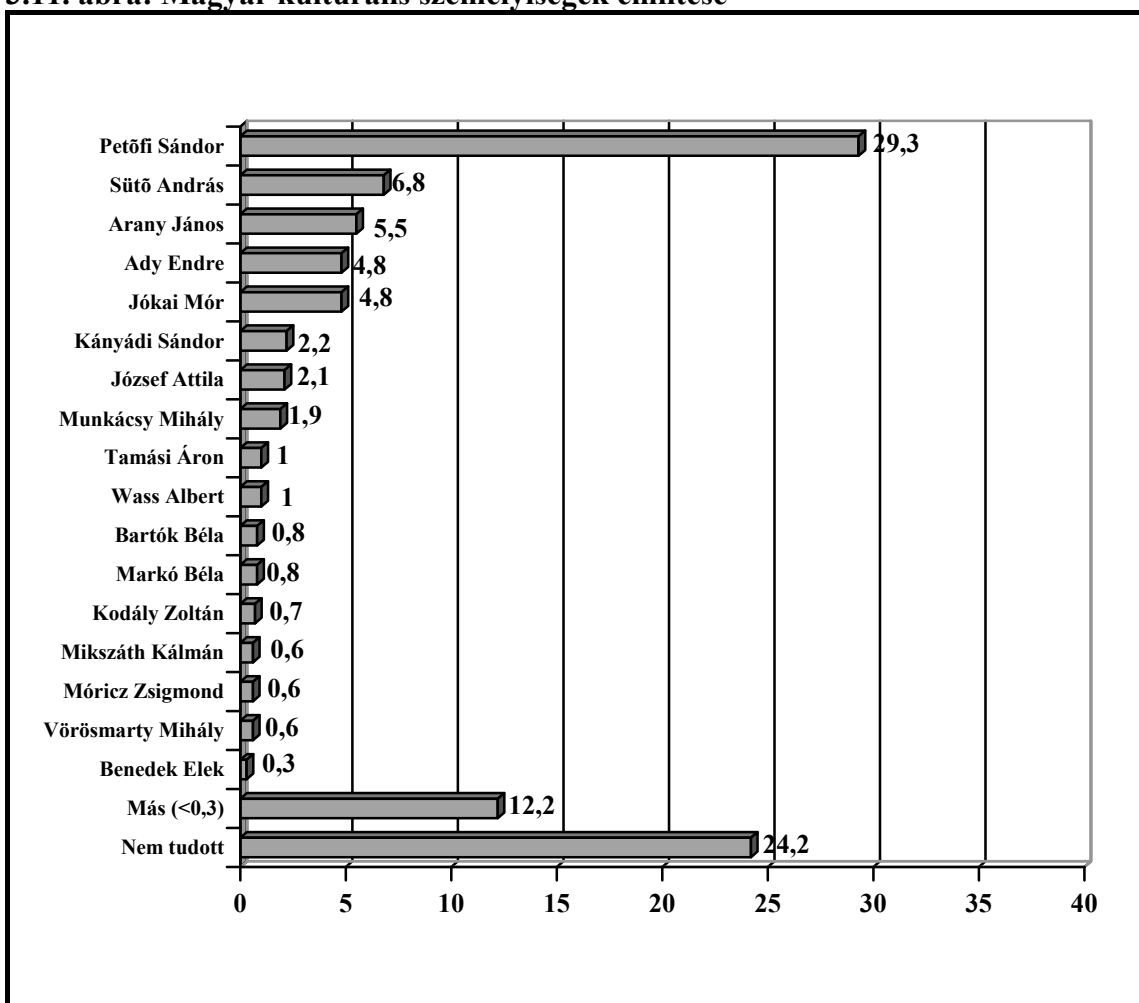
3.9. ábra: Nemzeti hősök említése

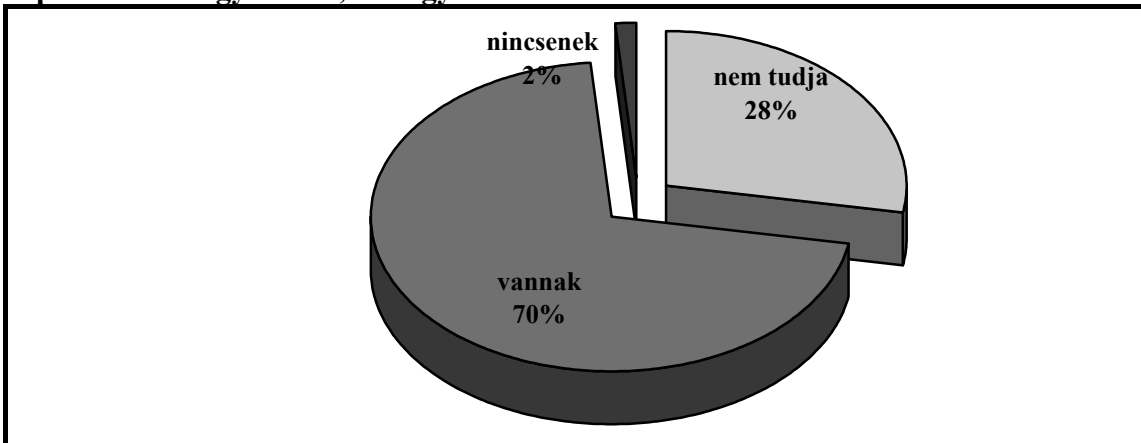
3.10. ábra: Ön szerint vannak-e a magyarságot, magyar nemzetet képviselő kulturális személyiségek?

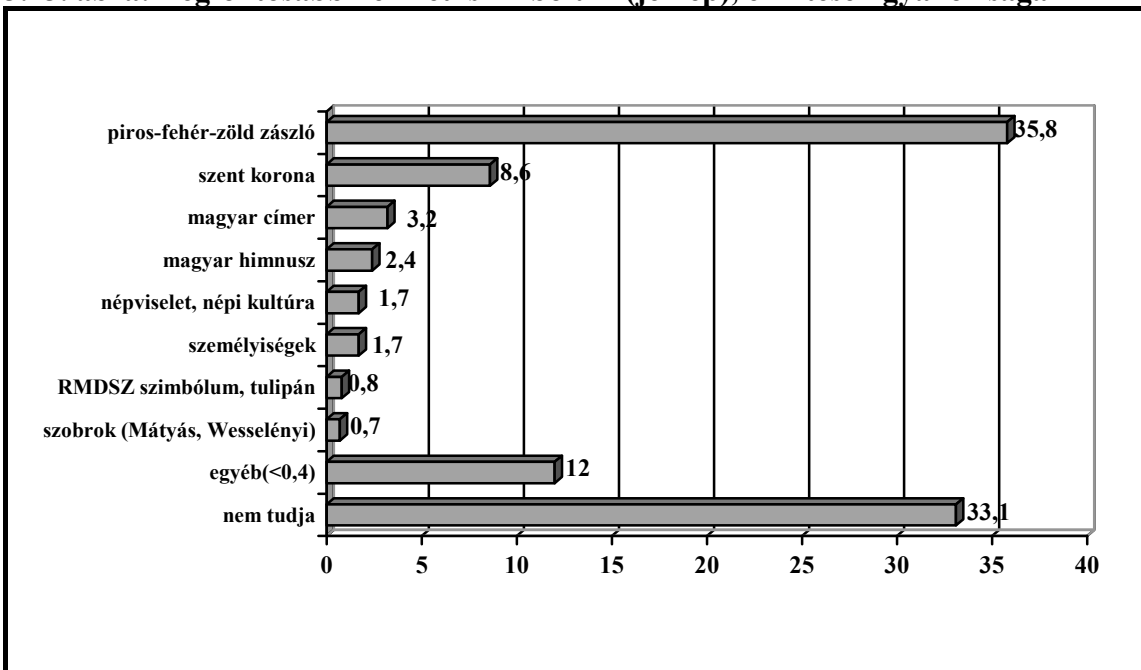
3.11. ábra: Magyar kulturális személyiségek említése

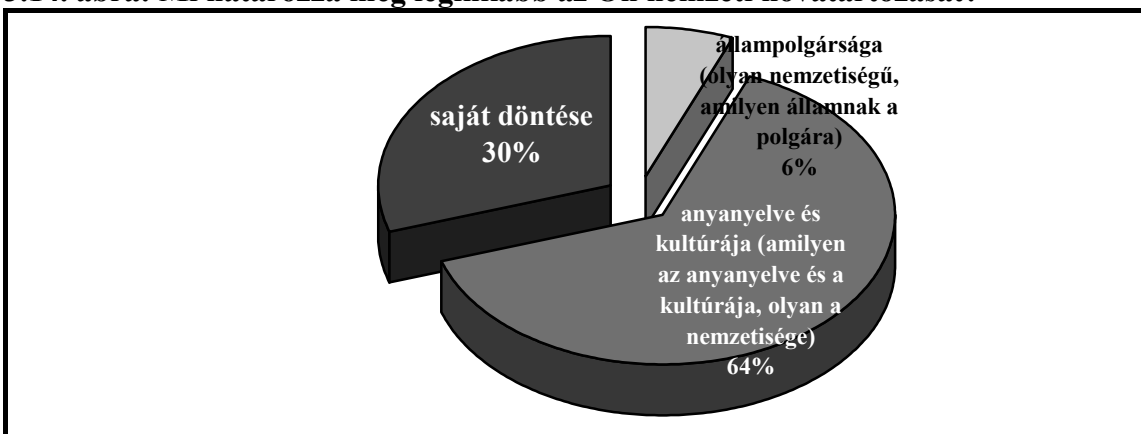
3.12. ábra: Vannak olyan szimbólumok(jelképek), melyek legjobban megjelenítik, képviselik a magyarokat, a magyar nemzetet?

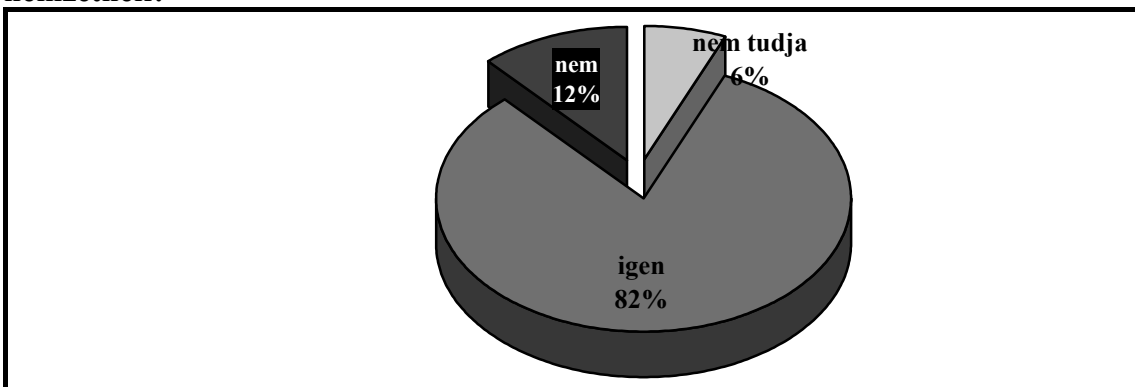
3.13. ábra: Legfontosabb nemzeti szimbólum (jelkép), említések gyakorisága

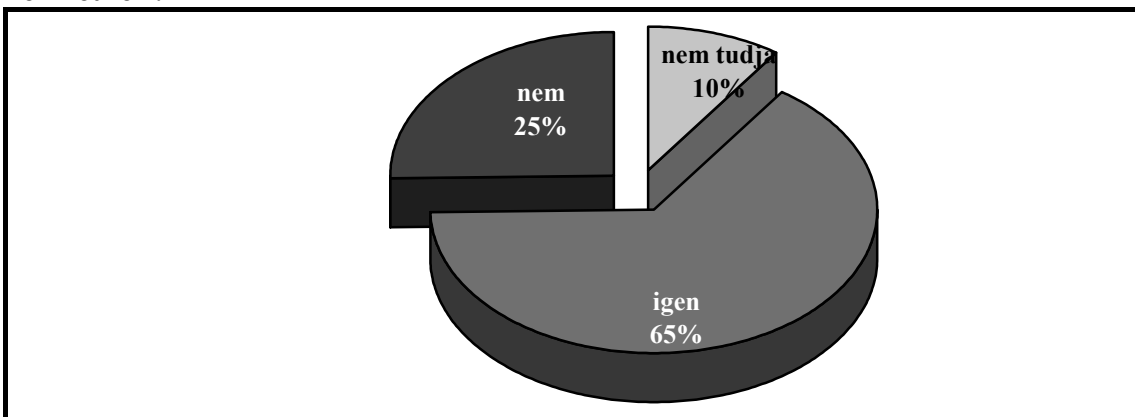
3.14. ábra: Mi határozza meg leginkább az Ön nemzeti hovatartozását?

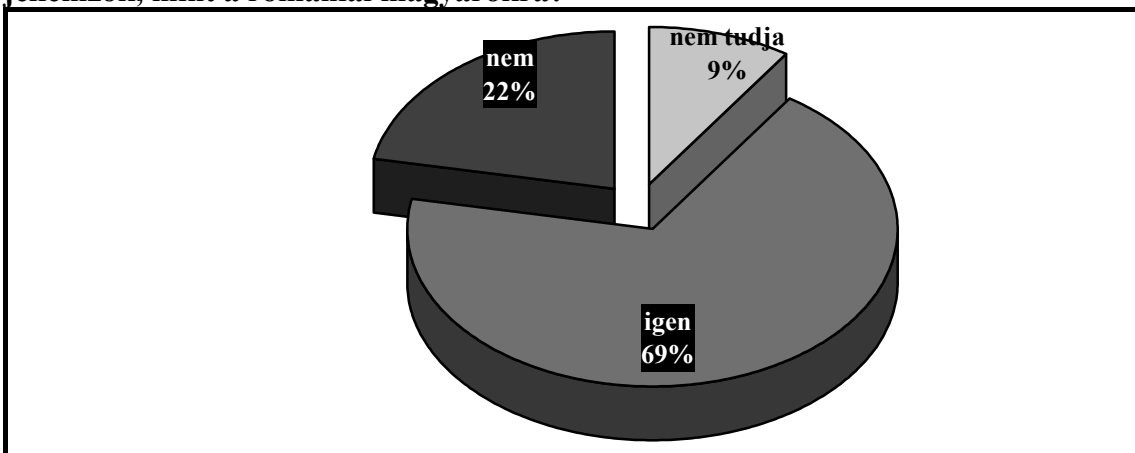
3.15. ábra: Ön szerint a romániai/erdélyi magyarok részét képezik-e a magyar nemzetnek?

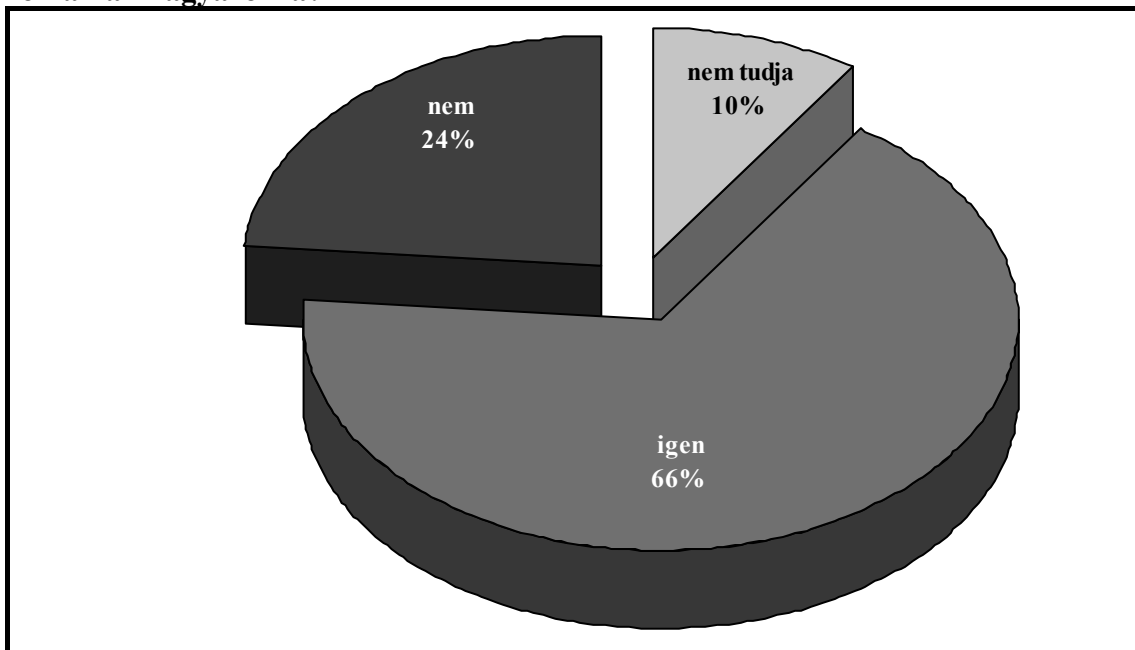
3.16. ábra: Ön szerint a romániai/erdélyi magyarok részét képezik-e a román nemzetnek?

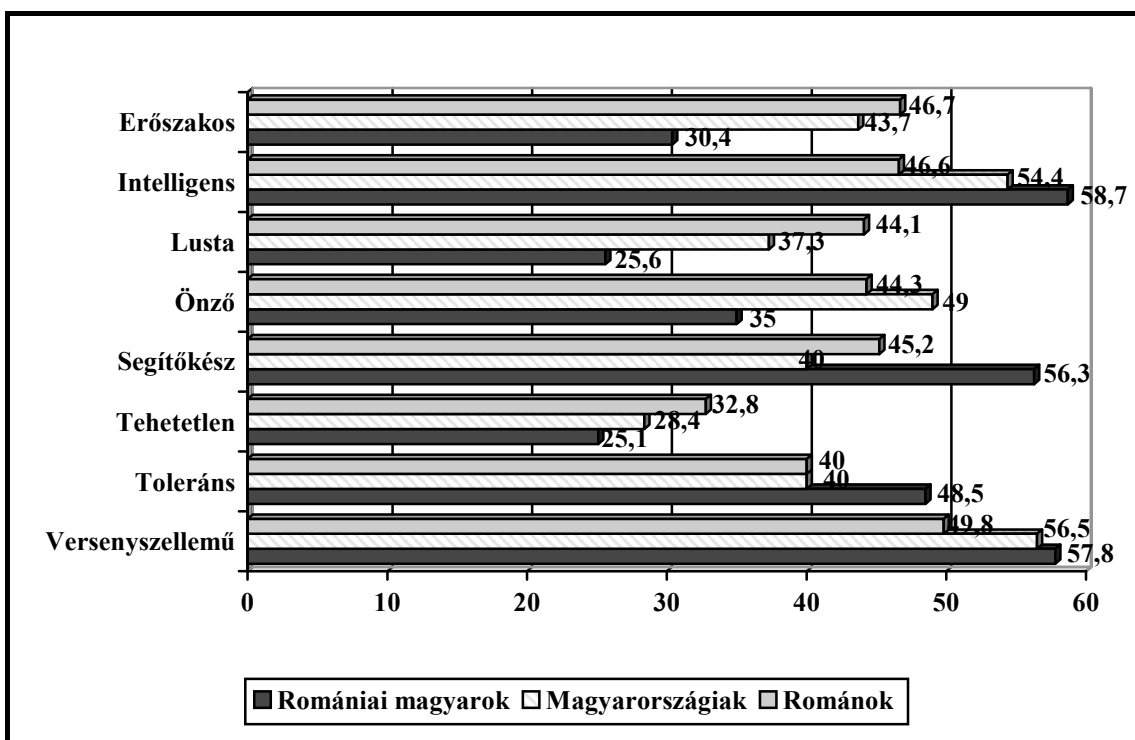
3.17. ábra: Ön szerint a magyarországi magyarokra más emberi tulajdonságok jellemzők, mint a romániai magyarokra?

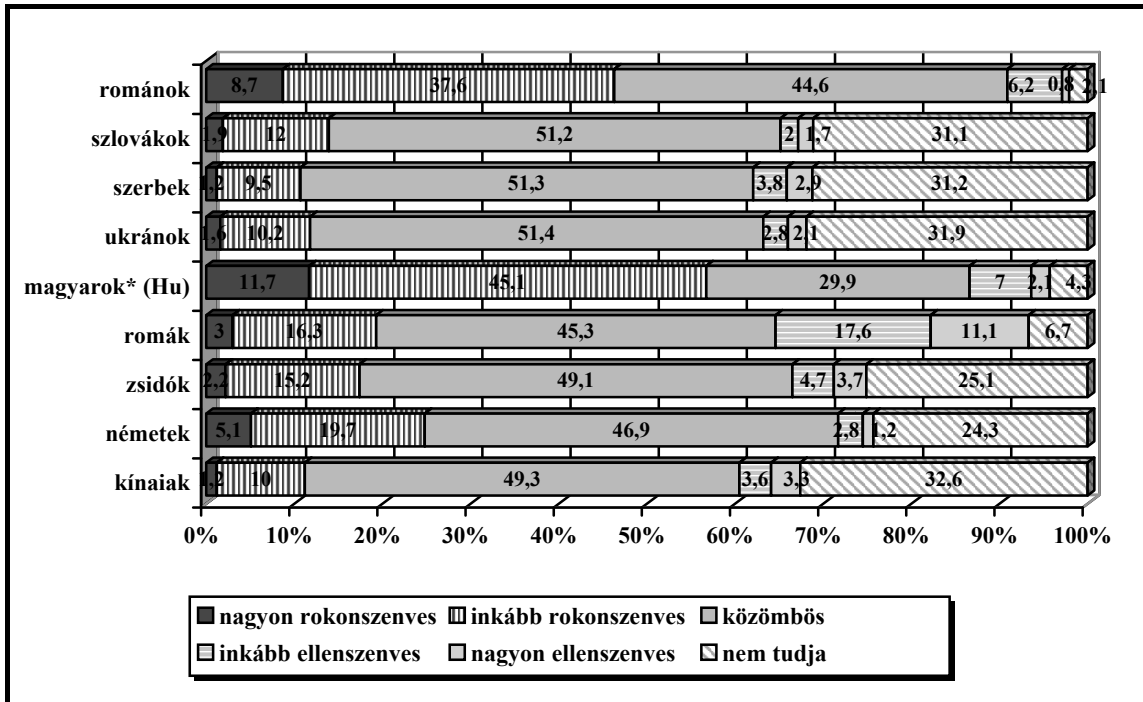
3.18. ábra: Ön szerint a románokra más emberi tulajdonságok jellemzők, mint a romániai magyarokra?

3.19. ábra: Ön szerint a romániai magyarok, a magyarországi magyarok, illetve a románok hány százaléka jellemezhető a következő tulajdonságokkal?

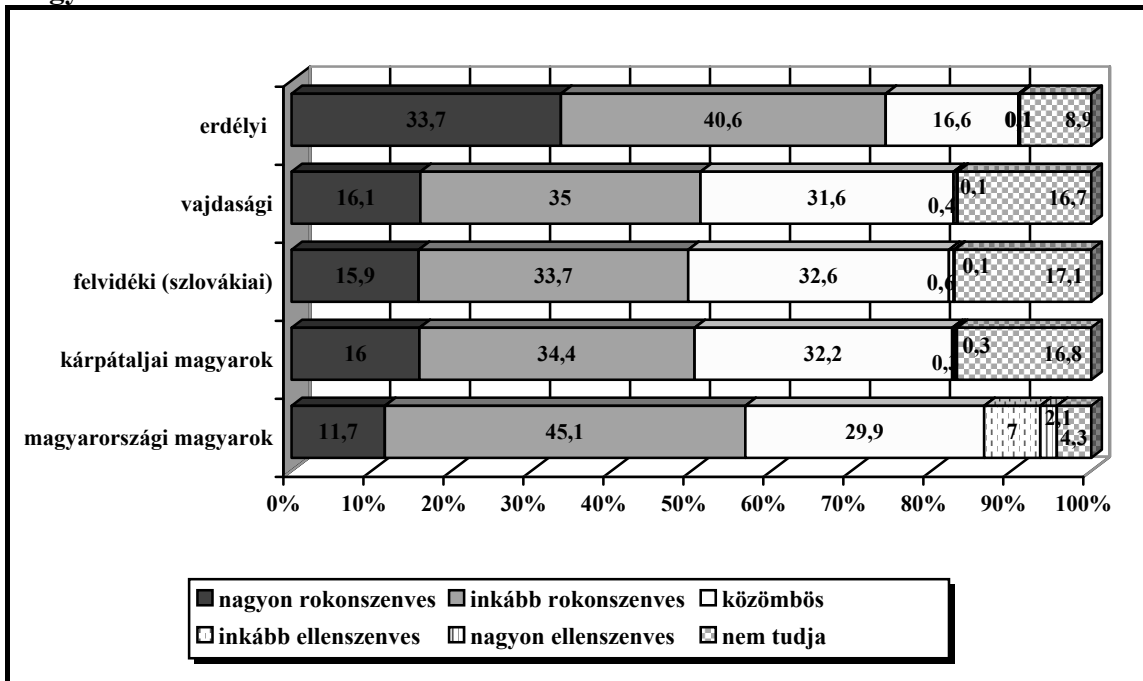

.20. ábra: Ön hogyan viszonyul a következő csoportokhoz? Etnikumok

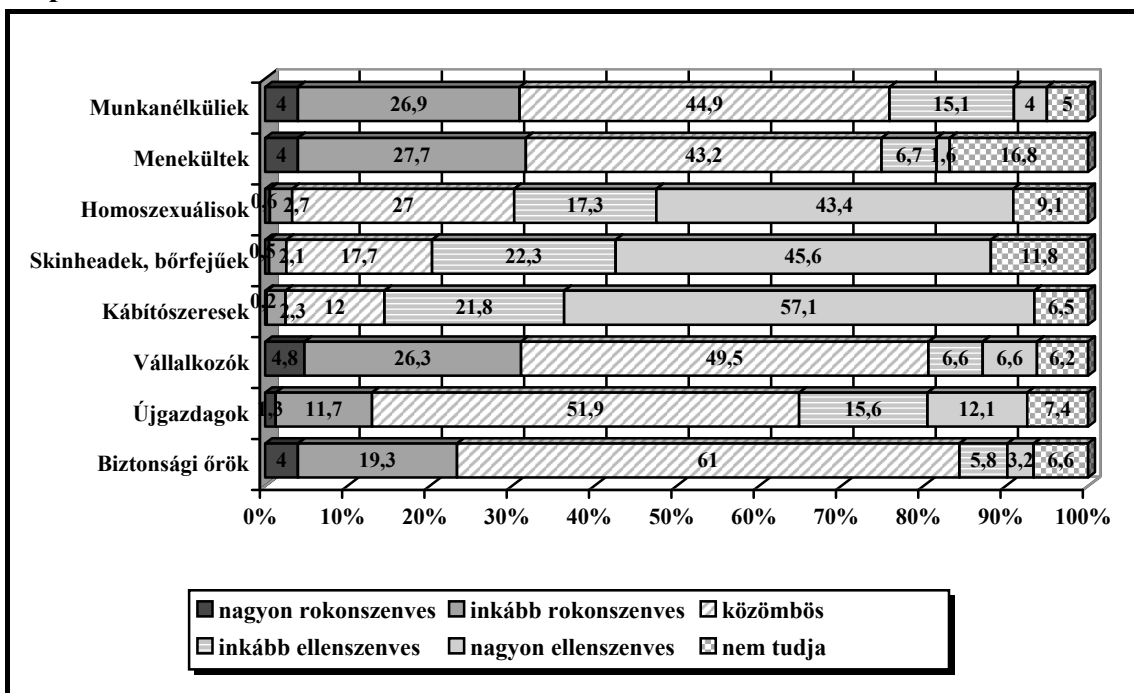

**"Magyarországi magyarok" –ra vonatkozott

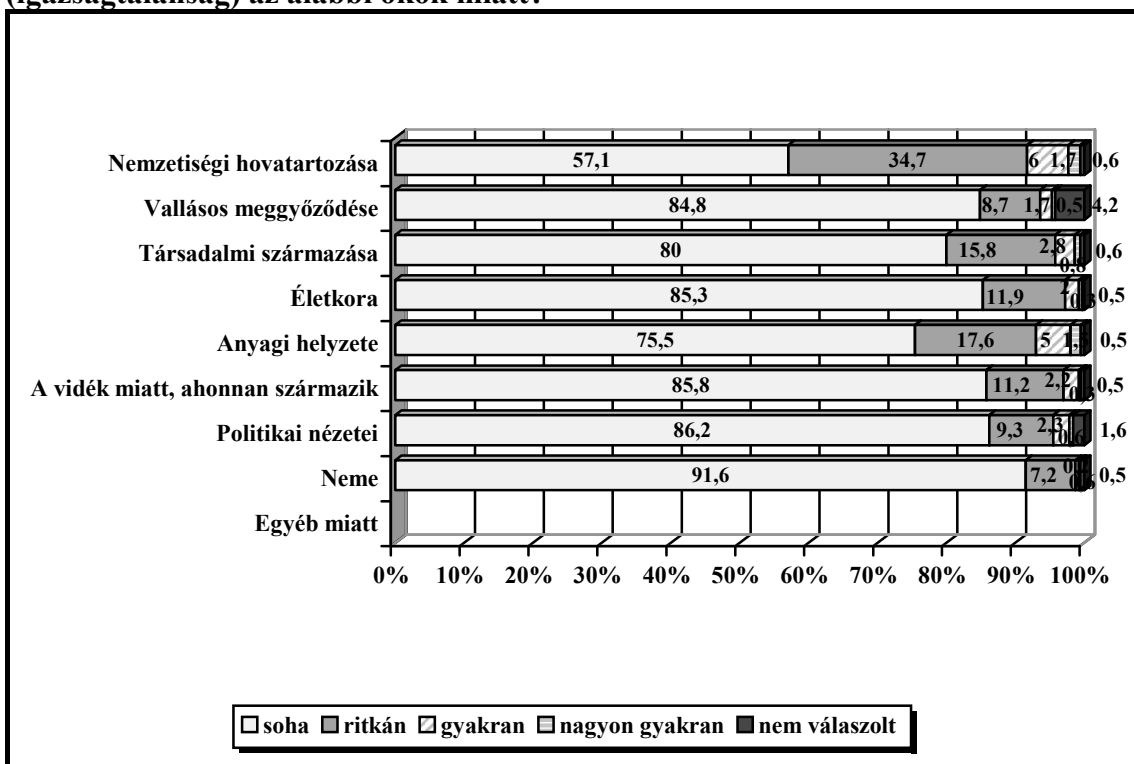
3.21. ábra: Ön hogyan viszonyul a következő csoportokhoz? Határon túli magyarok

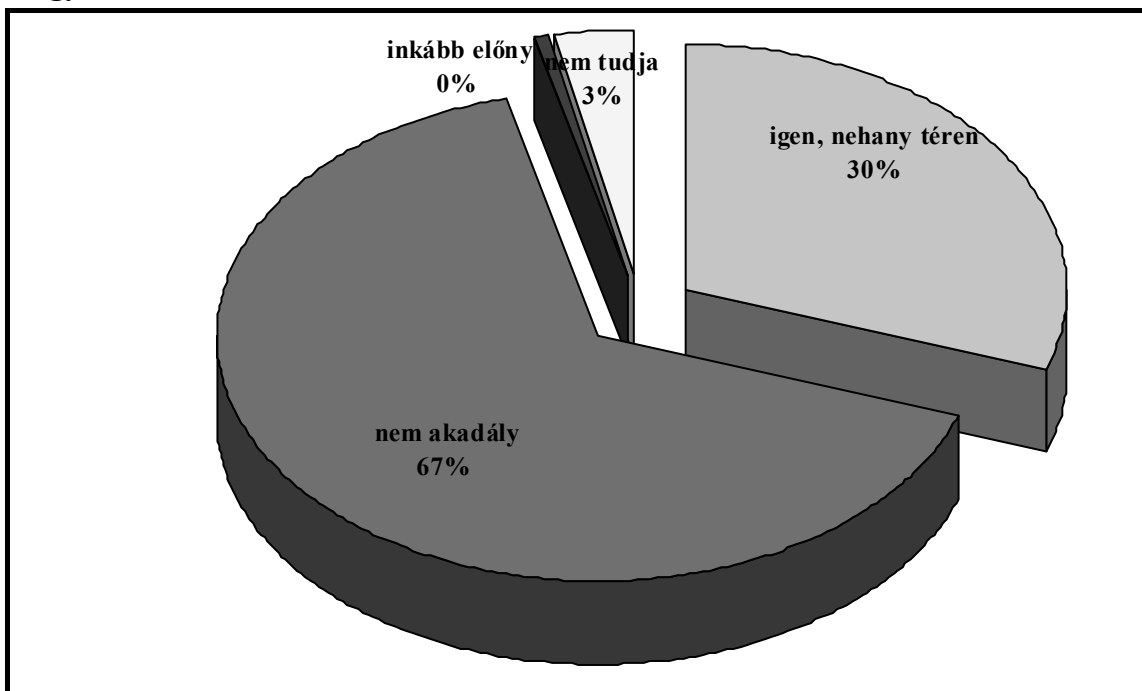
3.22. ábra: Ön hogyan viszonyul a következő csoportokhoz? Más társadalmi csoportok

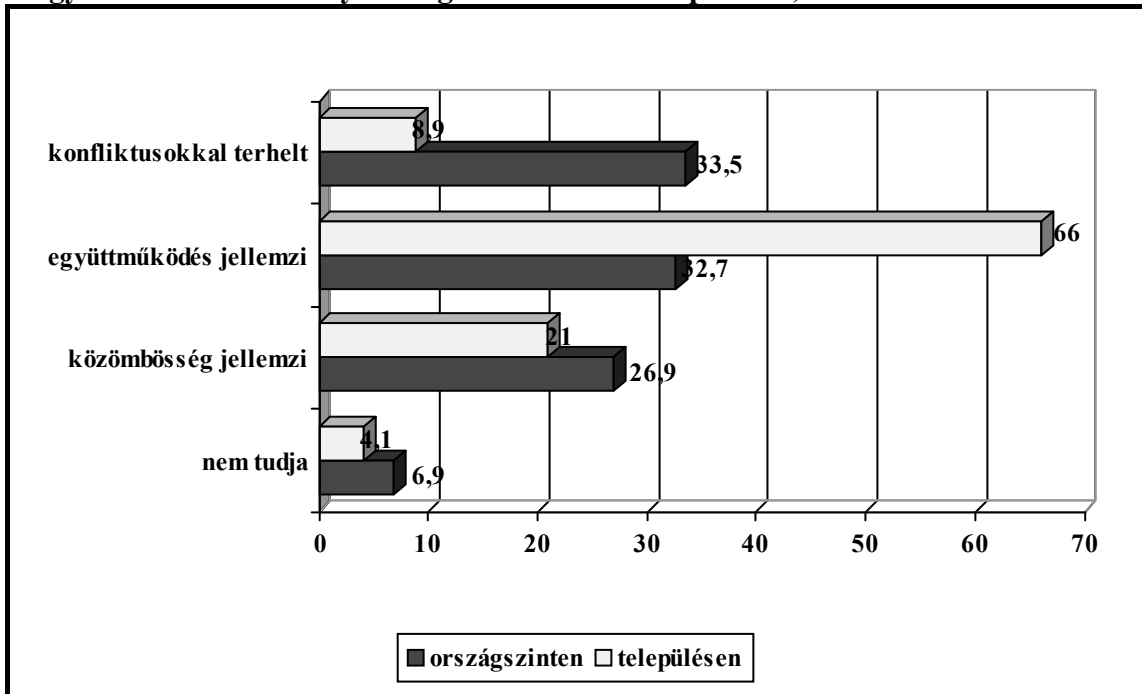
3.23. ábra: Milyen gyakran érte-e önt hátrányos megkülönböztetés (igazságtalanság) az alábbi okok miatt?

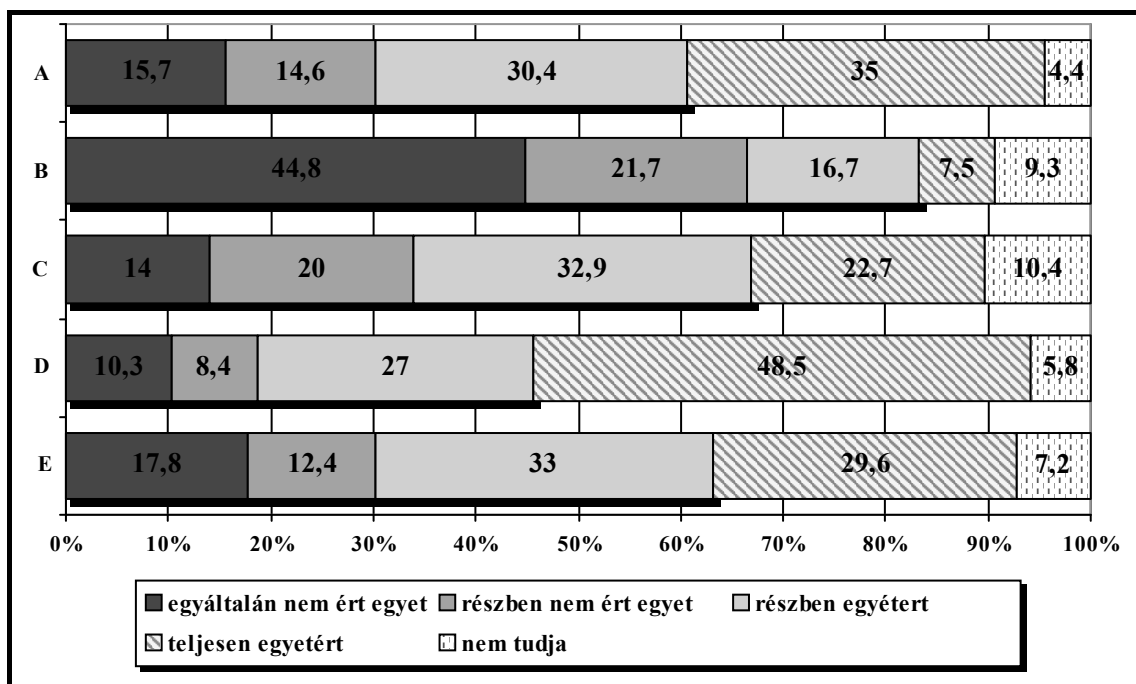
3.24. ábra: Ön szerint akadály az érvényesülésnek Romániában, ha az ember magyar?

3.25. ábra: Ön szerint ma Romániában hogyan jellemezhető a románok és a magyarok közötti viszony országos szinten? A településen, ahol ön él?

3.26. ábra: Mennyire ért egyet a következő állításokkal?

- A. Sokkal szívesebben vagyok román állampolgár, semhogy bármely más ország állampolgára legyek.
 B. Jobb lenne a világ, ha a többi ország lakosai is olyanok lennének mint a románok
 C. Jobb lenne a világ, ha a többi ország lakosai is olyanok lennének mint a romániai magyarok.
 D. Az embereknek akkor is támogatni kell saját hazájukat, ha vezetőik hibát követnek el.
 E. Van néhány dolog Romániában, ami miatt szégyenkezni kell, hogy ennek az országnak az állampolgára vagyok

4. Nyelvhasználat

Megvizsgáltuk az erdélyi magyarság nyelvhasználati szokásait, nyelvismeretét. A válaszoló magyar anyanyelvű népesség 5,9-es, majdnem maximális magyar anyanyelv- ismereti szintjéhez képest, a román nyelv ismeretét illetően a népesség átlaga 4,2, ami azt mutatja, hogy átlagban, kisebb hibákkal jól beszélnek a nyelvet, de a szóródás jelentős: míg 8,6 százalék anyanyelvi szinten, 40 százalék jól, helyesen beszél, a további egynegyedük kisebb hibákkal beszél, 17 százaléknak kifejezési nehézségei vannak, 7 százalék pedig nem beszél a román nyelvet. Az idegen nyelveket jól beszélők aránya még az angol esetében is 10 százalék alatt van, a nehézségekkel beszélők további 10 százaléka mellett a többi ennél gyengébben vagy egyáltalán nem beszél idegen nyelveket.

A nyelvismeret tökéletesítésére vonatkozóan, a válaszadók 30–32 százaléka, még ha minden lehetősége meg lenne, még akkor sem tanulna meg románul vagy angolul, más idegen nyelvek elsajátítását még ennél is jóval többen utasítanak el. Viszont azok aránya, akik jól szeretnék beszélni a románt vagy az angolt magasabb, 37, illetve 40 százalék körüli.

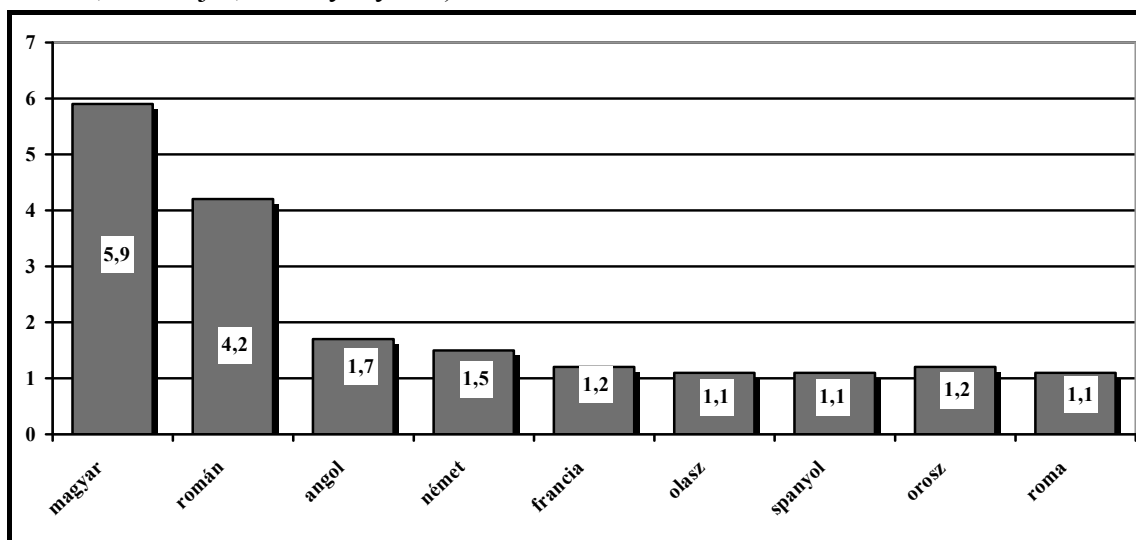
Gyermekkorában a válaszadók 93 százaléka csak magyarul beszélt otthon a szüleivel, 2 százalékuk pedig inkább, 1 százalék pedig csak románul beszélt, a többi mindkét nyelven.

A családban jelenleg a házastárssal, illetve a gyerekekkel a válaszadók 81–82 százaléka csak magyarul beszél, 1–2 százalék csak románul, és 2–3 százalékuk inkább románul beszél. A megkérdezettek több, mint 10 százaléka nem válaszolt e kérdésre, mivel nem vonatkozott rá (egyedül él, nincs gyereke stb.).

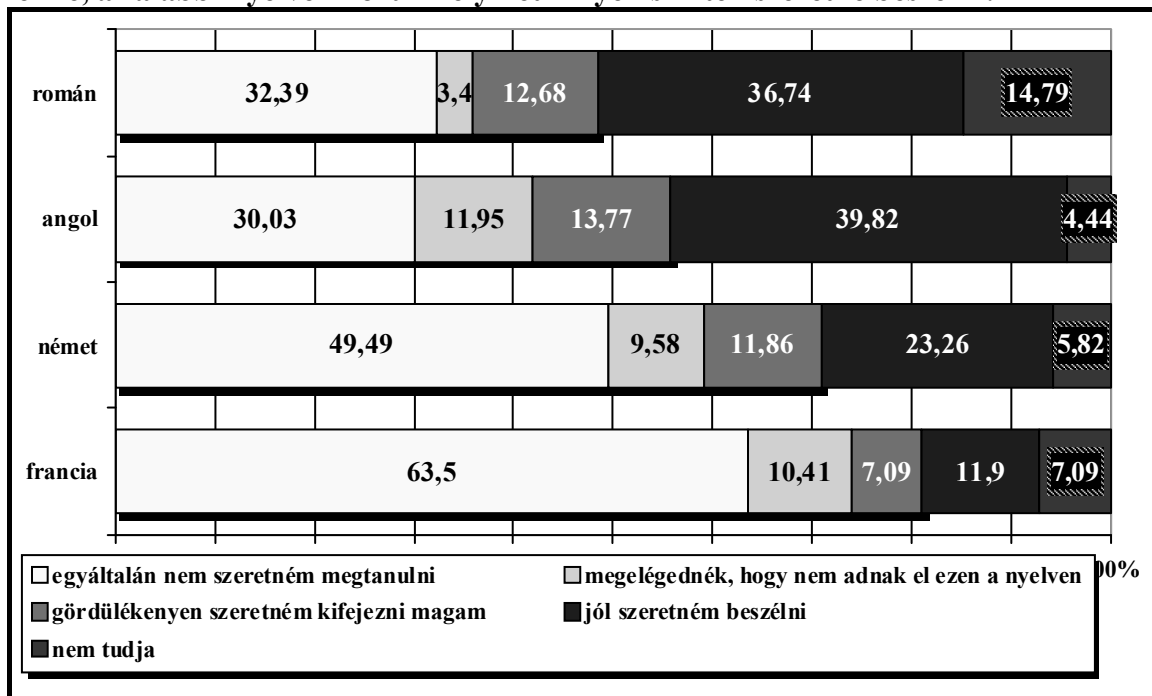
A válaszolók többsége magánéleti vonatkozásban, azaz barátokkal, szomszédokkal, tévézéskor, újságolvasáskor többnyire a magyar nyelvet használja, mintegy 30 százalékban mindkét nyelvet, és 10 százaléknál kevesebben vannak azok, akik csak a román nyelvet

használják ezekben a helyzetekben. A külvilág szolgáltatási vagy piaci szereplőivel való érintkezéskor, munkahelyen, bevásárláskor és orvosnál mintegy 40 százalékuk a magyar nyelvet használja, 33–38 százalékuk mindkét nyelvet, és 18–25 százalék között váltakozik a többnyire a román nyelvet használók aránya (4.5. ábra). Legkevesebben a hivatalokban használják a magyar nyelvet, 25,9 százalék, 38,3 százalékuk többnyire a román nyelvet, 35,8 százalékuk pedig mindkét nyelvet használja.

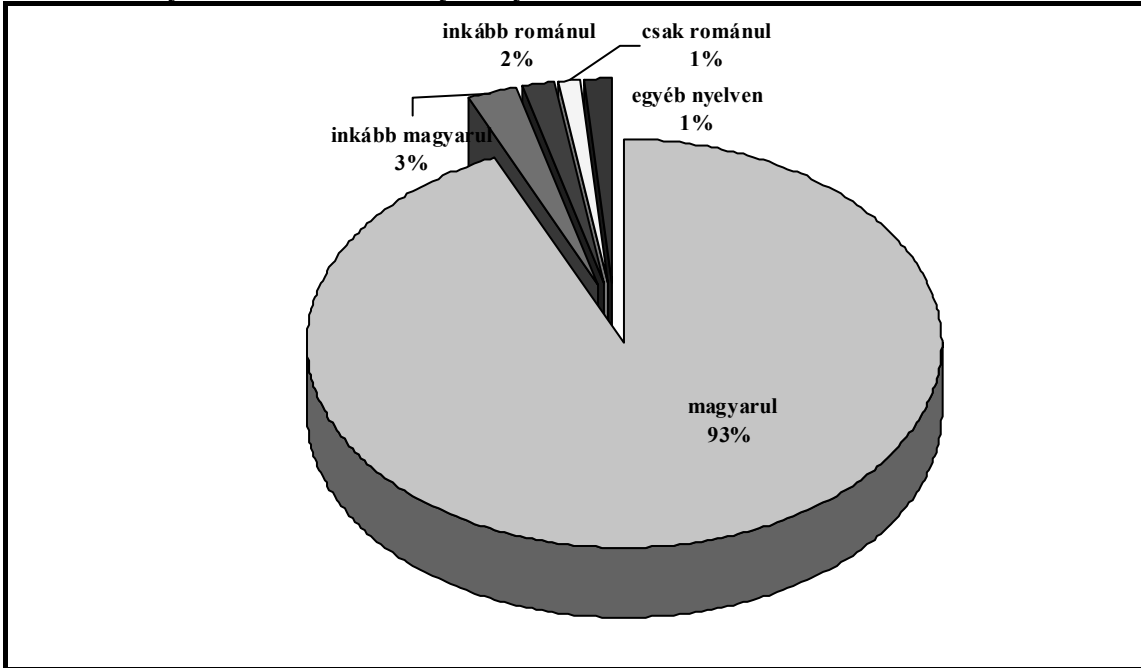
4.1. ábra: Mennyire ismeri/beszéli Ön az alábbi nyelveket? (1 – nem érti és nem is beszéli, ... 5 – jól, 6 – anyanyelve)

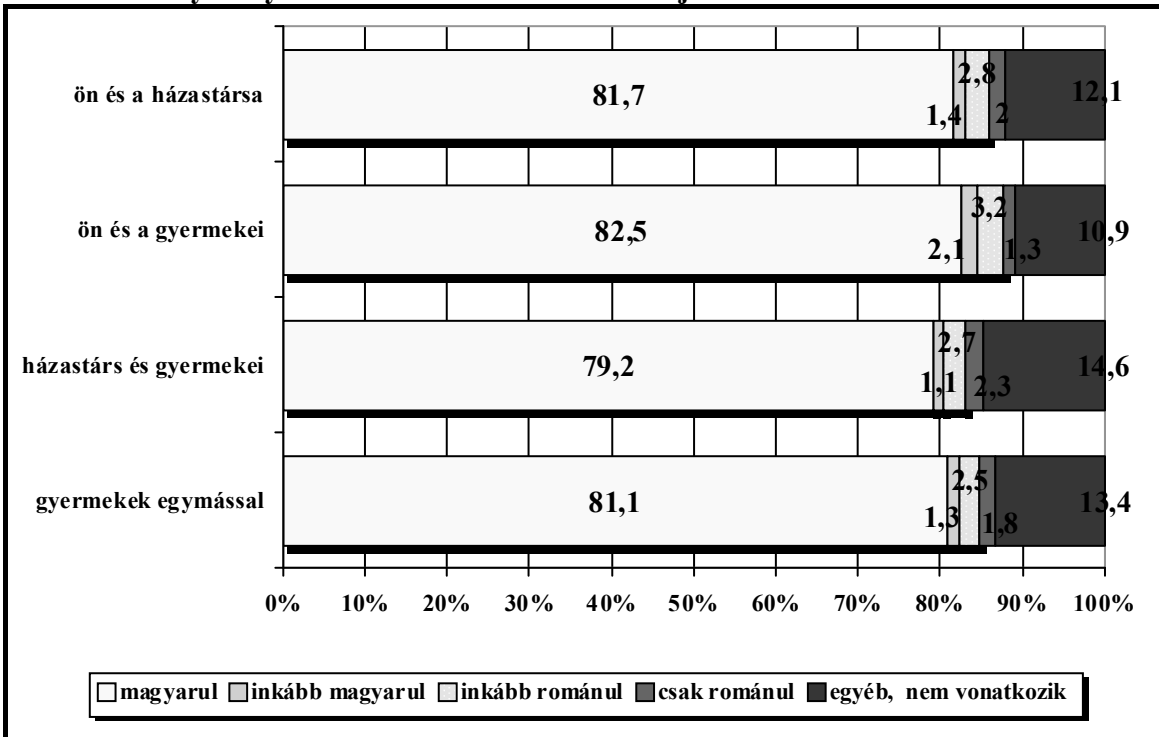
4.2. ábra: Ha minden lehetősége (pl. pénze, képessége, ideje, alkalma stb.) adott lenne, az alábbi nyelvek közül melyiket milyen szinten szeretné beszélni?

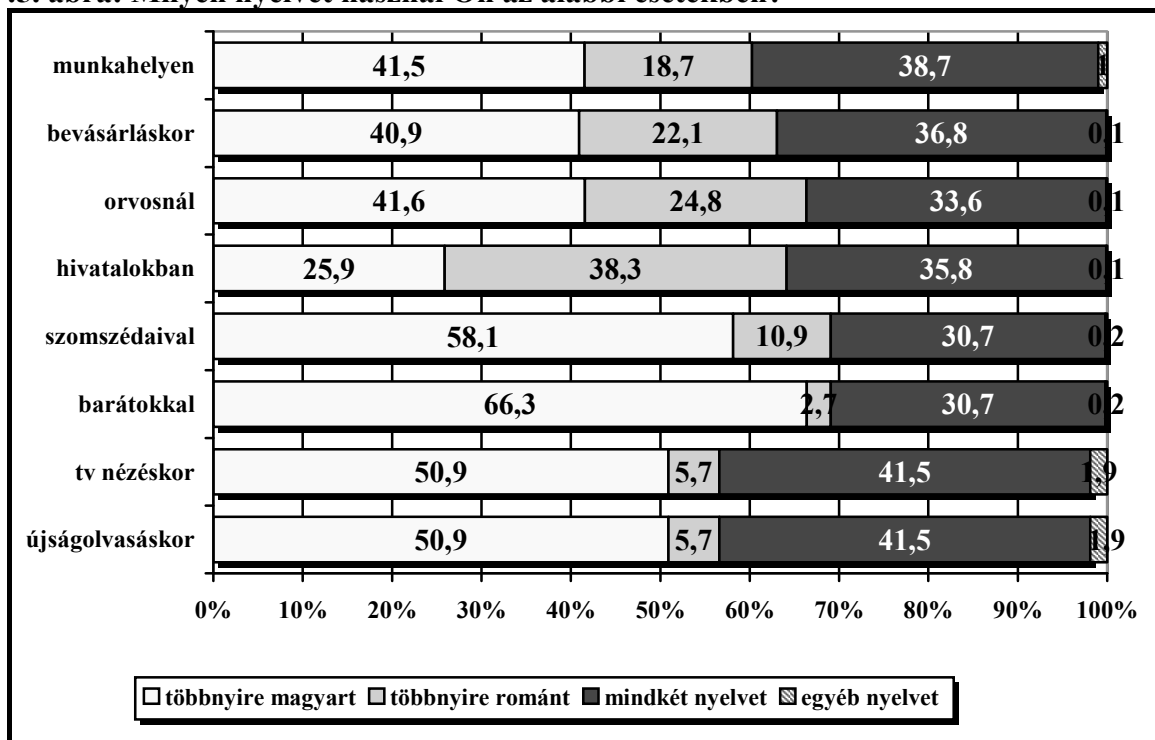
4.3. ábra: Gyermekkorában milyen nyelven beszéltek otthon a szüleivel?

4.4. ábra: Milyen nyelven beszélnek *most* a családjukban?

.5. ábra: Milyen nyelvet használ Ön az alábbi esetekben?

Kiss Dénes

5. Értékrend, vallásosság

Az erdélyi népesség értékrendjében dominálnak a hagyományos értékek: a család, a békeesség (békés világ), az istenbe vetett hit, az emberekkel való jó viszony, az igaz barátság, megbecsülés, szerelem–boldogság, nemzet, szabadság, erkölcsösség, hagyományok, munka. Ezekkel szemben az értékpreferencia-listán utolsó helyeken fordulnak elő a változatos élet, a hatalom (vezetésre való jog), a sikerességgel kapcsolatos értékek (siker, célok elérése, szakmai érvényesülés), az önmegvalósítás, de a közösségi problémákkal való foglalkozás is (ami azt jelzi, hogy a nemzet és a hagyományok mint érték mögött aligha áll valamilyen közösség-konceptió).

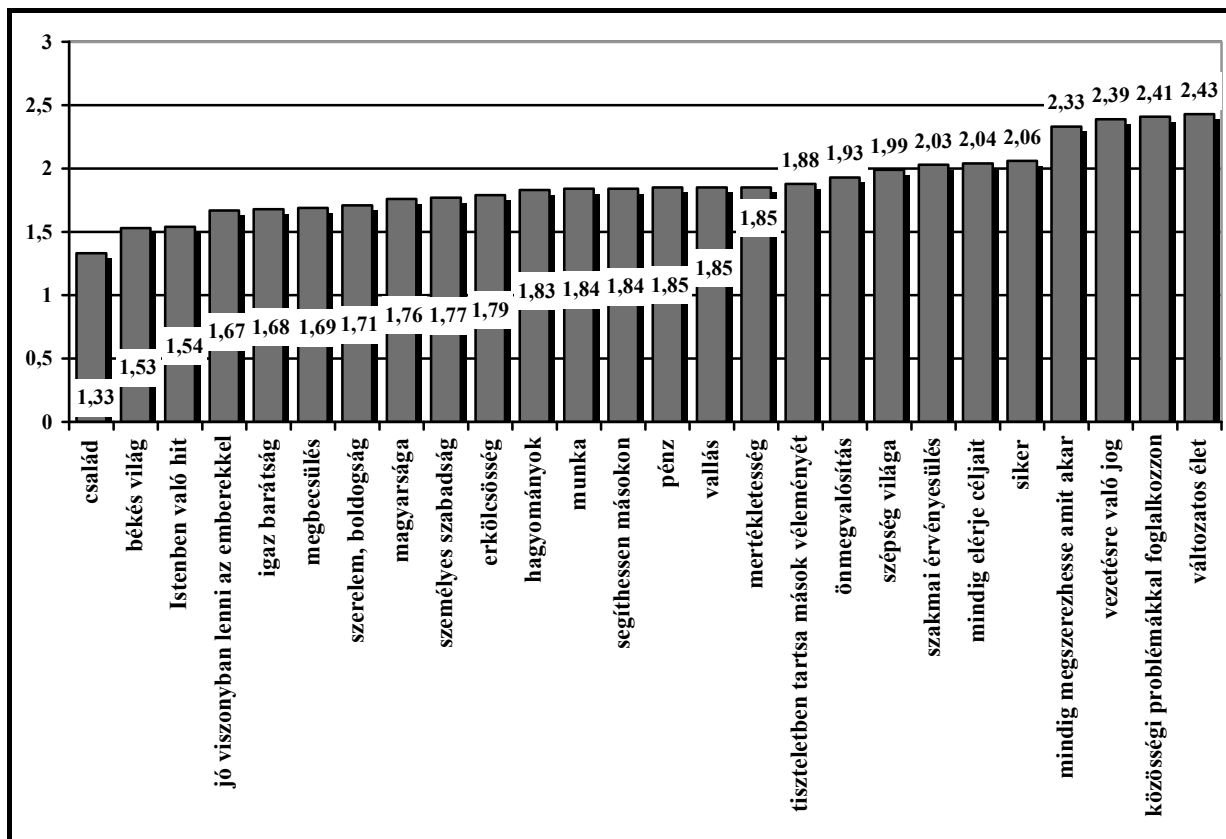
Szintén várákozásainknak megfelelően a rendszeres vallásgyakorlók többséget képeznek, az összes kérdezettek 60,6 százalék rendszeres templomba-járónak tekinthető (a válaszadók 37,2 százalék hetente jár templomba, ebből 7 százalék hetente többször is, 23,4 százalék pedig havonta legalább egyszer). A vallás fontosságát Erdélyben jól jelzi az is, hogy szinte teljes konszenzus övezi az egyházi szertartások szükségességét az élet nagyobb fordulópontjain: az egyházi temetési szertartás a kérdezettek 97,2 százaléka szerint fontos, az egyházi esküvő pedig 96,7 százalékuk szerint. Az egyházi keresztelők fontosságával ért egyet a népesség legkisebb mértékben, de ez esetben is 93 százalékuk szerint fontos.

A vallásosság magas fokát a templomba járás mellett a vallásgyakorlás egy másik mutatója, az imádkozás gyakorisága is jelzi, a soha nem imádkozók aránya mindössze 2,3 százalék, ezzel szemben a válaszadók 94,8 százaléka hetente imádkozik, ebből 20,1 százalék minden nap, 61,8 százalék bár nem mindennap, de hetente többször is. A vallásosság magas foka mellett az intézményesen ellenőrzött vallásosság itt is visszaszorulóban van, a „maga módján” vallásosság az elterjedtebb: a kérdezettek alig több mint egyharmada (38,4 százalék) vallotta azt, hogy az egyháza szertartása szerint lenne vallásos, 58,6 százalék „vallásos ember a maga

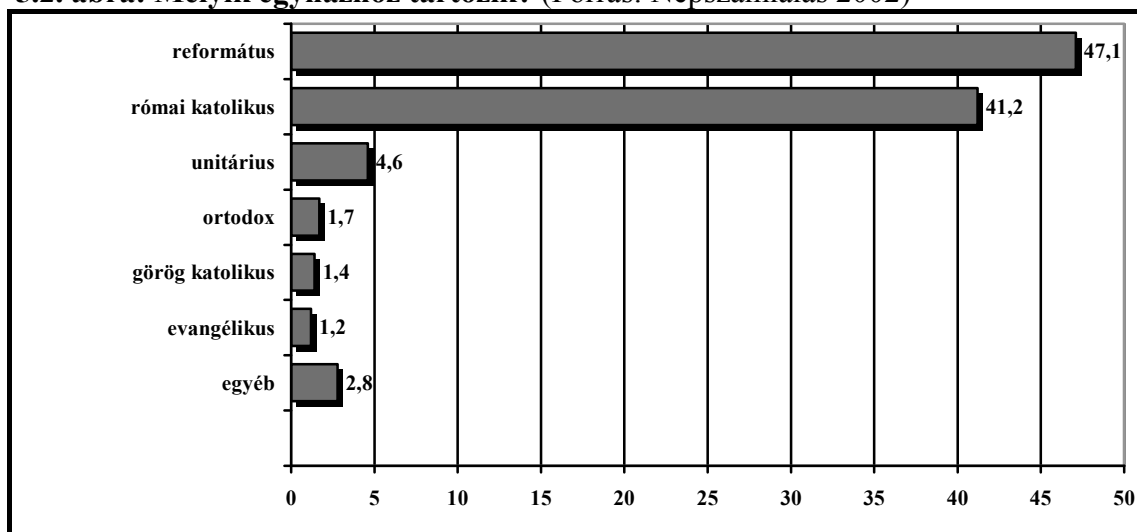
módján”. Nem vallásosnak lenni Erdélyben kivételesnek számít (2,3 százalék), ateistának lenni még inkább (0,3 százalék).

Amint az várható volt, a vallásos elkötelezettség a korrallal csökken. Ez a csökkenés azonban kismértékű, amint az kiderül a „*Mennyire fontos Isten az Ön életében?*” kérdésre adott válaszokból.

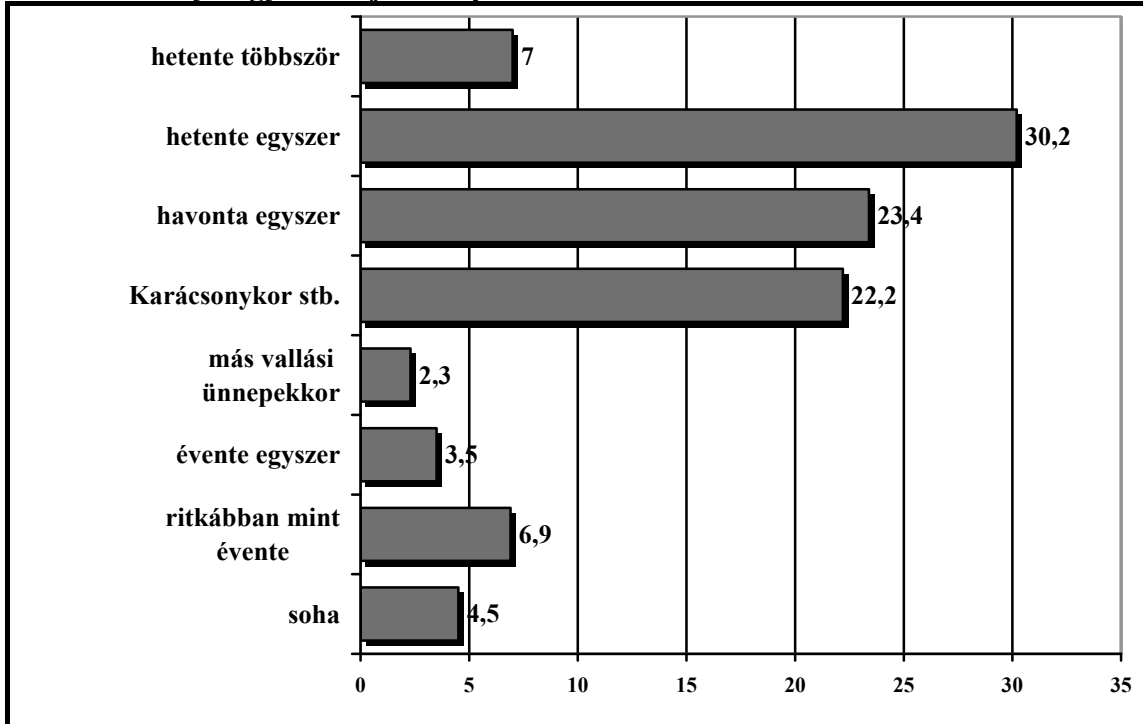
5.1. ábra: Kérem, értékelje, mennyire fontosak az Ön életében az alábbiakban felsorolt dolgok!

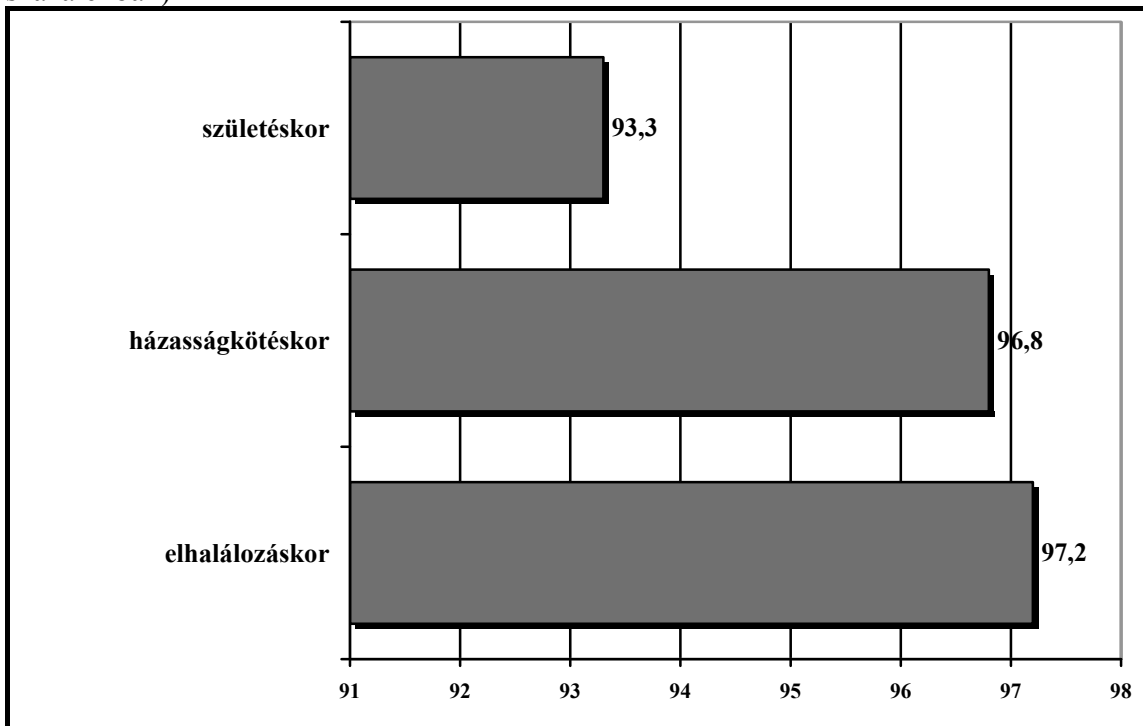
5.2. ábra: Melyik egyházhoz tartozik? (Forrás: Népszámlálás 2002)

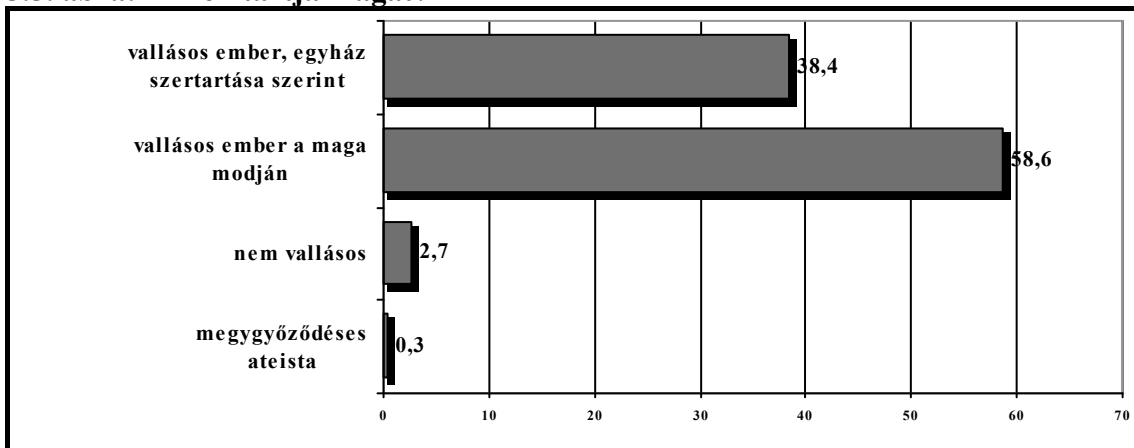
5.3. ábra: Milyen gyakran jár templomba?

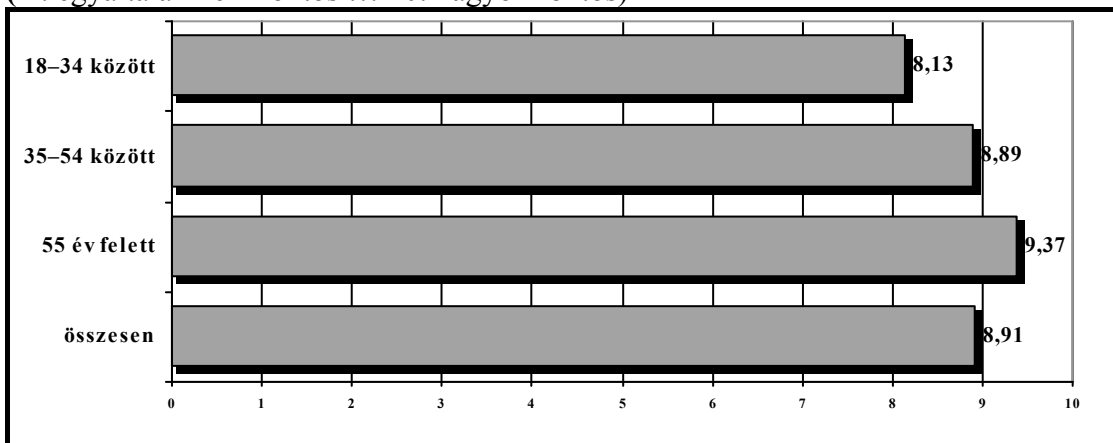
5.4. ábra: Fontos-e, hogy vallási szertartásra is sor kerüljön? (igen válaszok, százalékban)

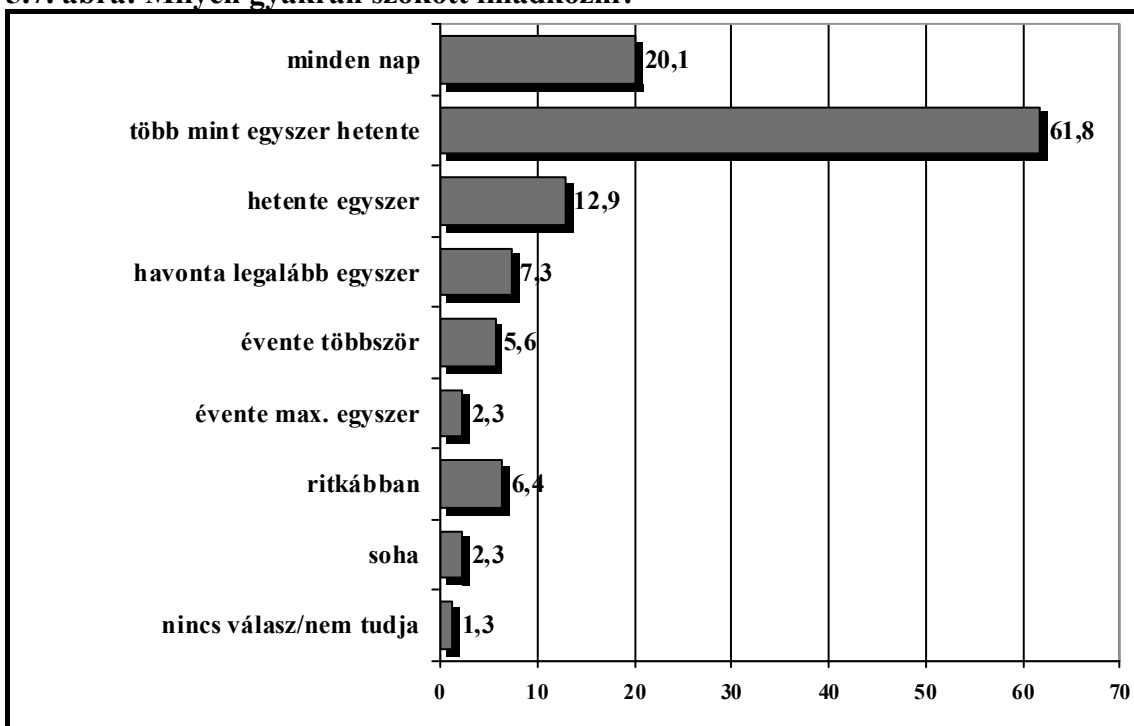
5.5. ábra: Minek tartja magát?

5.6. ábra: Mennyire fontos Isten az Ön életében? Átlagok korcsoportok szerint (1. egyáltalán nem fontos ... 10. nagyon fontos)

5.7. ábra: Milyen gyakran szokott imádkozni?

6. Oktatás, képzés

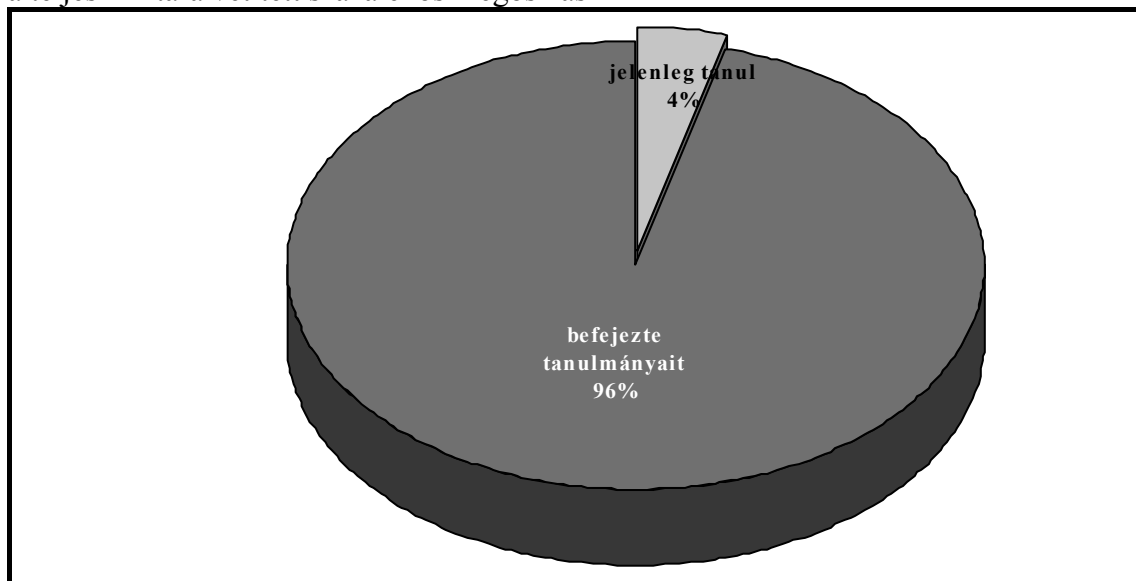
Az erdélyi magyar népességet iskolai végzettség szerint kilenc alcsoportra bontottuk (általános iskola, szakiskola, szakközépiskola, elméleti középiskola, középfokú tanítóképzés; technikum és posztliceális; főiskola, kollégium és tanítóképző főiskola; egyetem; magiszteri valamint PhD szintű képzések). Az intézményes oktatásra vonatkozó adatokból kiderül, hogy az erdélyi magyarok 4 százaléka jelenleg is tanul (6.1. ábra), a tanulmányait már befejezett népesség közel egyharmada csupán általános iskolai, egynegyede pedig szakiskolai oklevéllel rendelkezik (6.2. ábra). Az általános iskolát végzettek körében a nők, a szakiskolát végzettek körében pedig a férfiak vannak többségben (6.3. ábra). A magasabb iskolai szinteken (főiskola, egyetem és posztgraduális képzés) a városon lakó fiatalok egyértelműen felülreprezentáltak, az érettségizettek aránya pedig a középkorú városiak körében a legmagasabb (6.4.–6.5. ábra). A kor szerinti eltérések a közép- majd a felsőoktatási intézmények fokozatos tömegesedésével és az iskolai életszakasz meghosszabbodásával hozhatók összefüggésbe.

A legmagasabb végzettségre vonatkozó adatok alapján látható (6.6. ábra), hogy az iskolai szinteken felfele haladva egyre kevesebben tanultak magyarul: míg az általános iskolát végzett népesség több, mint 80 százaléka tanult anyanyelvén, a líceumi szinten ez az arány 60 százalék, a felsőfokú oktatásban pedig 40 százalék alá esik.

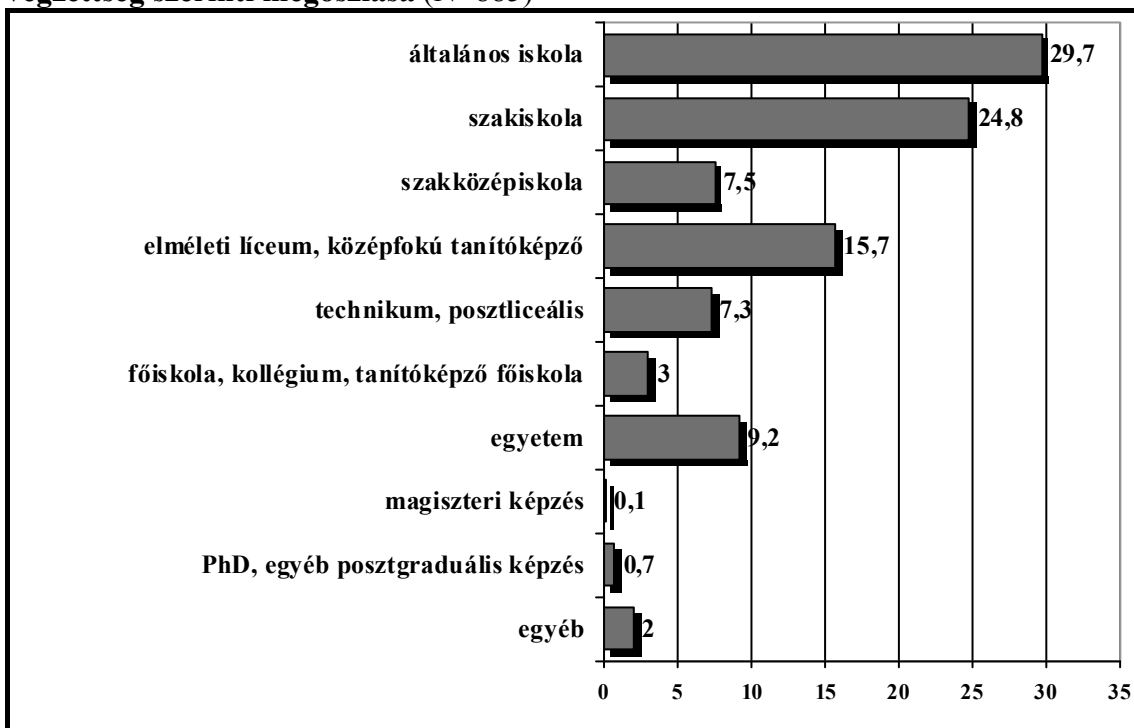
Vélhetően a rendszerváltás előtti iparcentrikus oktatáspolitikai megfontolásokkal magyarázható az, hogy az egyetemet végzettek körében mindmáig többségben vannak műszaki végzettségűek (18 százalék), szorosán őket követik a közgazdasági (16 százalék), valamint a humán- és társadalomtudományi szakértők (12 százalék, 6.7. ábra).

Adatainkból az is kiderül, hogy az erdélyi magyarok közül az elmúlt két évben csupán minden 10. személy vett részt valamilyen felnőttképzési programban. A programok növekvő népszerűségét jelzi viszont az, hogy ezek többsége az utóbbi négy hétben zajlott/zajlik.

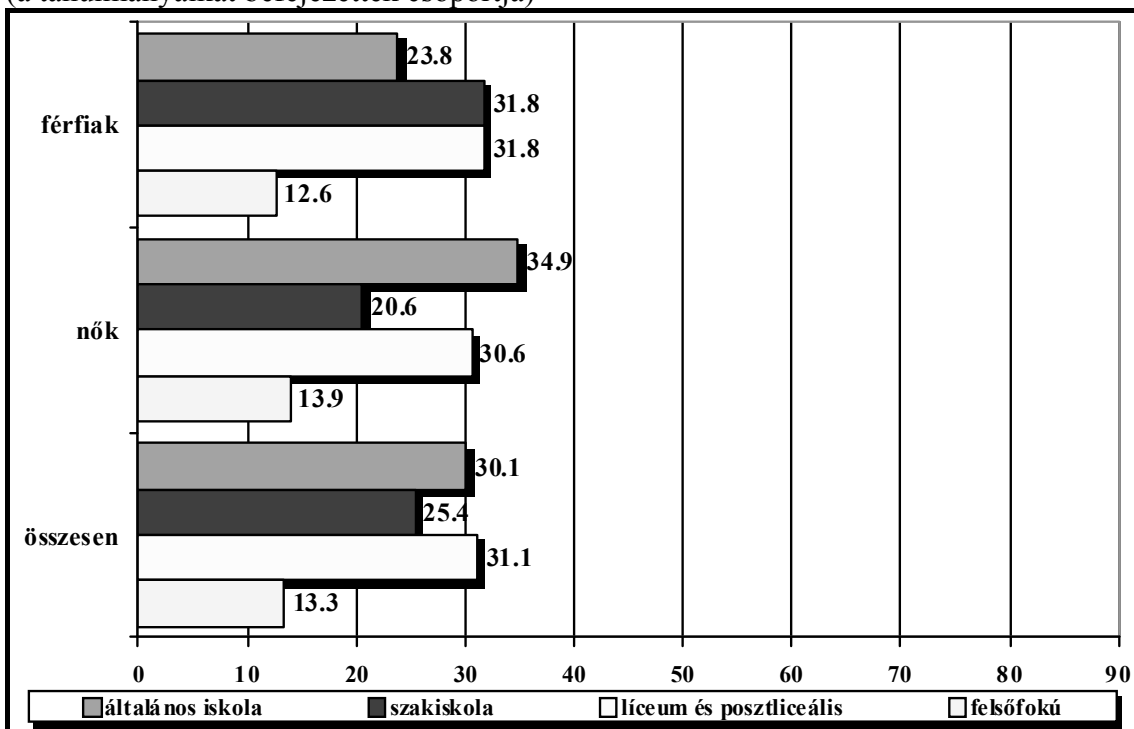
6.1. ábra: Az erdélyi magyarok iskolázottsága (N=885)
a teljes mintára vetített százalékos megoszlás

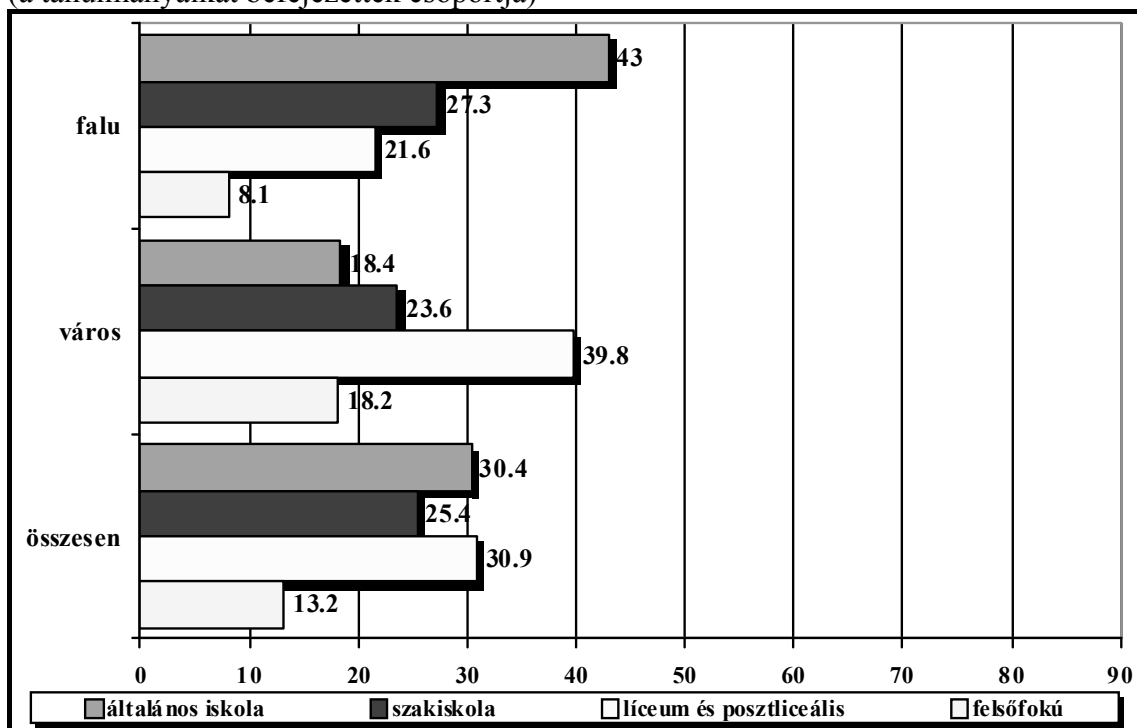
6.2. ábra: A tanulmányaikat befejezett erdélyi magyarok legnagyobb iskolai végzettség szerinti megoszlása (N=885)

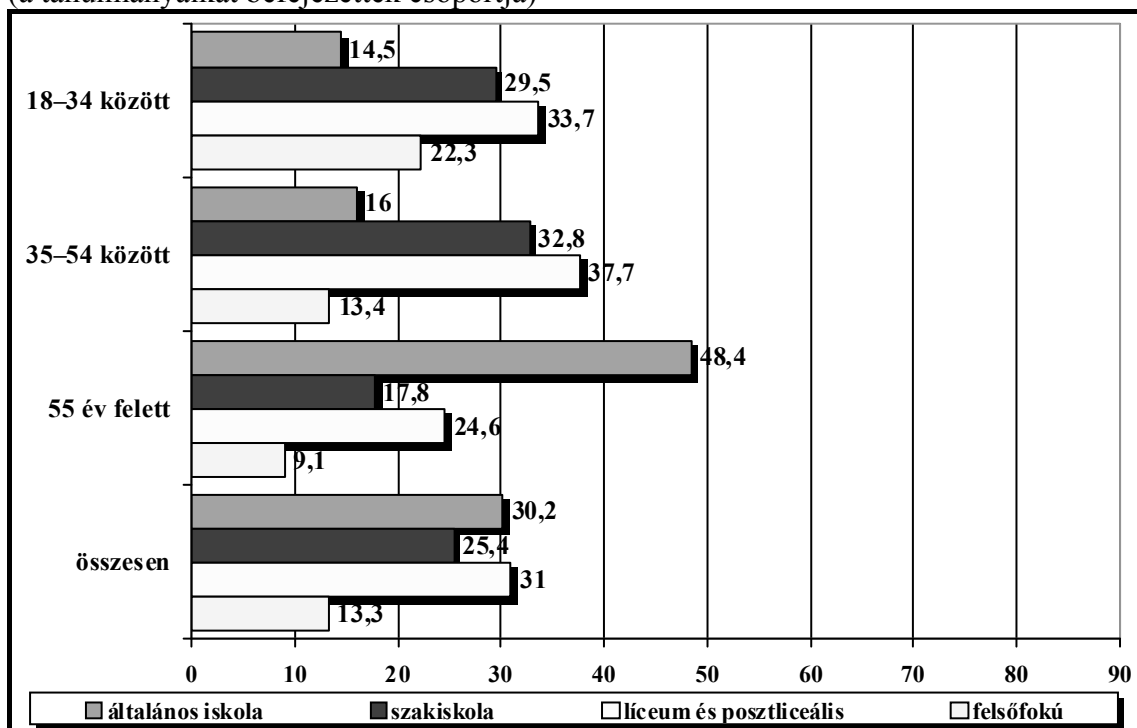
6.3. ábra: Iskolázottság és nemek szerinti különbségek (a tanulmányaikat befejezettek csoportja)

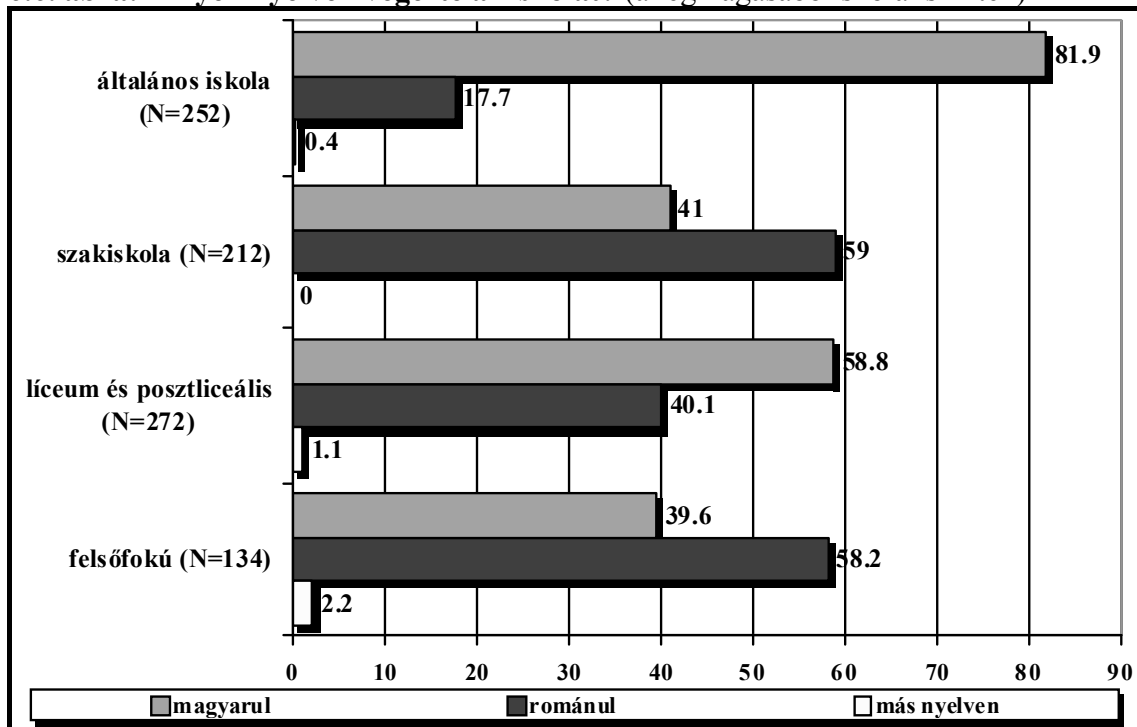
6.4. ábra: Iskolázottság és lakhely szerinti különbségek
(a tanulmányaikat befejezettek csoportja)

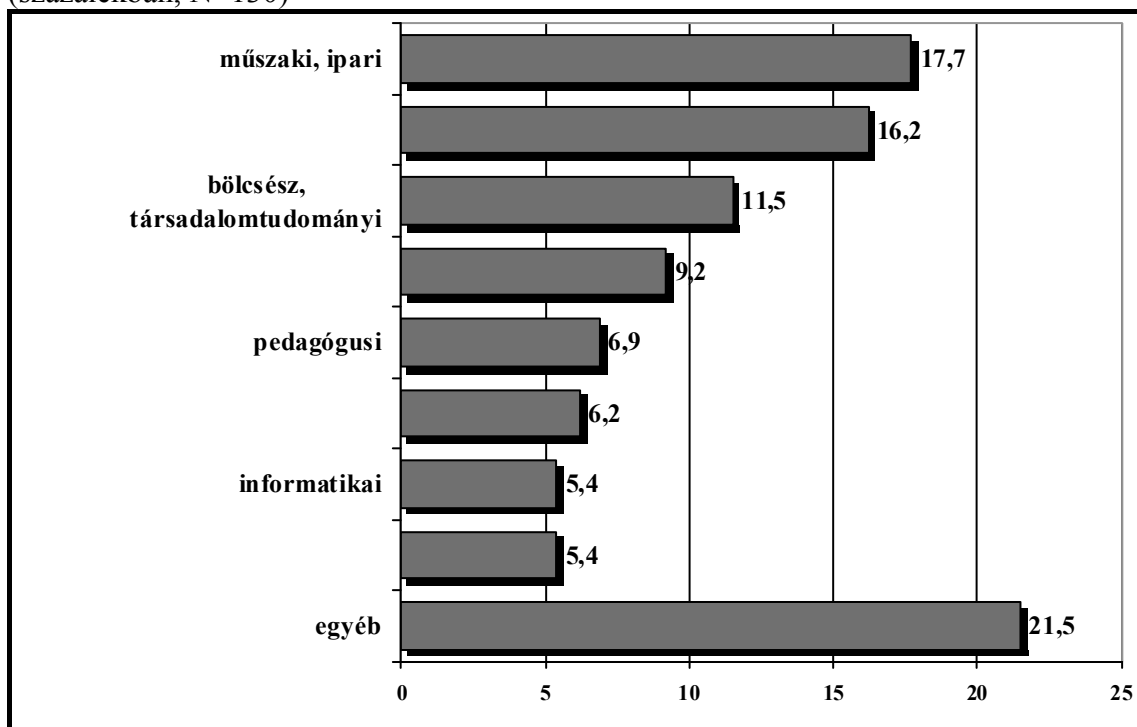
6.5. ábra: Iskolázottság és kor szerinti különbségek
(a tanulmányaikat befejezettek csoportja)

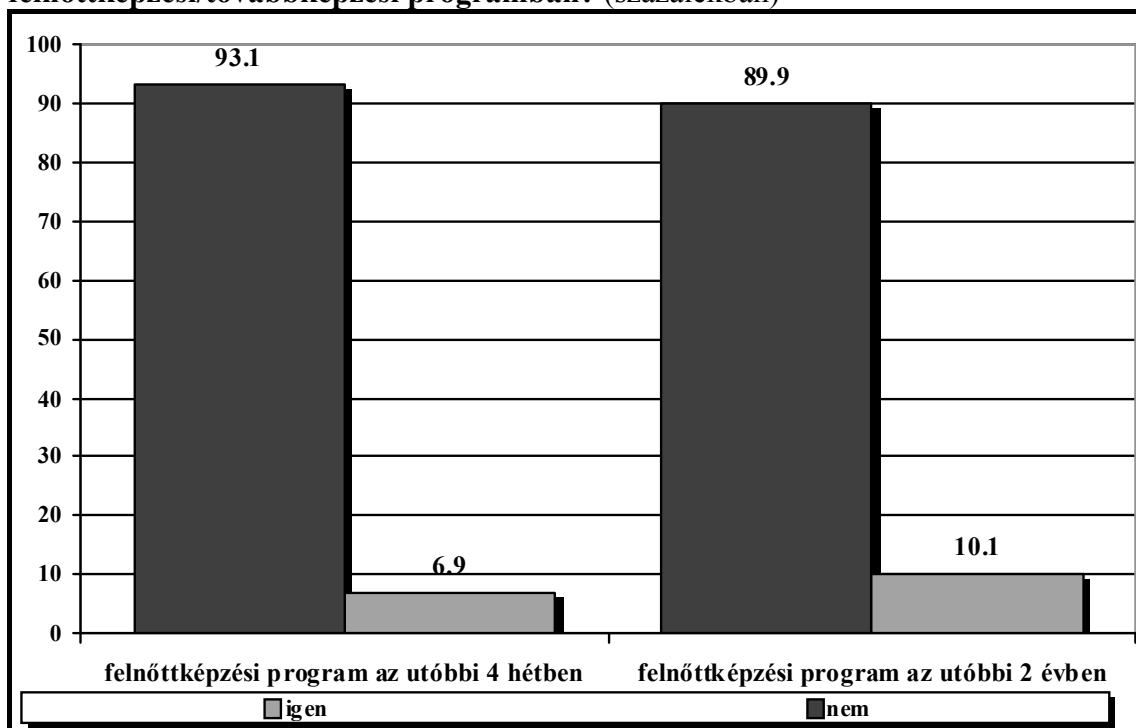
6.6. ábra: Milyen nyelven végezte az iskolát? (a legmagasabb iskolai szinten)

6.7. ábra: A felsőfokú végzettségűek tanulmányágak szerinti megoszlása (százalékban, N=130)

6.8. ábra Az elmúlt 2 évben részt vett-e Ön valamilyen felnőttképzési/továbbképzési programban? (százalékban)

Kiss Dénes

7. Médiahasználat

Az erdélyiek média-fogyasztásában a tévézés dominál, a kérdezettek 94,7 százalék szokott tévét nézni. A tévézés mellett fontos helyet foglal el azonban a rádió és az újságolvasás is, mindkettő a válaszadók több mint fele esetében megemlített információforrás. Számítógépet a kérdezettek kevesebb mint egyharmada, 29,5 százaléka használ, internetezni pedig ennél is kevesebben, a válaszadók 22,7 százaléka szokott.

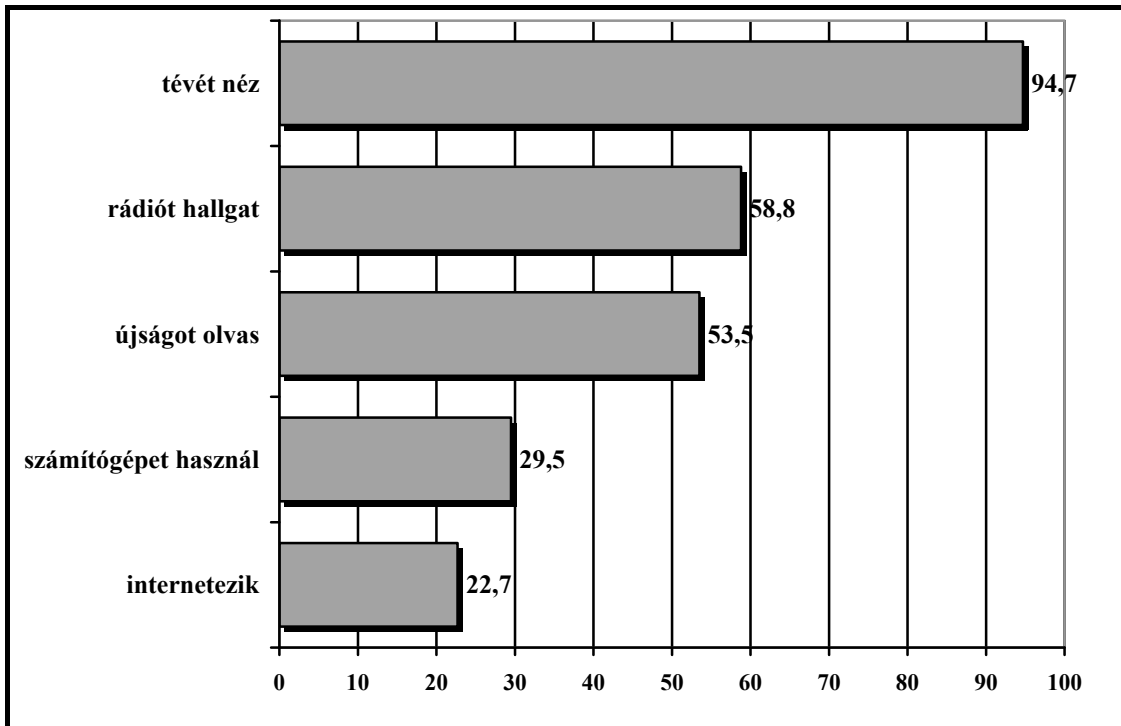
A kérdés előtti napon tévé előtt töltött percek számát átlagos tévézési időnek tekintve az erdélyi válaszadók átlagosan megközelítőleg napi két és fél órát tévéznek (2 óra 25 percet). A kevésbé aktív jelenlét kívánó rádiózás ennél sokkal több idejét fedti le a kérdezetteknek, megközelítőleg napi 8 órán át hallgatnak valamilyen rádiót (476 percet).

Az erdélyi magyarok által leggyakrabban nézett tévé-csatornák között két magyarországi adó, a Duna TV valamint az RTL Klub vezet, amelyeket az összes kérdezettek 28,9 illetve 18,9 százalék-a első helyen említ a gyakrabban nézett tévécsatornák közül. Ezeket a Pro TV követi, 8,8 százalékos említéssel. A leggyakrabban hallgatott rádióadások között a Marosvásárhelyi Rádió magyar nyelvű adása vezet, amelyet a kérdezettek 11 százaléka említett első helyen. Ezt a Kossuth Rádió követi, 6,8 százalékos említéssel, valamint a Kolozsvári Rádió Magyar adása, 4,2 százalékos említéssel. Míg a leggyakrabban hallgatott rádióadások között még jelen van a Kossuth Rádió, az írott sajtóban már teljesen dominálnak

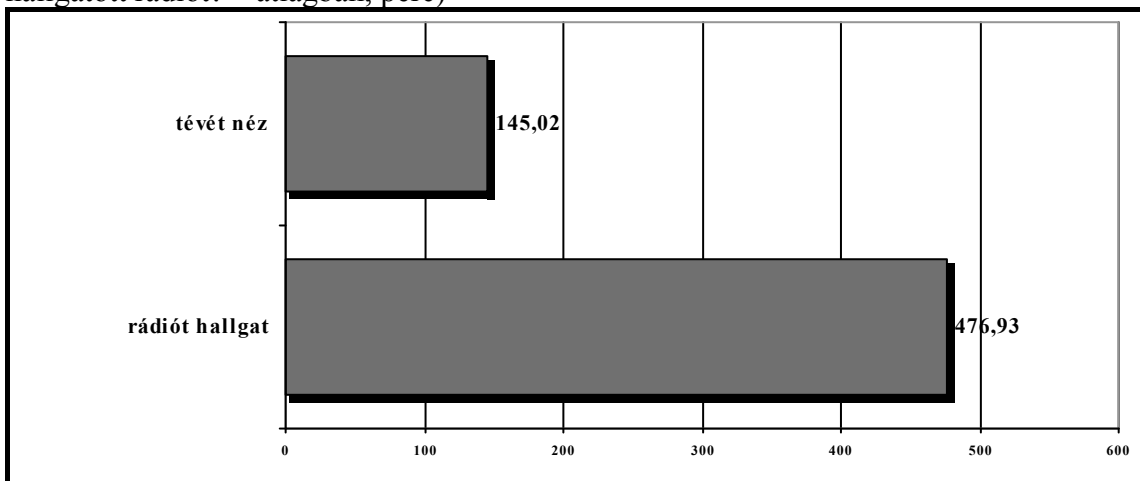
a regionális sajtótermékek: a leggyakrabban említett újságok a Háromszék, a Bihari Napló és a Népújság,

A kérdezettek mindössze 17 százalékának van otthoni internet-csatlakozása, ezek kétharmada (68 százalék) szélessávú csatlakozás. Az összes válaszadó 17 százaléka legalább hetente szokott internetet használni. A legtöbben levelezésre használják az internetet (az internethasználók 83,4 százaléka), ezt a különböző közintézmények honlapjainak a látogatása követi (75,4 százalék), valamint a chatelés. Rádiót az internetezők 35,6 százaléka hallgat internetről. Az internethasználat helyét illetően az otthoni internetezés szinte az összes internetező válaszadóra jellemző (96,7 százalék), ezt a munkahelyi valamint az iskolai vagy egyéb oktatási intézményekben való internet-hozzáférés gyakorisága követi (60 illetve 42,4 százalék).

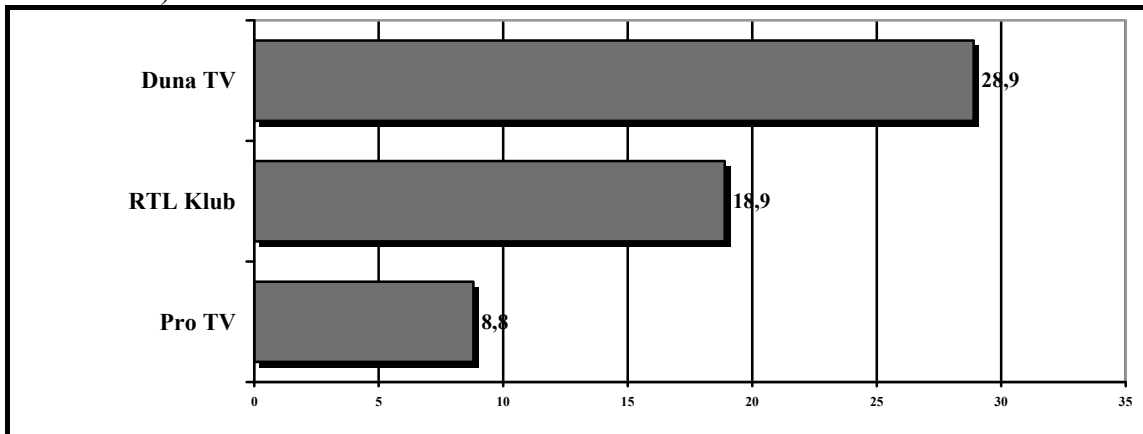
7.1. ábra: Médiahasználat médiatípusok szerint (igen válaszok, százalékban)

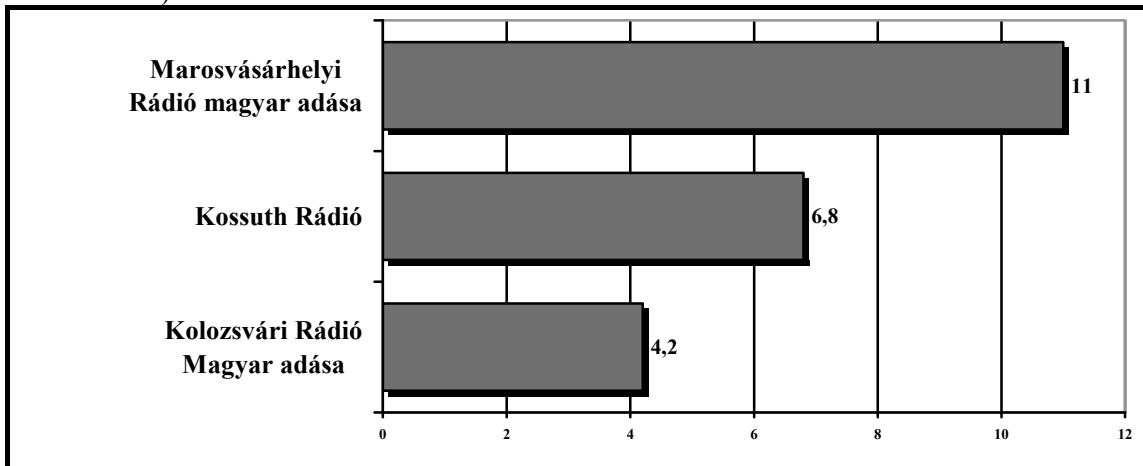
7.2. ábra: Médiahasználat gyakorisága (Tegnap mennyi időt nézett tévét, illetve hallgatott rádiót? – átlagban, perc)

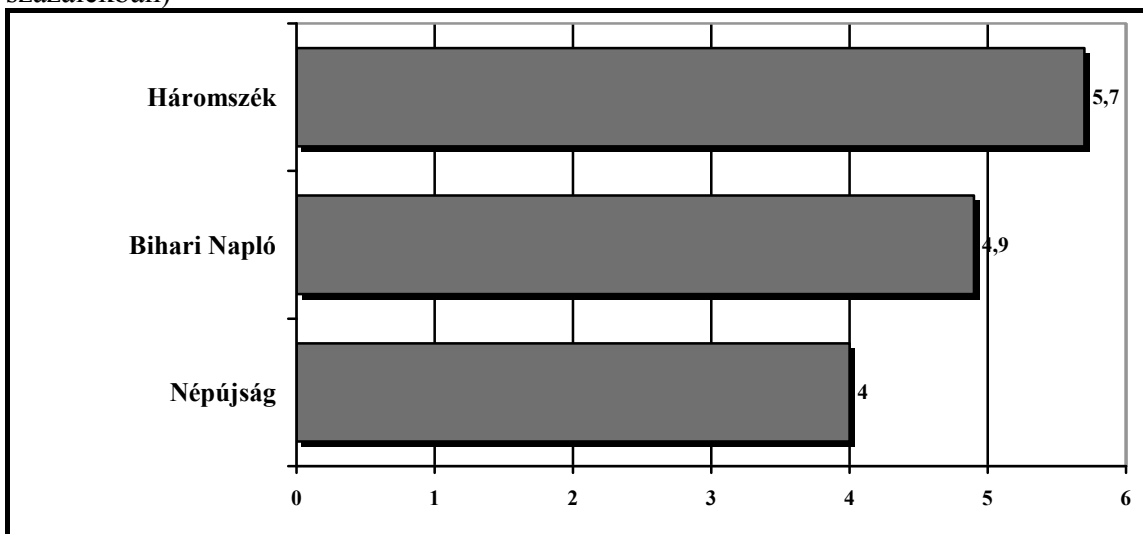
7.3. ábra: Leggyakrabban nézett TV csatornák (első opció gyakoriságai szerint, százalékban)

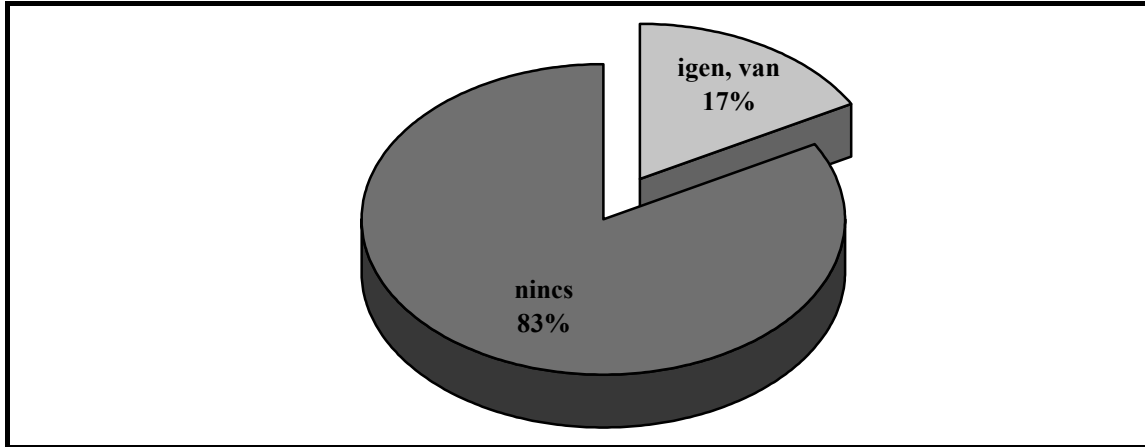
7.4. ábra: Leggyakrabban hallgatott rádiócsatornák (első opció gyakoriságai szerint, százalékban)

7.5. ábra: Leggyakrabban olvasott újságok (első opció gyakoriságai szerint, százalékban)

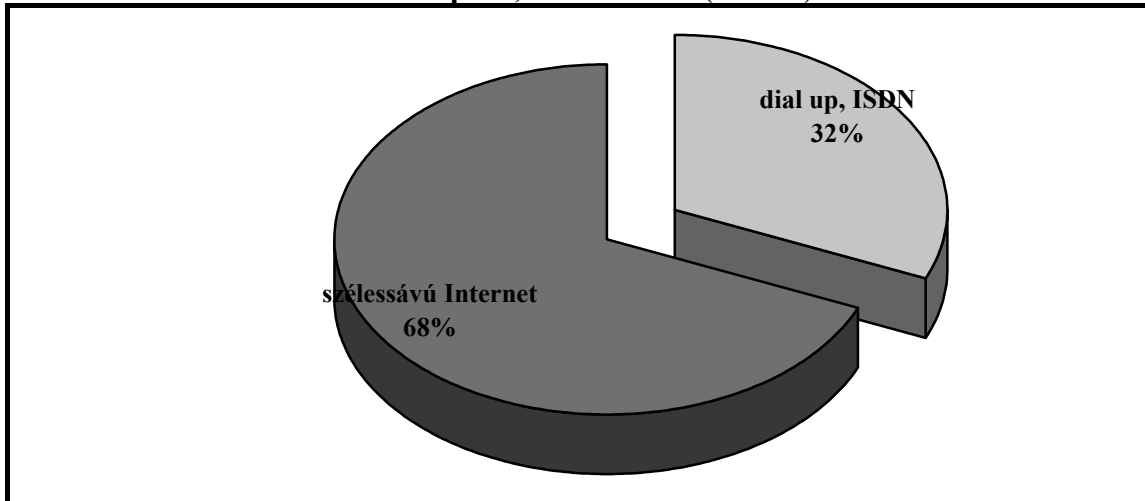

7.6. ábra: Van internet-csatlakozása otthon?

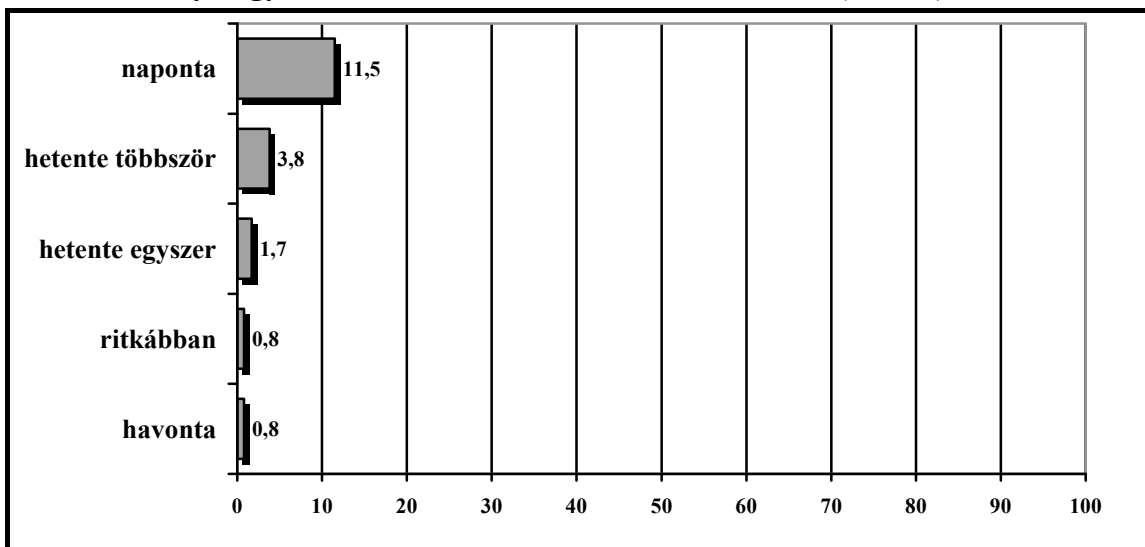

Igen – 26,5 százalék

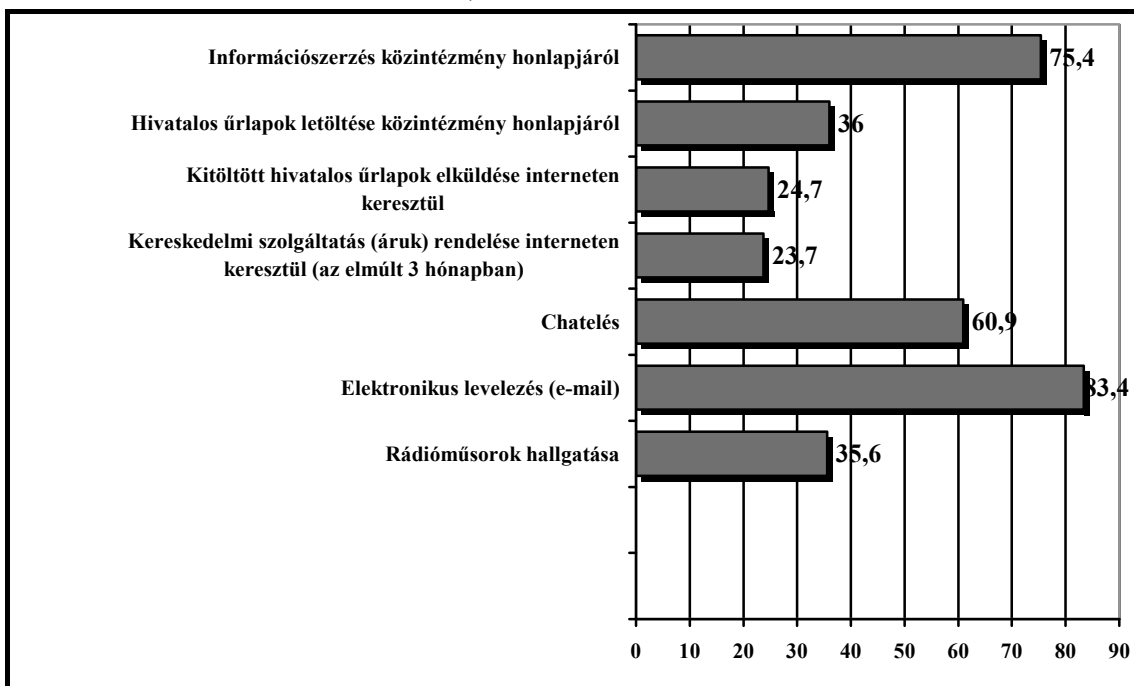
7.7. ábra: Internet-csatlakozás típusa, százalékban (N=191)

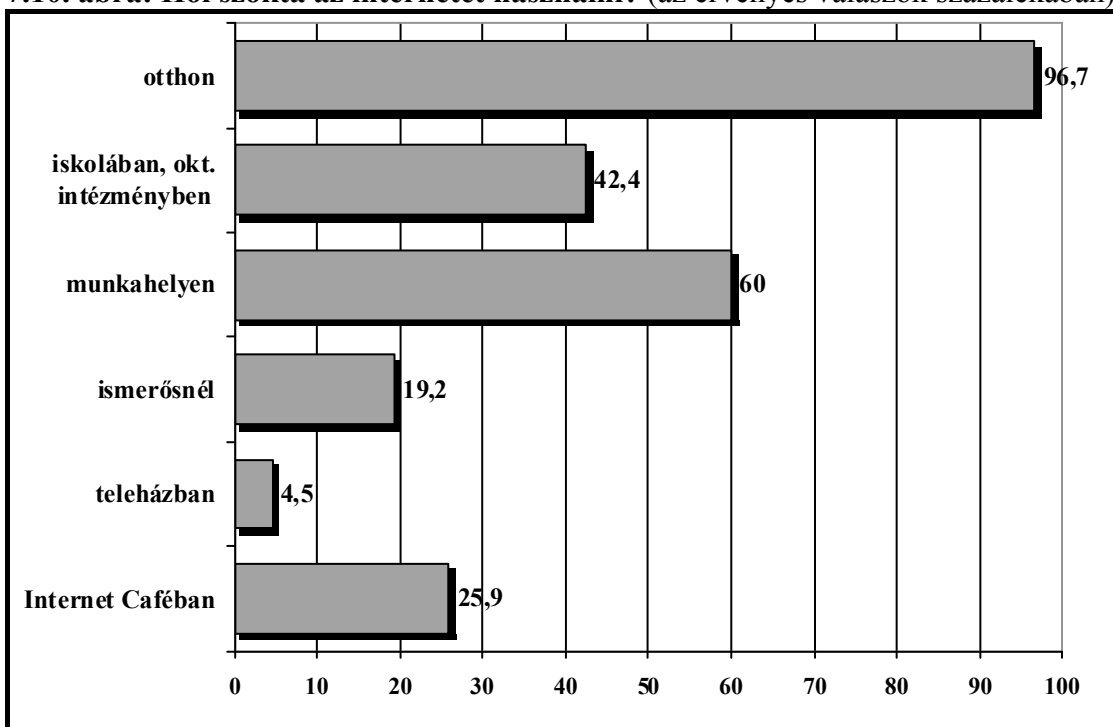
7.8. ábra: Milyen gyakran használ internetet? – százalékban (N=194)

7.9. ábra: Az alábbi tevékenységekre szokta-e használni az internetet? (igen válaszok, internetezők százalékában)

7.10. ábra: Hol szokta az internetet használni? (az érvényes válaszok százalékában)

8. Anyagi helyzet, lakáshelyzet

Anyagi helyzetüket illetően először megkérdeztük, mekkora az utolsó havi nettó jövedelmük. A válaszok szerint az erdélyi magyarok átlagosan 173,9 euróból élnek, 211 eurós szórással, ami jelentős különbségeket jelez az alsó és a felső rétegek között.

A gazdaságilag aktívak 212,9 eurót keresnek, míg az inaktívak, akik elsősorban a nyugdíjasok, 129 eurót kapnak. A gazdaságilag aktívak esetében a válaszok a reális helyzetnél alacsonyabbak, mivel ismeretes, hogy a válaszadók hajlamosak elhallgatni a jövedelmük egy részét. A vállalatok által bejelentett hivatalos kimutatások szerint 2007 áprilisában a nettó átlagjövedelem Romániában 310 euró körül volt, és ez az erdélyi megyék átlagában sem különbözik jelentősen, a korábbi regionális bontású statisztikák szerint.

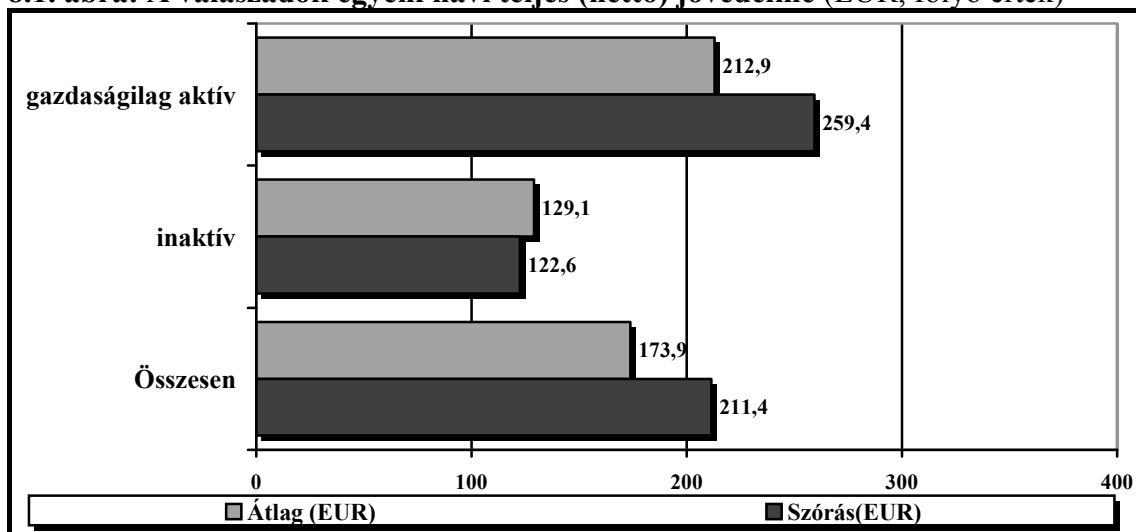
A háztartások átlagjövedelme 350 euró körül volt, a gazdaságilag aktívak 420, az inaktívak 272 euróval rendelkeznek havonta, ezek a válaszok is, az előző adatok szerint kb. 33 százalékkal alacsonyabbak lehetnek a reálisnál. (8.2. ábra). Az egy főre eső családi jövedelmek viszonylag alacsonyak, átlagosan 100 és 200 euró között mozognak.

A háztartások kiadásait vizsgálva látható, hogy az átlagban 353 eurónyi családi összkiadásból 94,5 eurót, azaz 27 százalékát költik élelmiszerre, 73 eurót, 20 százalékát pedig lakásköltségekre, az összeg többi részét pedig más kiadásokra (8.4. ábra). A háztartások kiadási szerkezete az 1990-es évek végéhez képest sokat javult. Akkoriban a jövedelmek mintegy felét élelmiszerre költötték a román állampolgárok, ez mára közel felére mérséklődött, ami elfogadható életkörülményeket mutat a népesség legnagyobb részére vonatkozóan.

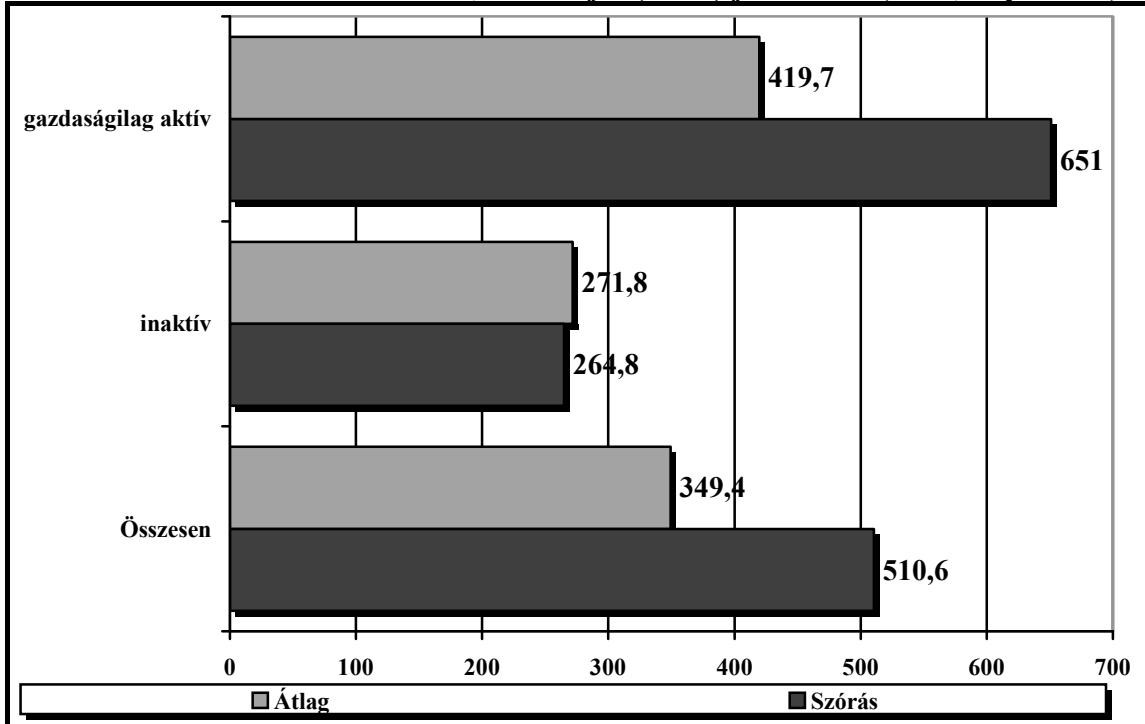
A vagyoni helyzetet tekintve a válaszadók 90 százaléka saját lakással, 93 százaléka színes tévével, 72 százaléka fagyasztóládával, 68 százaléka automata mosógéppel, 65 százalékkal videomagnóval rendelkezik. Mintegy 70 százalékkal mobiltelefonnal, 56 vezetékes telefonnal, 42 számítógéppel, 41 mikrohullámsütővel és 30 százalékkal DVD lejátszóval rendelkezik, míg 41 százalékkal tulajdonában van saját autó. Másfajta használati cikkekkel kevesebb, mint 25 százalékkal rendelkezik (lásd 8.5–6. ábrák)

A lakásviszonyaikat illetően elmondható, hogy átlagosan 3 személy él egy háztartásban, a szobák száma 2,9, tehát közel egy fő jut egy szobára. A lakás területe átlagosan 76 négyzetméter.

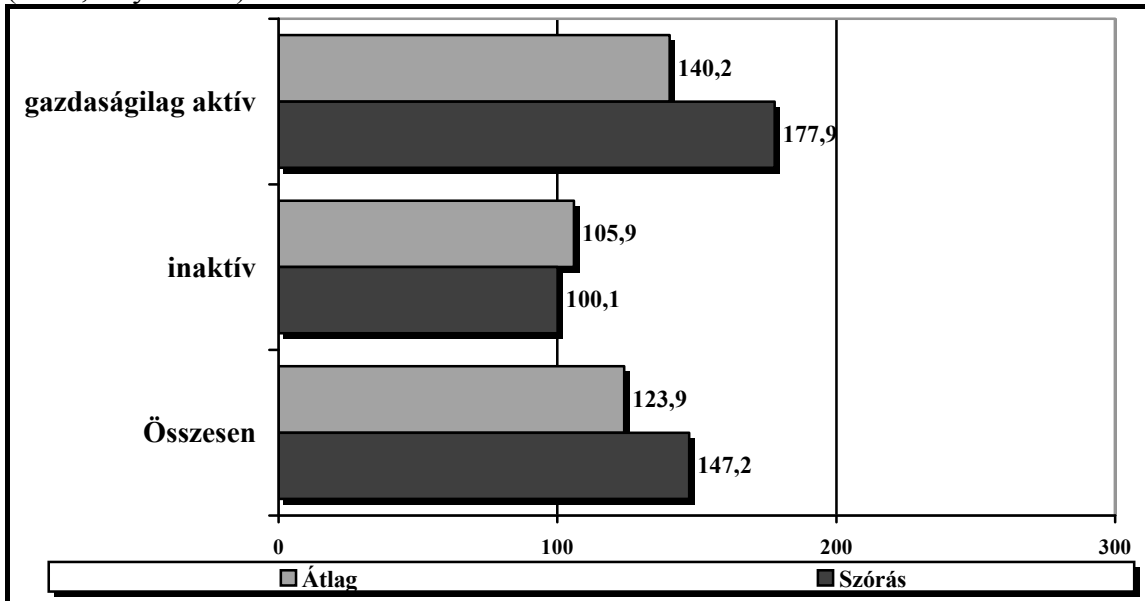
8.1. ábra: A válaszadók egyéni havi teljes (nettó) jövedelme (EUR, folyó érték)

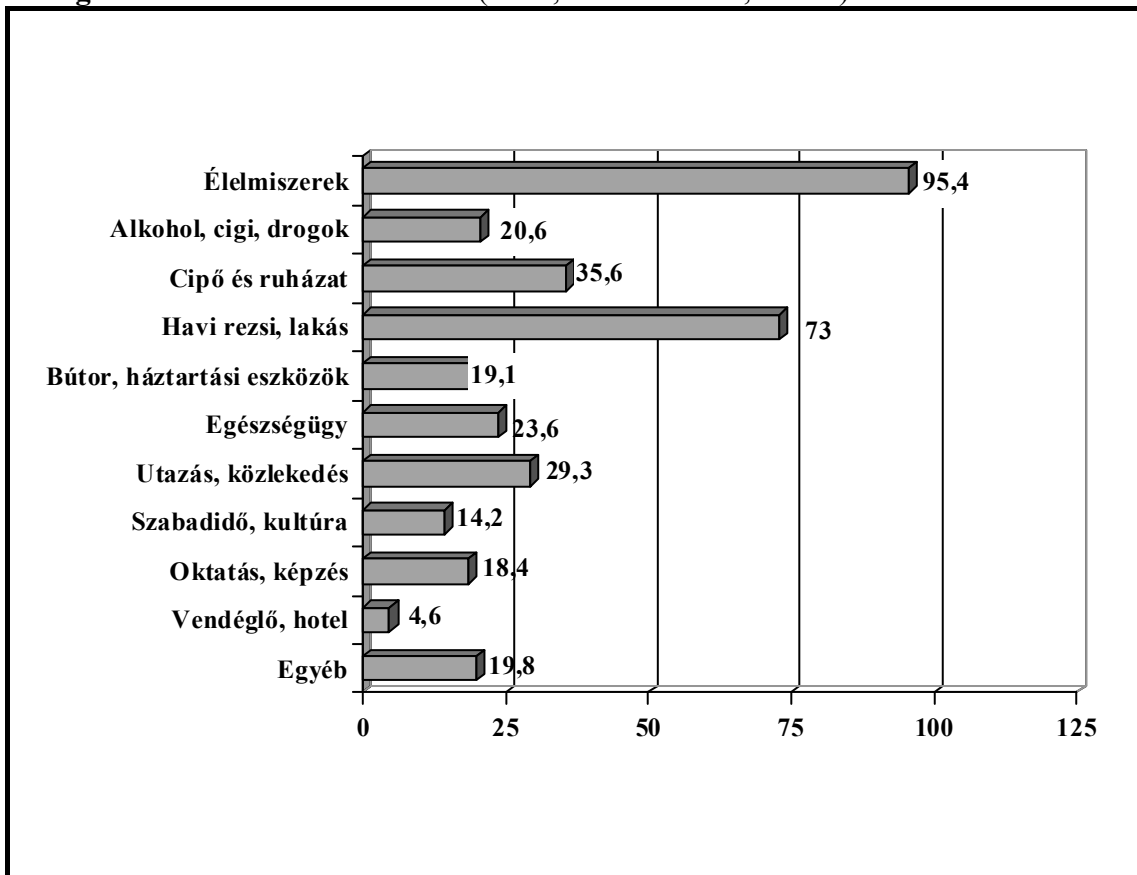
8.2. ábra: A válaszadók háztartási, havi teljes (nettó) jövedelme (EUR, folyó érték)

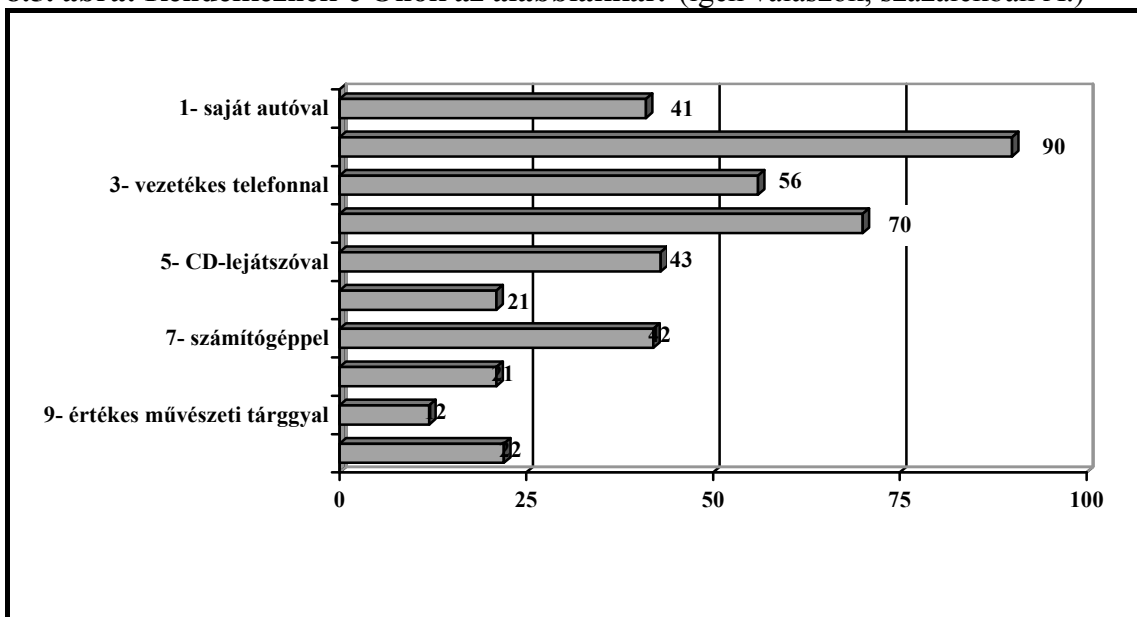
8.3. ábra: A válaszadók egy főre eső családi havi teljes (nettó) jövedelme átlagban (EUR, folyó érték)

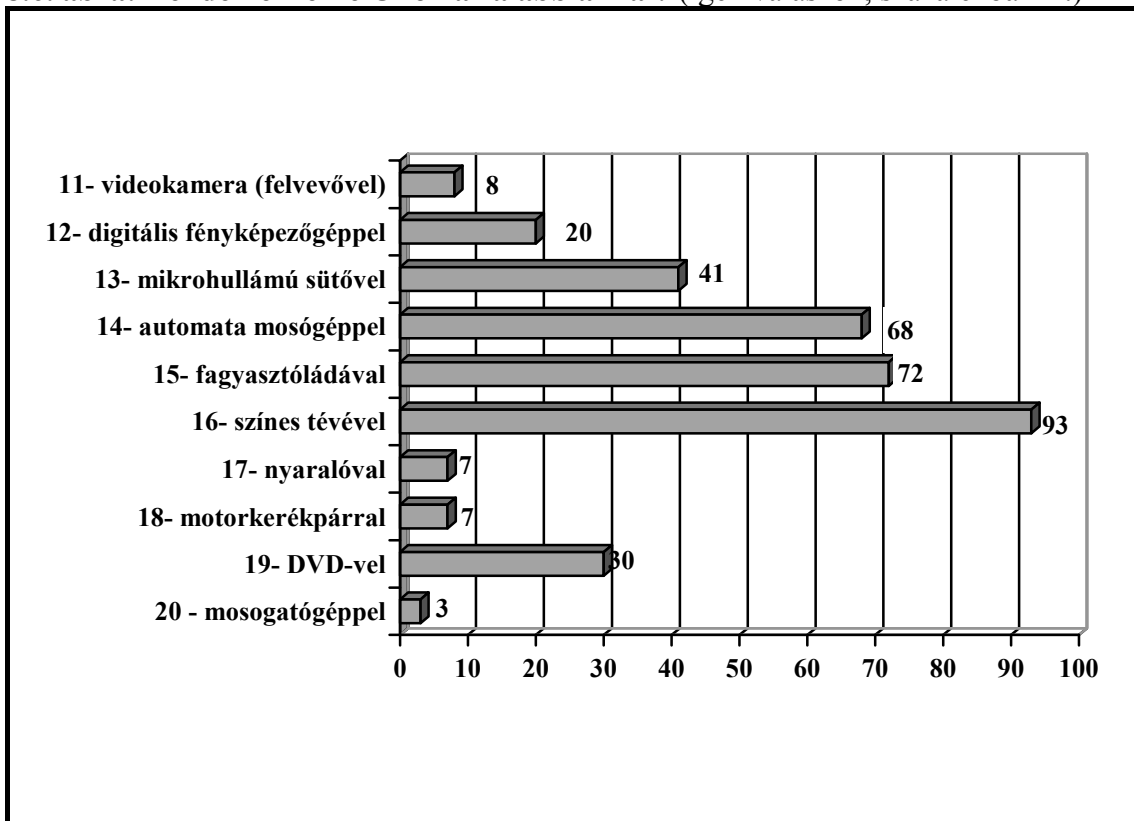
8.4. ábra: Az elmúlt egy hónapban a családi költségvetésből körülbelül mekkora összeget fordítottak az alábbiakra (EUR, Összesen 353,5 EUR)

8.5. ábra: Rendelkeznek-e Önök az alábbiakkal? (igen válaszok, százalékban A.)

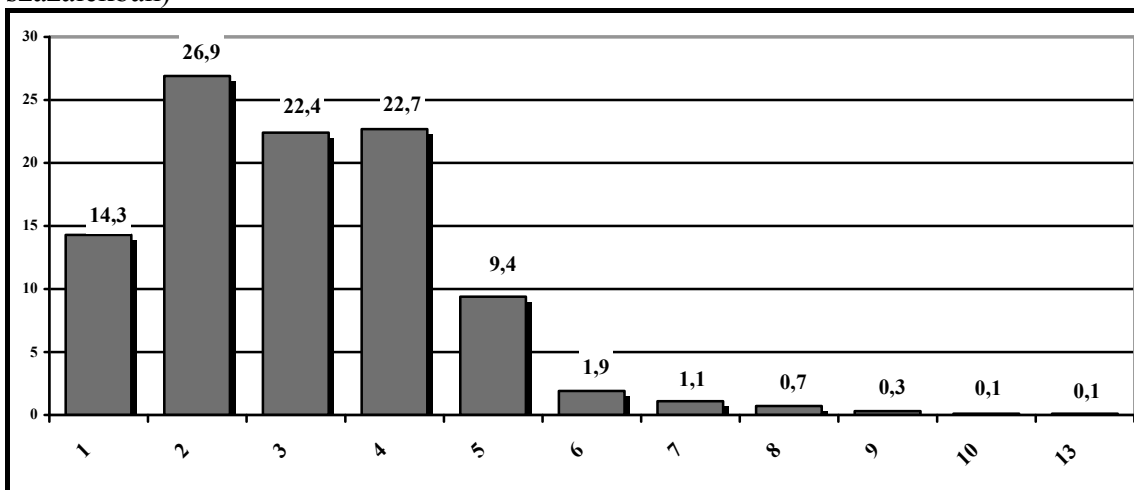
8.6. ábra: Rendelkeznek-e Önök az alábbiakkal? (igen válaszok, százalékban B.)

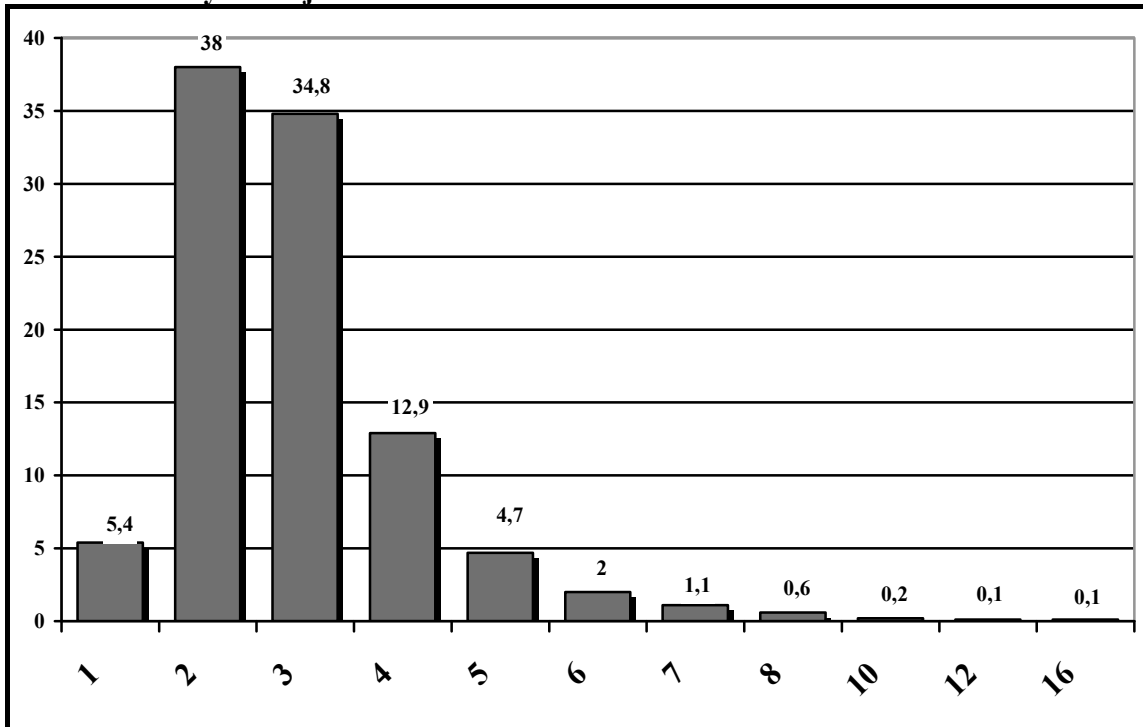
8.7. ábra: Lakásviszonyok átlagosan

	Hányan laknak a háztartásban?	Szobák száma	Lakás területe (m ²)
Átlag	3,0	2,9	76,4
Szórás	1,5	1,3	51,6

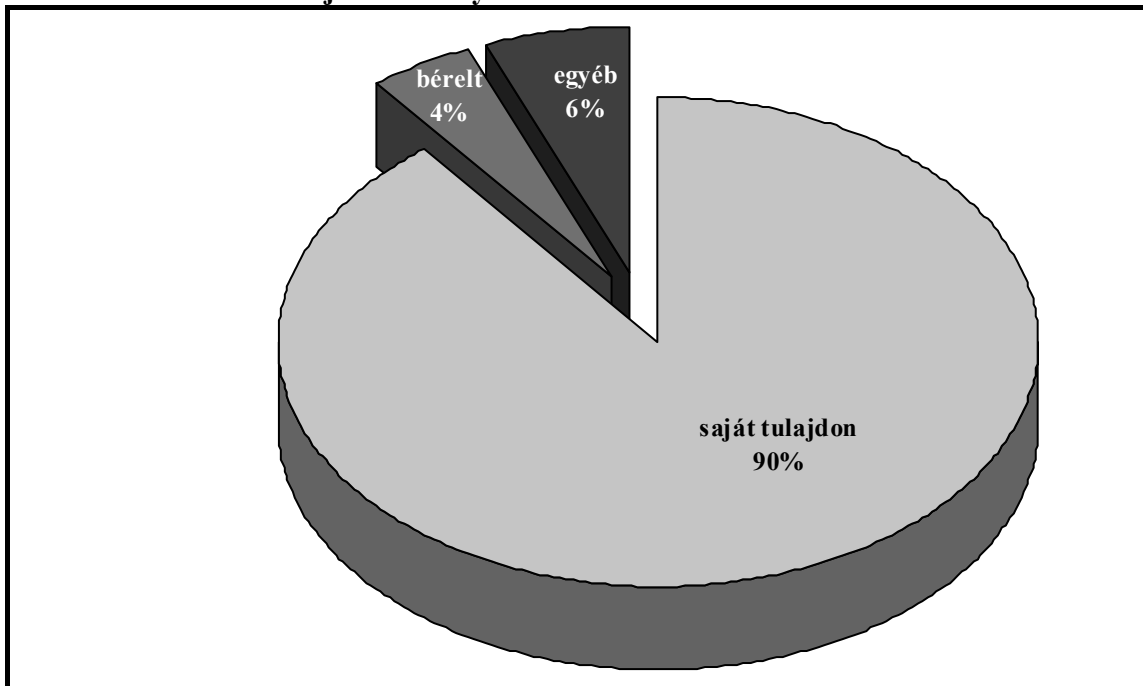
8.8. ábra: Hányan laknak Önök ebben a háztartásban? (Válaszok eloszlása százalékban)

8.9. ábra: Hány szobájuk van a lakásban?

8.10. ábra: A lakás tulajdonviszonya

9. Munka-életút

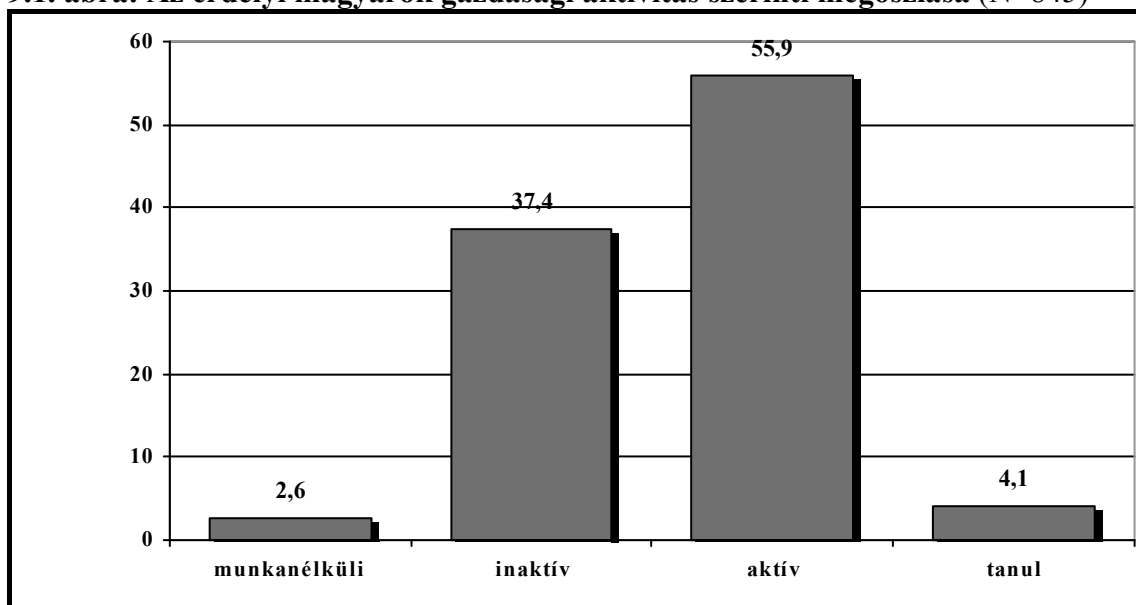
A munkahelyi életútra vonatkozó adataink azt mutatják, hogy az erdélyi magyar felnőtt népesség alig több, mint fele aktív kereső, az inaktívok aránya viszont (a tanulókkal együtt) meghaladja a negyven százalékot. (9.1. ábra). A munkanélküliek meglepően alacsony aránya vélhetően azzal magyarázható, hogy ezek jelentős hányada inaktívnak (háztartásbeli, eltartott stb.) deklaráta magát. Ezt támasztják alá a nemek szerinti megoszlások is (9.2. ábra): eszerint a nők körében jelentősen felülreprezentáltak az inaktívok (különösen a háztartásbeliek és a gyerektartási segélyezetttek), a munkanélküliek aránya viszont alacsonyabb. Az inaktívok többségét nyugdíjasok (öregségi – 58 százalék, betegnyugdíjasok – 21 százalék) teszik ki, az eltartottak, segélyezetttek és egyéb inaktívok aránya 1–2 százalék körülire tehető.

A foglalkoztatott népesség több, mint háromnegyede alkalmazottként dolgozik, a vállalkozók és önfoglalkoztatottak aránya még a segítő családtagokkal együtt sem éri el a 10 százalékot. A családi gazdaságban dolgozók a népesség továbbra is jelentős hányadát teszik ki. (9.3. ábra).

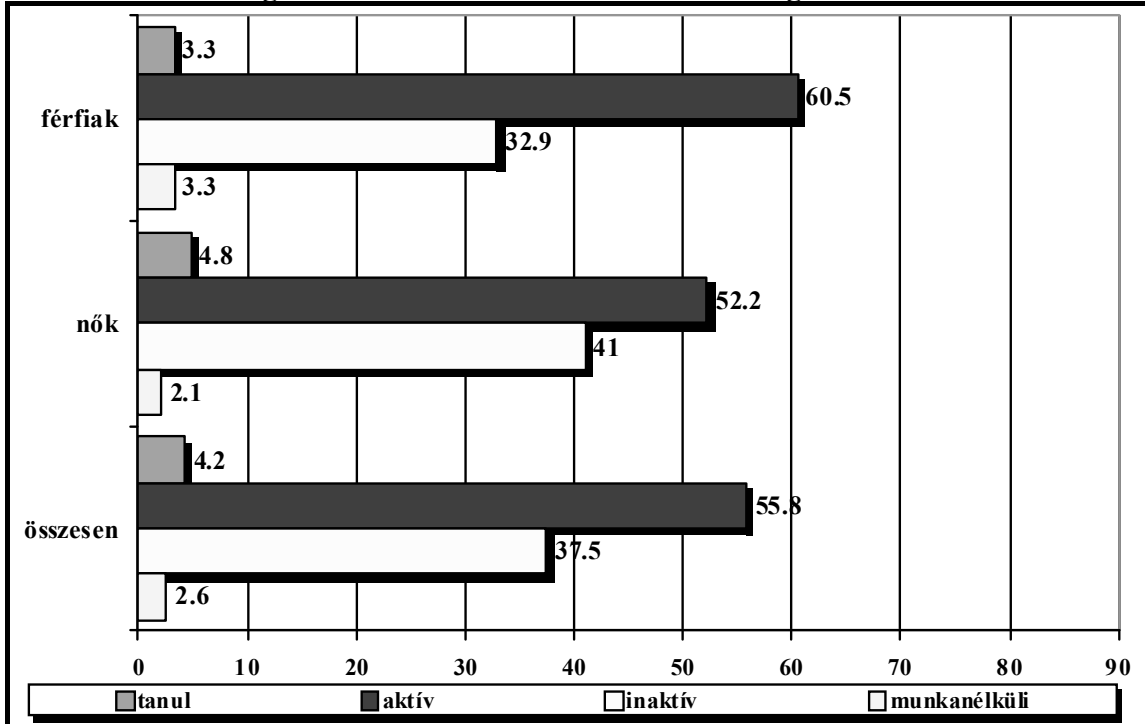
A foglalkoztatottság nemzetgazdasági ágazatok szerinti összetétele erőteljes ipari dominanciát mutat, ezek közül az építőipar önmagában közel minden tizedik alkalmazottat foglalkoztat. Az erdélyi magyar keresők kb. 15 százaléka dolgozik a főként az állam által működtetett egészségügyi, szociális, oktatási stb. szektorban (9.5. ábra). A nagyobb gazdasági életképességgel és üzleti forgalommal jellemezhető piaci ágazatokban viszont (közlekedés, logisztika, hírközlés, pénzügy, bank stb.) az erdélyi magyarok részvétele alacsonynak mondható.

A 9.6. ábra adataiból kiderül, hogy a foglalkoztatottak háromnegyede saját településén dolgozik, különösen az 50 kilométernél távolabbra ingázók aránya esett vissza jelentősen a rendszerváltást követően (jelenleg nem éri el az 5 százalékot – 9.6. ábra).

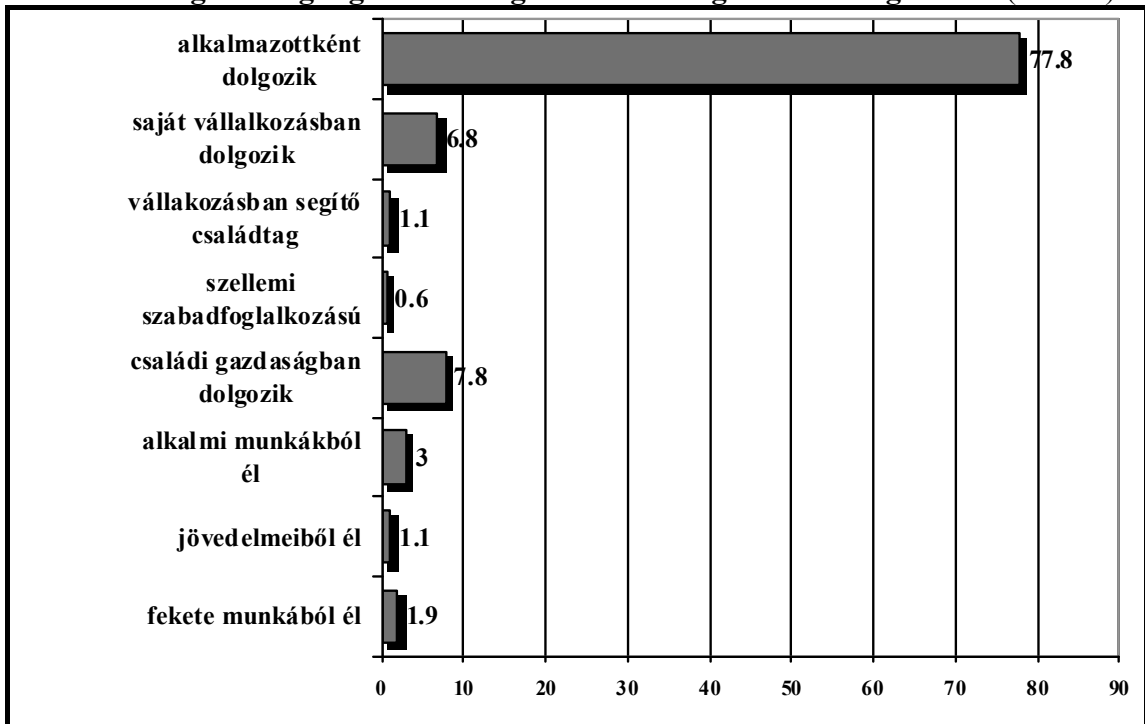
9.1. ábra: Az erdélyi magyarok gazdasági aktivitás szerinti megoszlása (N=845)

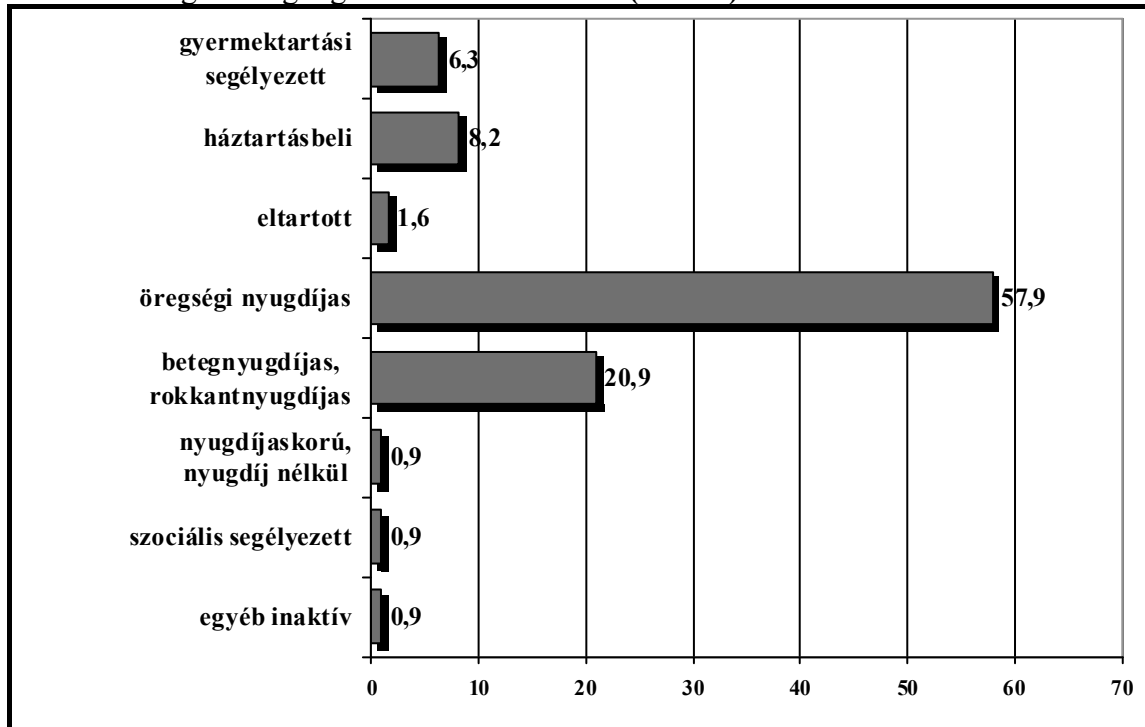
9.2. ábra: Gazdasági aktivitás és nemek szerinti különbségek

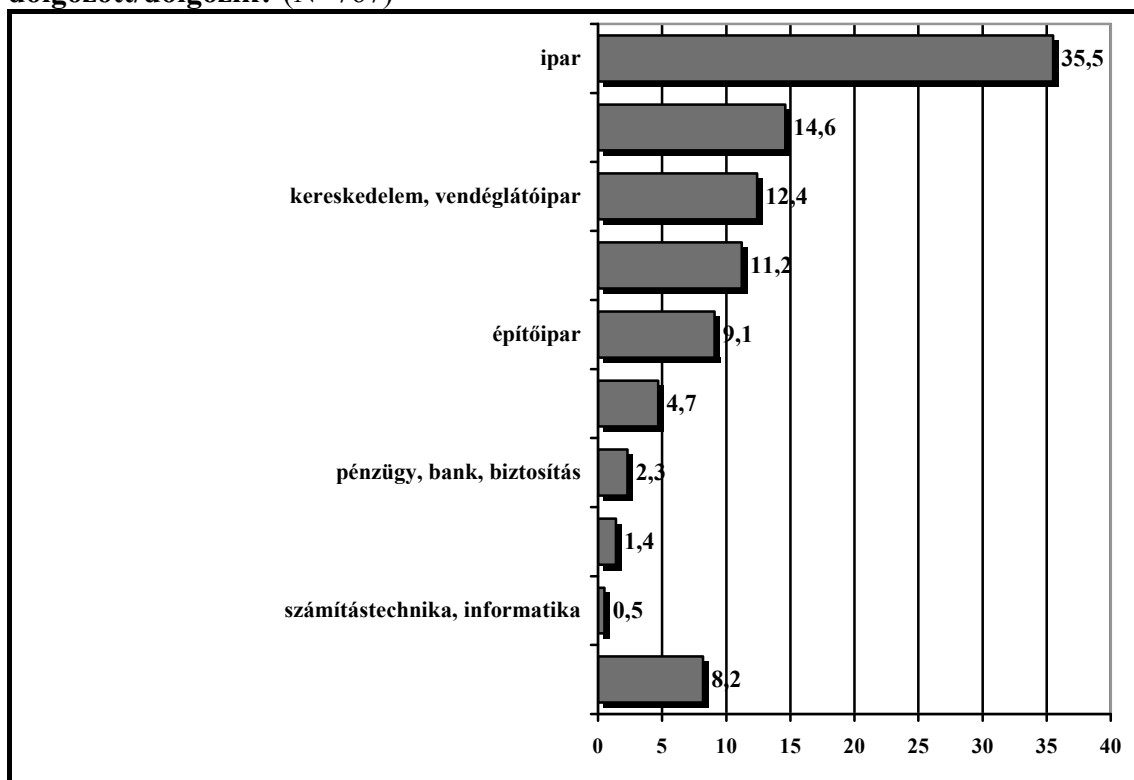
9.3. ábra: Az gazdaságilag aktívak foglalkoztatottság szerinti megoszlása (N=472)

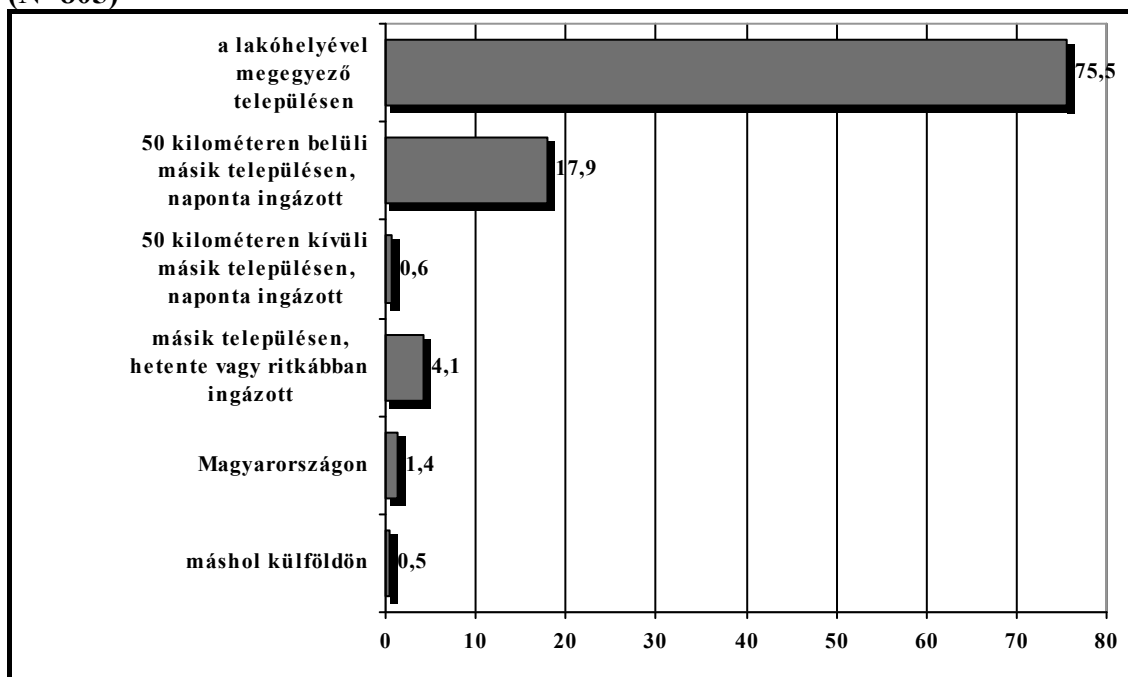
9.4. ábra: Az gazdaságilag inaktívok összetétele (N=316)

9.5. ábra: Milyen ágazatba tartozott a cég/vállalat/intézmény, ahol Ön dolgozott/dolgozik? (N=767)

9.6. ábra: Hol volt/van az a cég/vállalat/intézmény, ahol Ön dolgozott/dolgozik?
(N=805)

Csata Zsombor

10. Társadalmi közérzet, egészségügyi helyzet

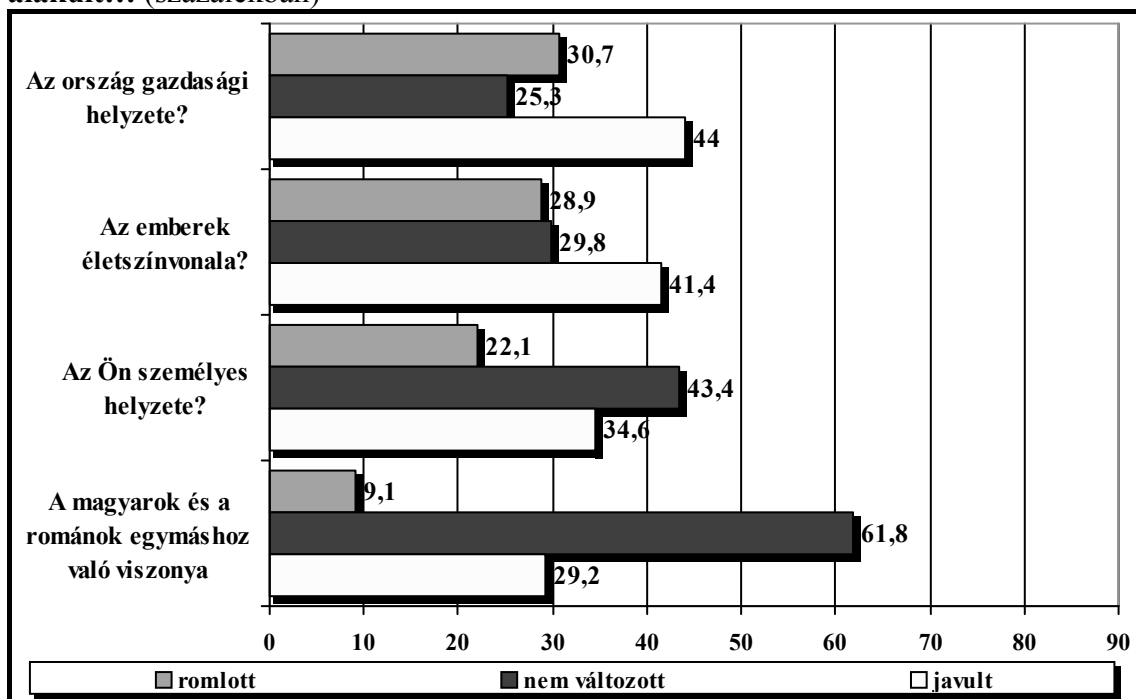
Korábbi vizsgálatok eredményeivel összevetve a mostani adataink azt mutatják, hogy az elmúlt néhány évben az erdélyi magyarok körében jelentősen javult a társadalmi közérzet. Ez az általános gazdasági helyzetre és életszínvonalra, valamint a személyes helyzet megítélésére egyaránt vonatkozik. Legtöbben (a megkérdezettek 44 százaléka) a gazdasági fejlődés tekintetében érzékelnek javulást, de minden harmadik válaszadó a személyes helyzetének alakulásáról is pozitívan nyilatkozott. A válaszadók többsége szerint az elmúlt tíz évben legkevésbé az interetnikus viszonyok terén következtek be változások. (10.1. ábra)

A jövőre nézve még derülátóbbak a vélekedések: a megkérdezettek közül csupán minden tizedik jósol kedvezőtlen fejleményeket a gazdaságban és az életszínvonal alakulásában. A válaszadók többsége az elkövetkező évektől a személyes helyzetének és a román-magyar viszonyoknak a javulását is várja (10.2. ábra).

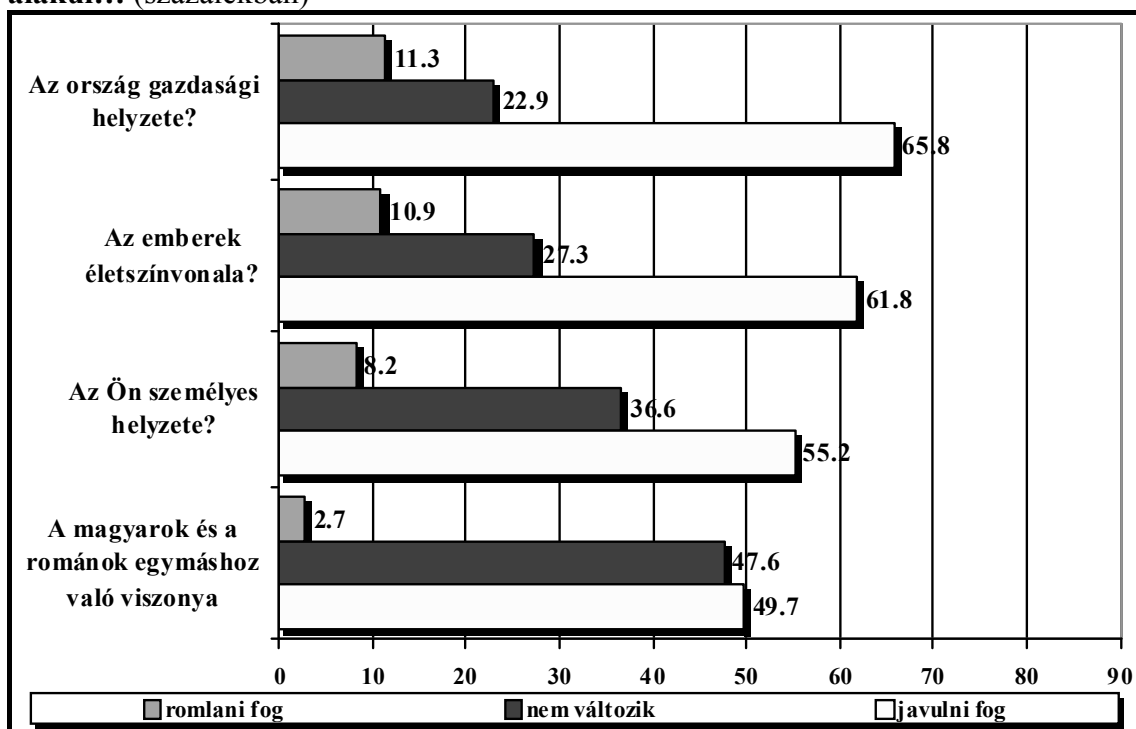
Az említettek vonatkozásában a korábbi vizsgálatainkhoz képest további újdonság, hogy az össztársadalmi és a személyes helyzetre vonatkozó megítélés közötti diszkrepancia eltűnőfélben van, ami vélhetően annak a jele, hogy alanyaink egyre hangsúlyosabban érzik a makrogazdasági tényezők személyes életvitelükre vonatkozó közvetlen hatásait.

A fentiekhez képest az erdélyi magyarok kevésbé elégedettek viszont azzal, ahogyan a demokrácia működik ma Romániában: az 1-től 10-ig terjedő skálán az értékelések átlaga egyetlen korcsoportban sem éri el az 5-öt. (10.3. ábra) A személyes egészségügyi állapot megítélése esetében is nagy a szóródás: az elégedettek, a kevésbé elégedettek és az egészségügyi panaszokkal küszködők kb. egyharmad-egyharmad arányban vannak jelen a mintánkban.

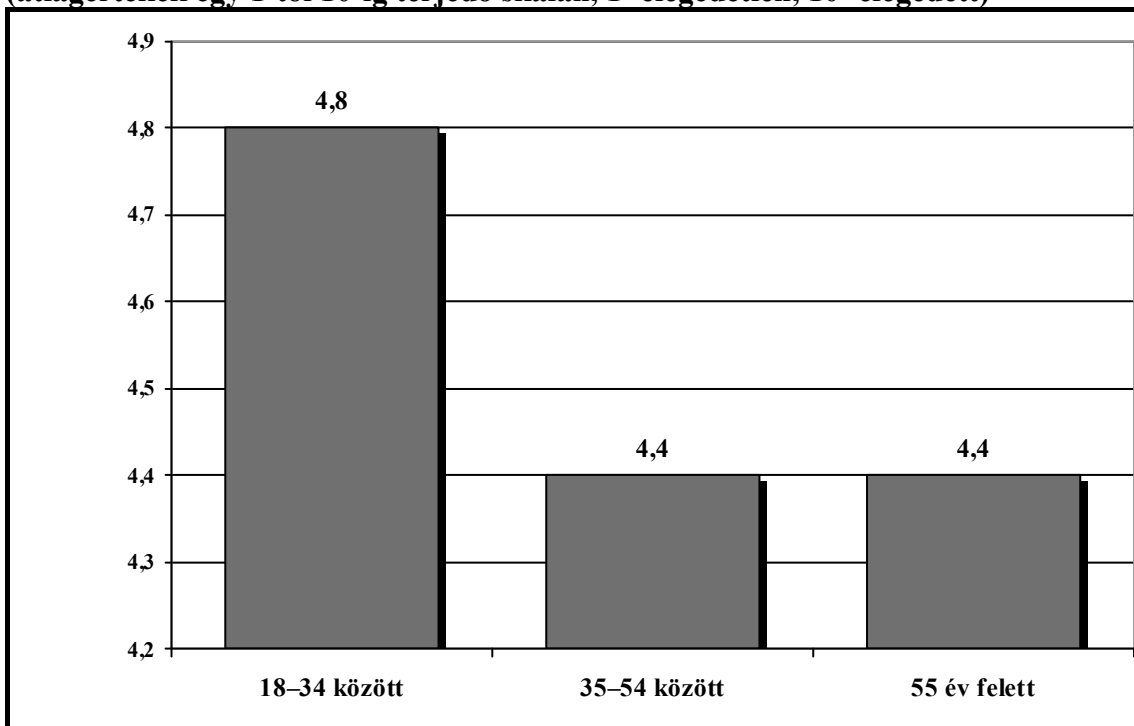
10.1. ábra: Mindent számításba véve, véleménye szerint az elmúlt 10 évben hogyan alakult... (százalékban)

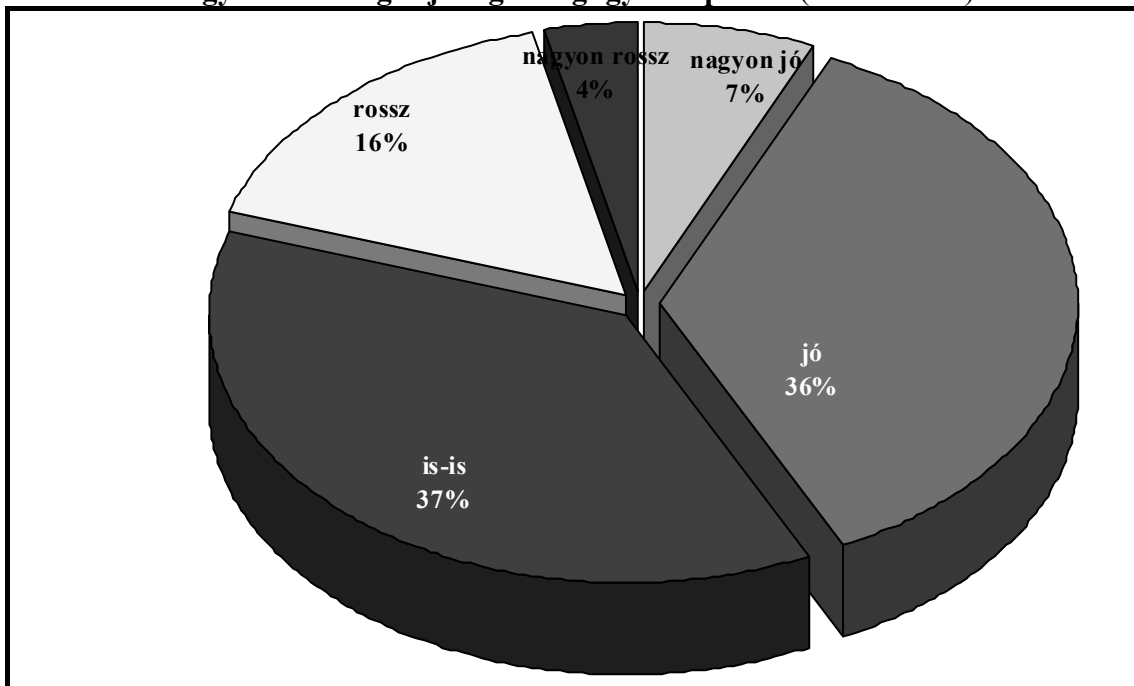
10.2. ábra: Ha a jövőre gondol, mit tart valószínűnek, a következő években hogyan alakul... (százalékban)

10.3. ábra: A romániai demokráciával való elégedettség, korcsoportok szerint (átlagértékek egy 1-től 10-ig terjedő skálán, 1=elégedetlen, 10=elégedett)

10.4. ábra: Hogyan ítéli meg saját egészségügyi állapotát? (százalékban)

11. Migráció

A migrációval kapcsolatos vizsgálatunkban először arra kérdeztünk rá, hogy mekkora a külföldre látogatás intenzitása az erdélyi magyarok körében. Amint az várható volt, a fontosabb szocio-demográfiai jellemzők szerint számottevő eltérések mutatkoznak az országon kívülre irányuló népességmozgásban: a legmobilisabb rétegnek a magas végzettségű, fiatal városlakók bizonyultak. (11.1.–11.2. ábra) Kiderült továbbá, hogy a látogatások leggyakoribb célja a családi látogatás és a turizmus (a népesség több, mint kétharmada járt már e célból külföldön), de igen számottevő azoknak az aránya is, akik munkavállalás vagy tanulás terén próbáltak szerencsét (41, illetve 21 százalék). A migrációs mozgások közül egyébként ezek bizonyultak a legtartósabbnak: az érintettek munkavégzés céljából átlagosan 13 hónapot, tanulás céljából pedig 10 hónapot töltöttek külföldön. (11.4.–11.5. ábra).

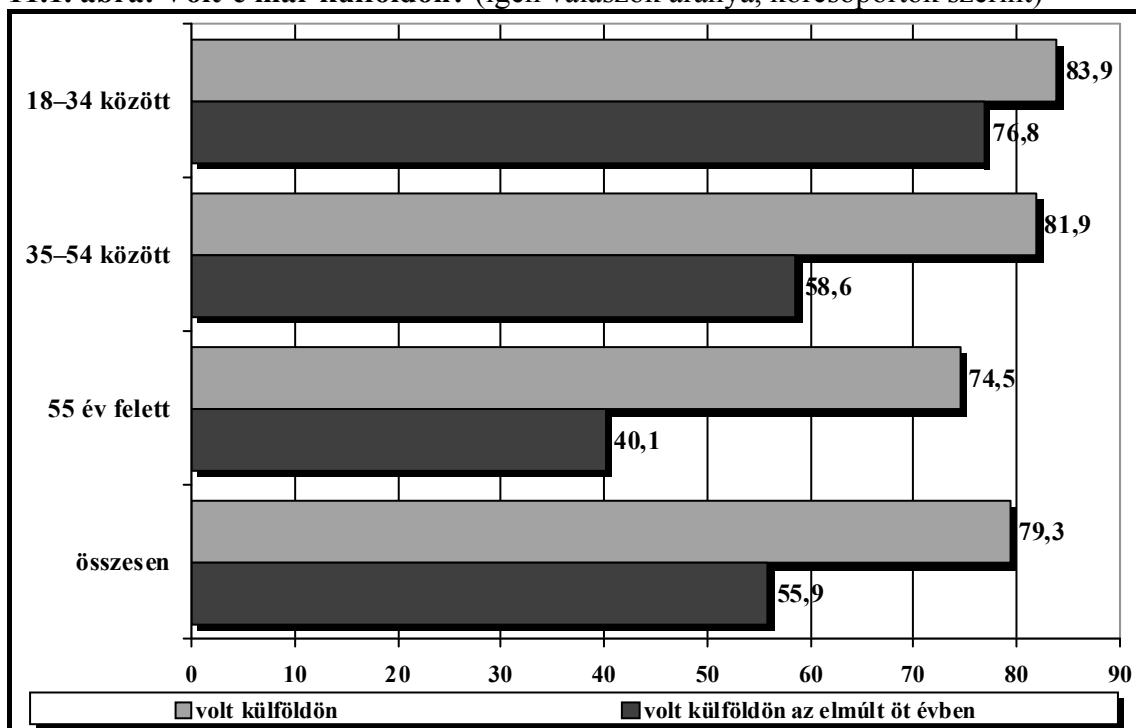
A korábban említett pozitív és optimista hazai jövőkép ellenére a külföldre irányuló migrációs szándék továbbra sem elhanyagolható: a válaszadók több, mint egyötöde szívesen vagy nagyon szívesen próbálna szerencsét valamelyik nyugati országban. Ezek a szándékok azonban a válaszadók kevesebb, mint 6 százaléka esetében léteznek konkréttervek formájában, a megkérdezettek 15 százalékának egyelőre nincsenek pontos elképzelései a kitelepedés forgatókönyvéről. (11.6.–11.7. ábra)

A fontosabb szocio-demográfiai jellemzők szerint a magasabb végzettségű városi férfiak migrációs hajlama a legnagyobb (11.8.–11.11. ábra). A motivációk tekintetében egyértelműen a jobb megélhetés iránti igény a domináns (a kivándorlás gondolatát fontolgatók több, mint 50 százaléka említette ezt az opciót), ezt követi a családdegysítés (16 százalék) és az egyéb okok (9 százalék). A családdegysítés szándéka itt külön kiemelendő (korábbi vizsgálatokban lényegesen alacsonyabb arányban volt jelen), és vélhetően az egyik legfontosabb, ha nem a leglényegesebb tényező lesz a további migrációs mozgások magyarázatában. (Ezzel kapcsolatban igen lényeges információ, hogy a megkérdezettek 16 százalékának minimum egy közvetlen családtagja külföldön él – ld. 11.15. ábra)

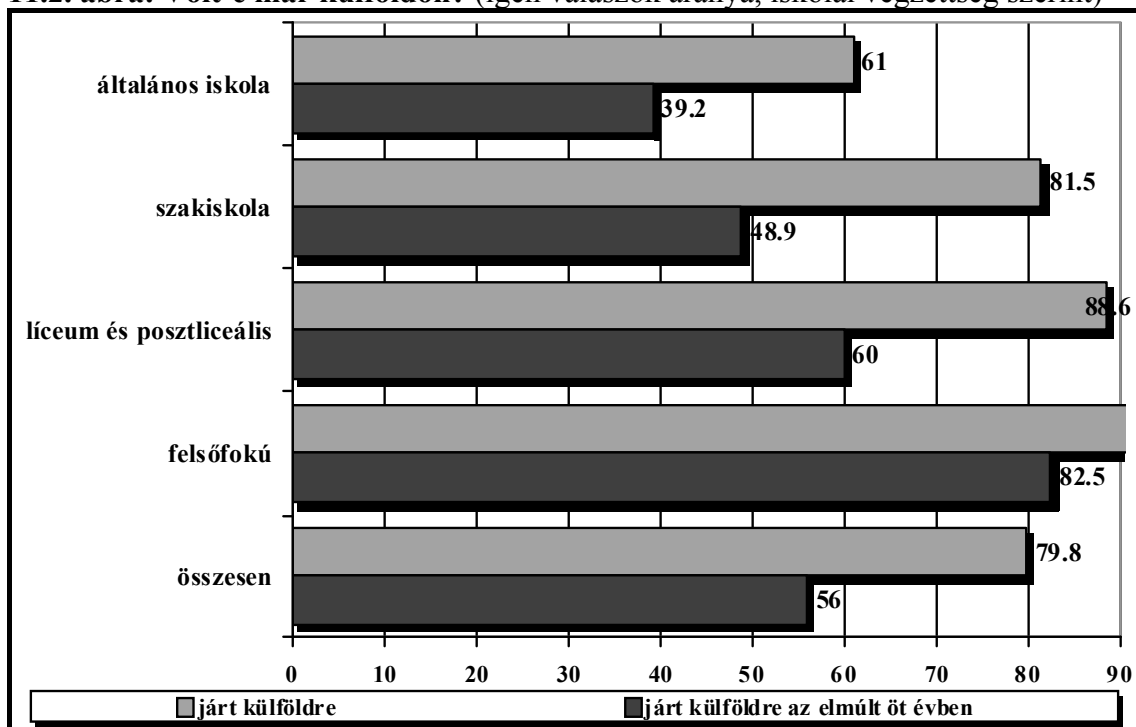
A letelepedés célországai tekintetében a listát továbbra is Magyarország vezeti (az esetek 44 százalékában), Nyugat-Európába minden ötödik, tengeren túlra pedig kb. minden tizedik-tizenegyedik potenciális emigráns vándorolna ki.

Akárcsak a végleges, az időszakos migráció tekintetében is jelentős mozgásra számíthatunk: az elkövetkező két évben az erdélyi magyar népesség 17 százaléka kíván tanulni vagy ideiglenesen munkát vállalni külföldön.

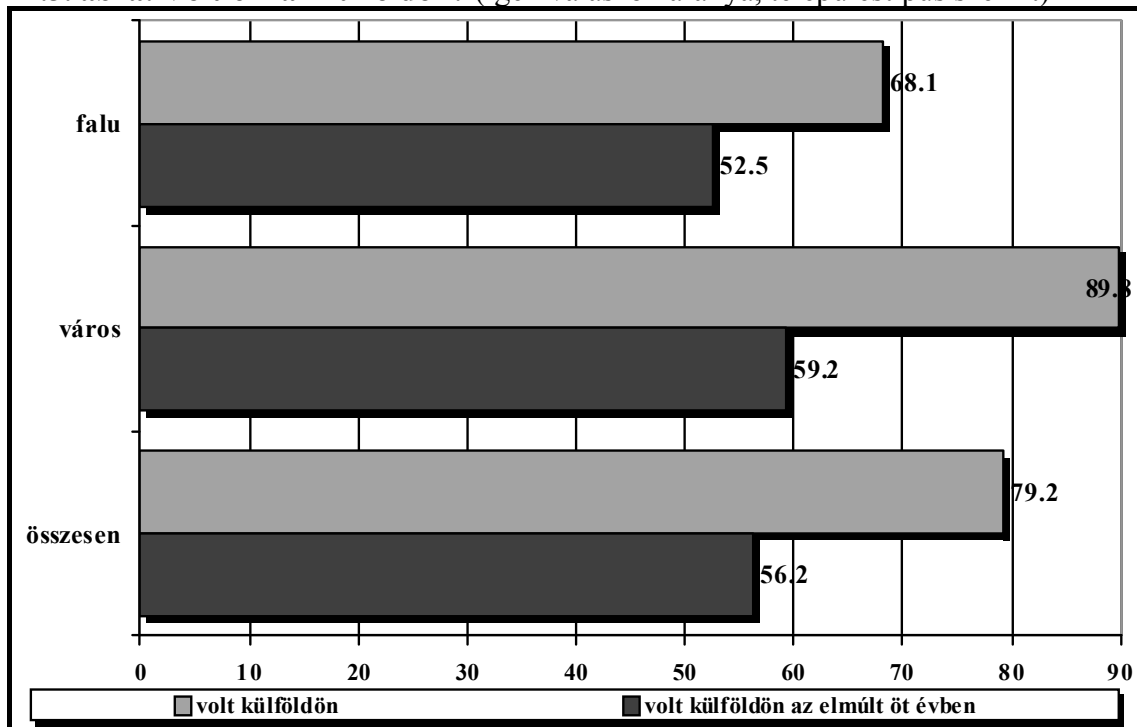
11.1. ábra: Volt-e már külföldön? (igen válaszok aránya, korcsoportok szerint)

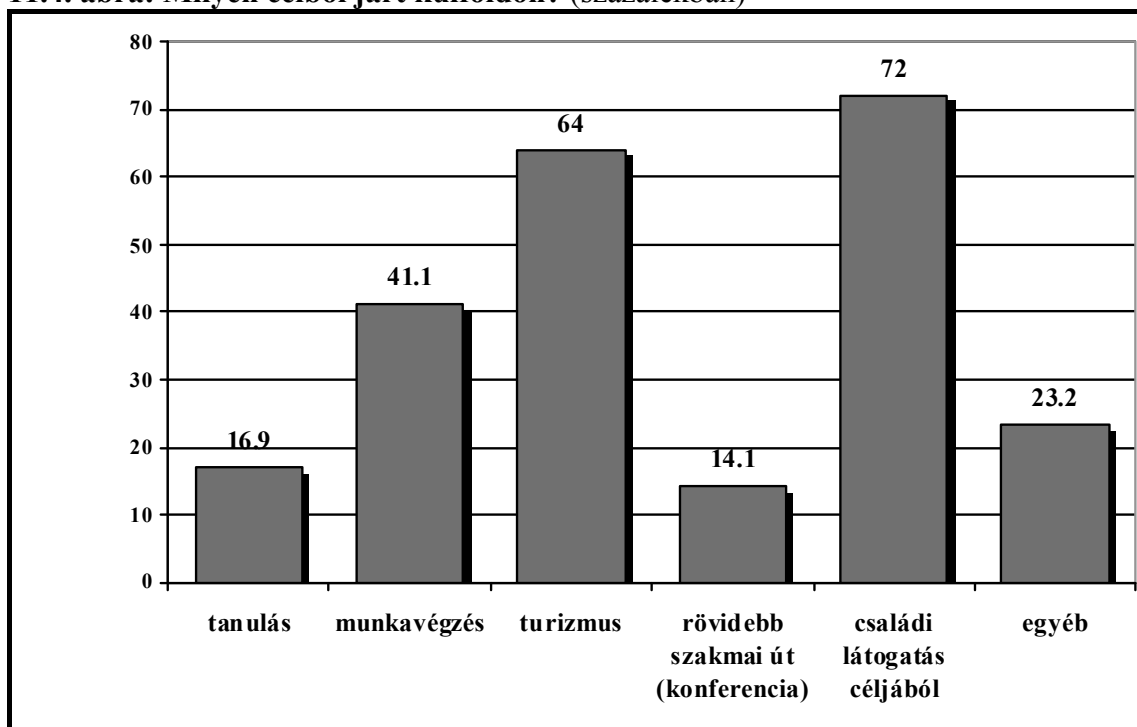
11.2. ábra: Volt-e már külföldön? (igen válaszok aránya, iskolai végzettség szerint)

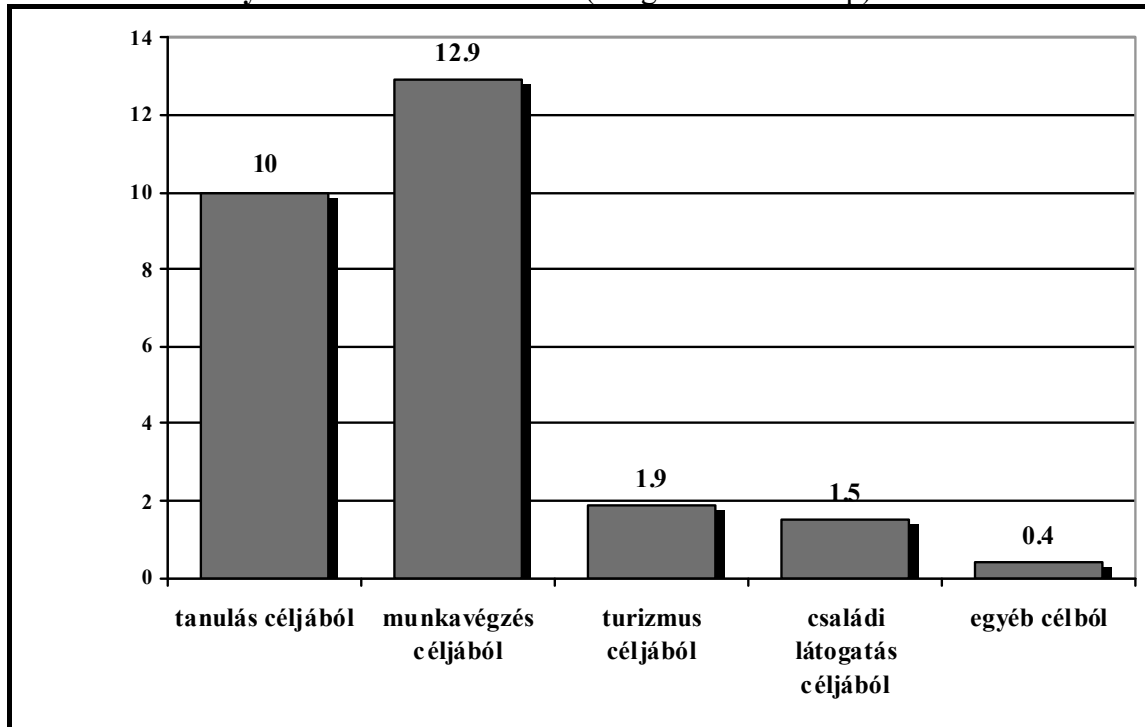
11.3. ábra: Volt-e már külföldön? (igen válaszok aránya, településtípus szerint)

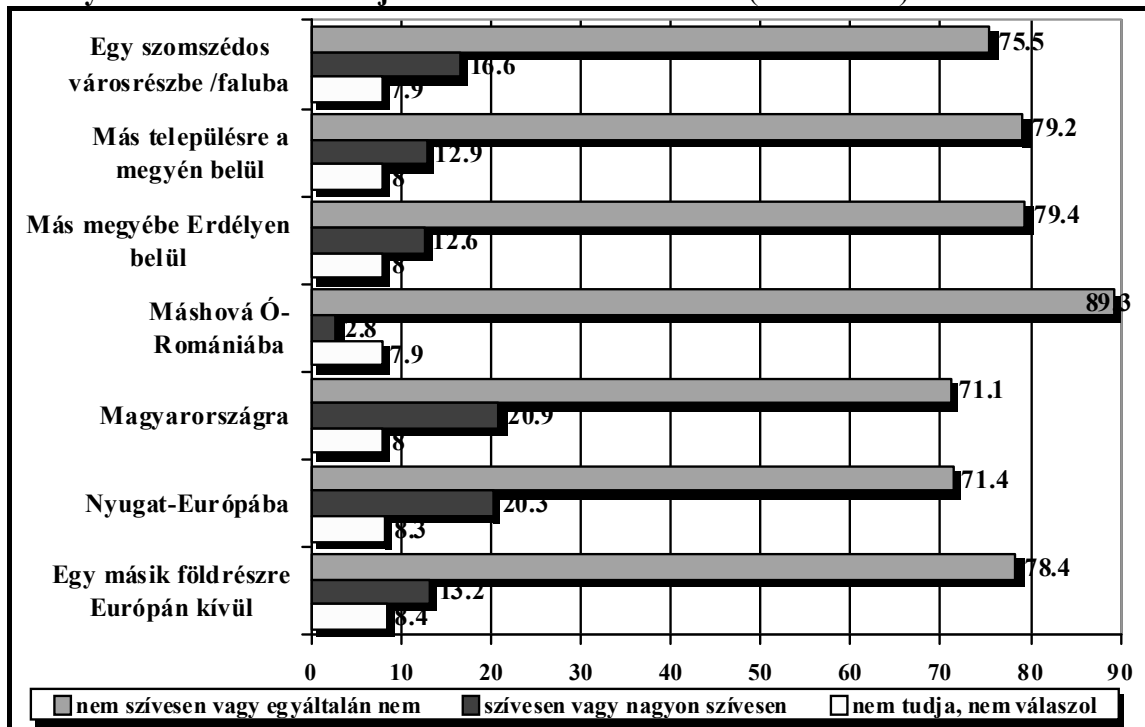
11.4. ábra: Milyen célból járt külföldön? (százalékban)

11.5. ábra: Mennyi időt töltött külföldön? (átlagértékek – hónap)

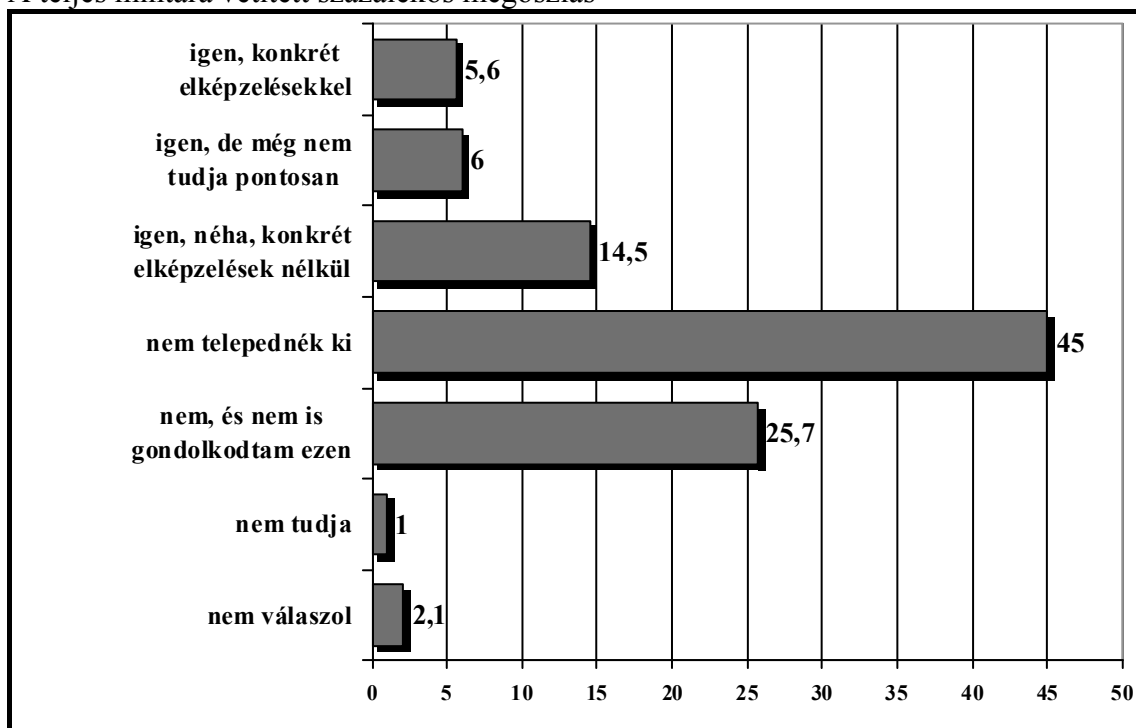

11.6. ábra: Gondolja el, ha elköltözés által javíthatná élet- és munkakörülményeit, mennyire szívesen lenne hajlandó elköltözni innen...? (százalékok)

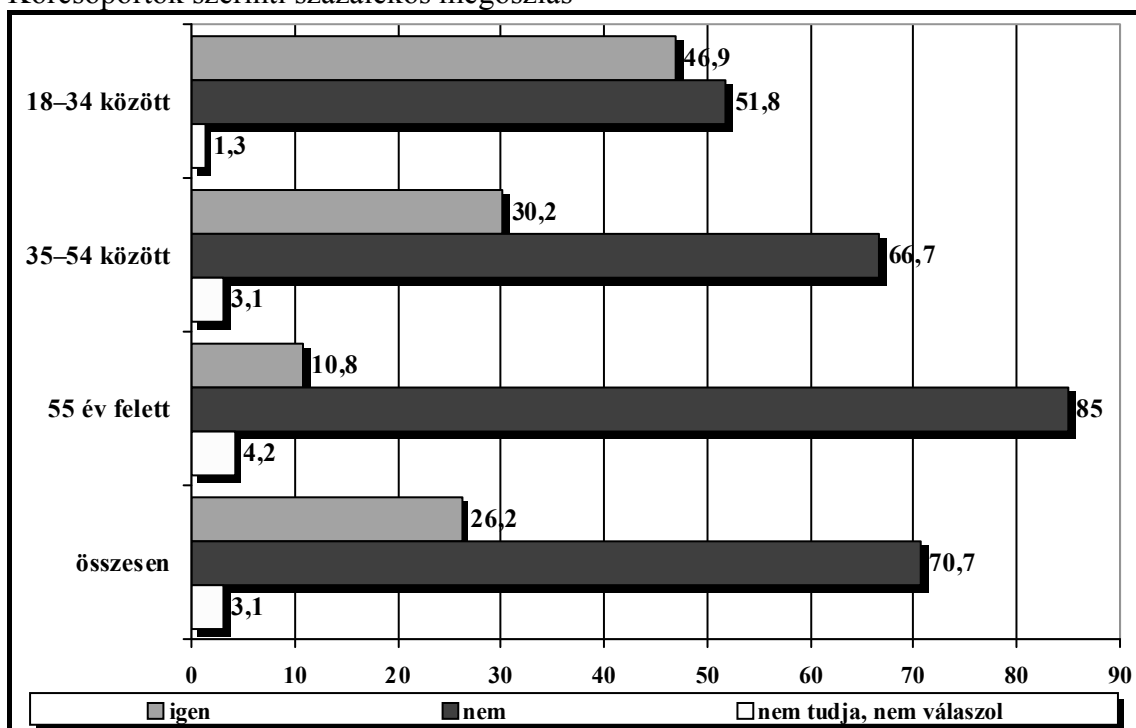
11.7. ábra: Gondolt-e már arra, hogy kitelepedjen külföldre? (N=895)

A teljes mintára vetített százalékos megoszlás

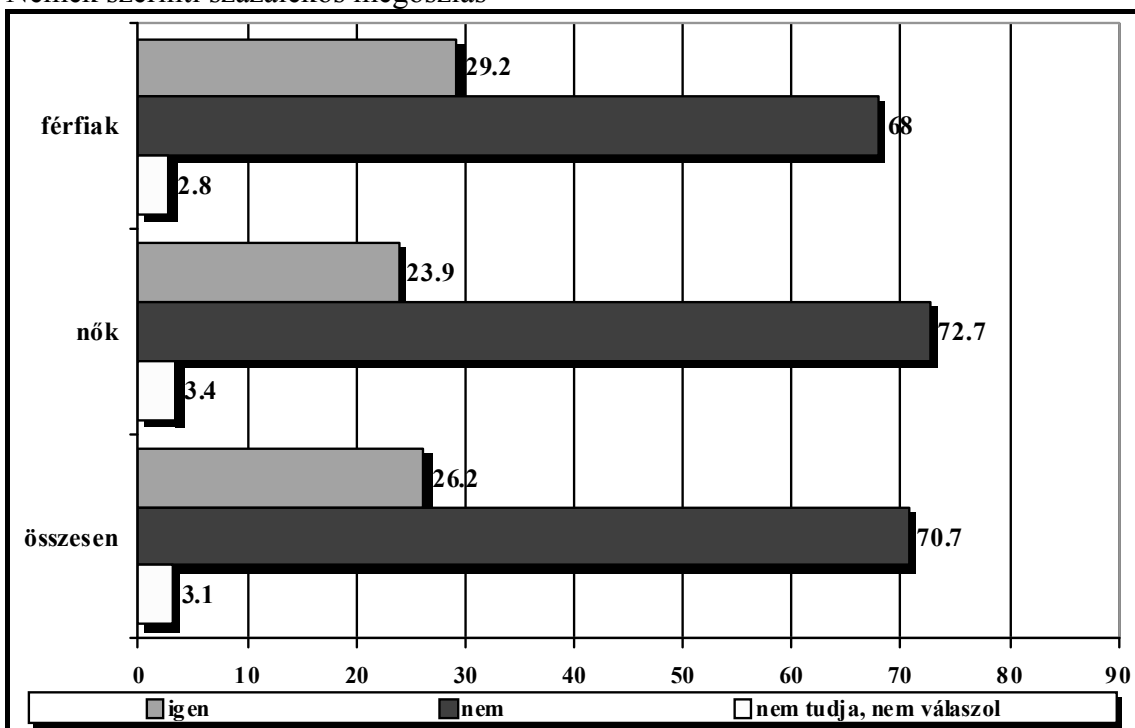
11.8. ábra: Gondolt-e már arra, hogy kitelepedjen külföldre?

Korcsoportok szerinti százalékos megoszlás

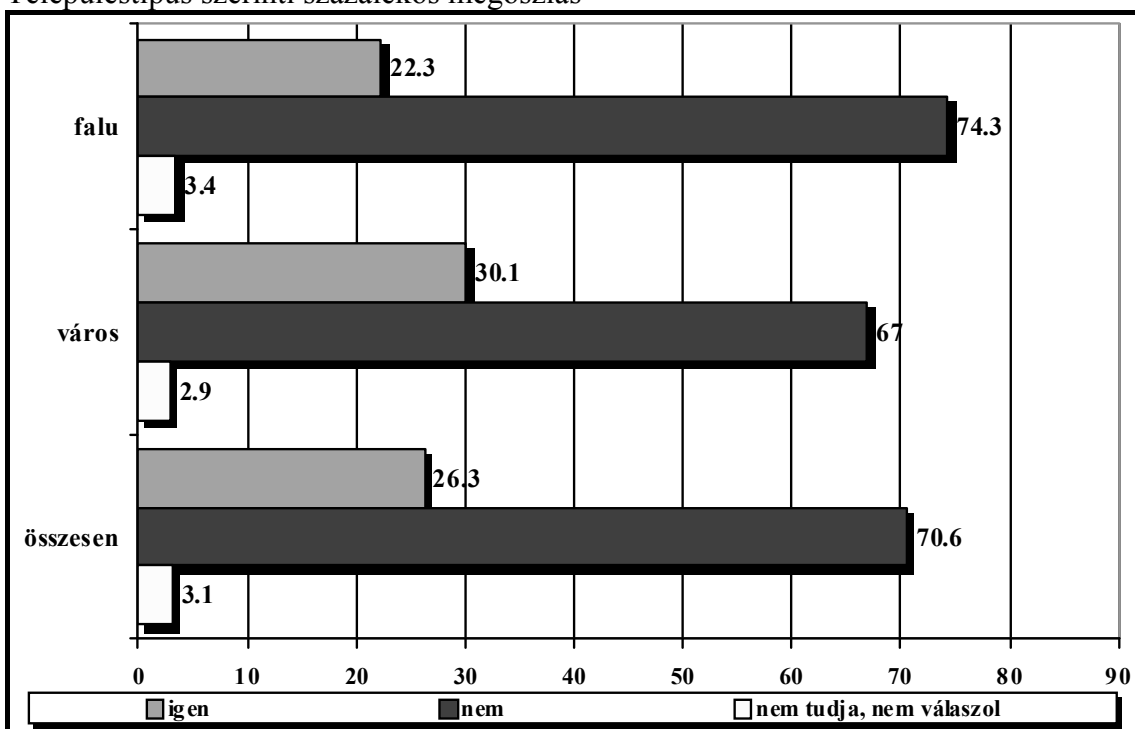
11.9. ábra: Gondolt-e már arra, hogy kitelepedjen külföldre?

Nemek szerinti százalékos megoszlás

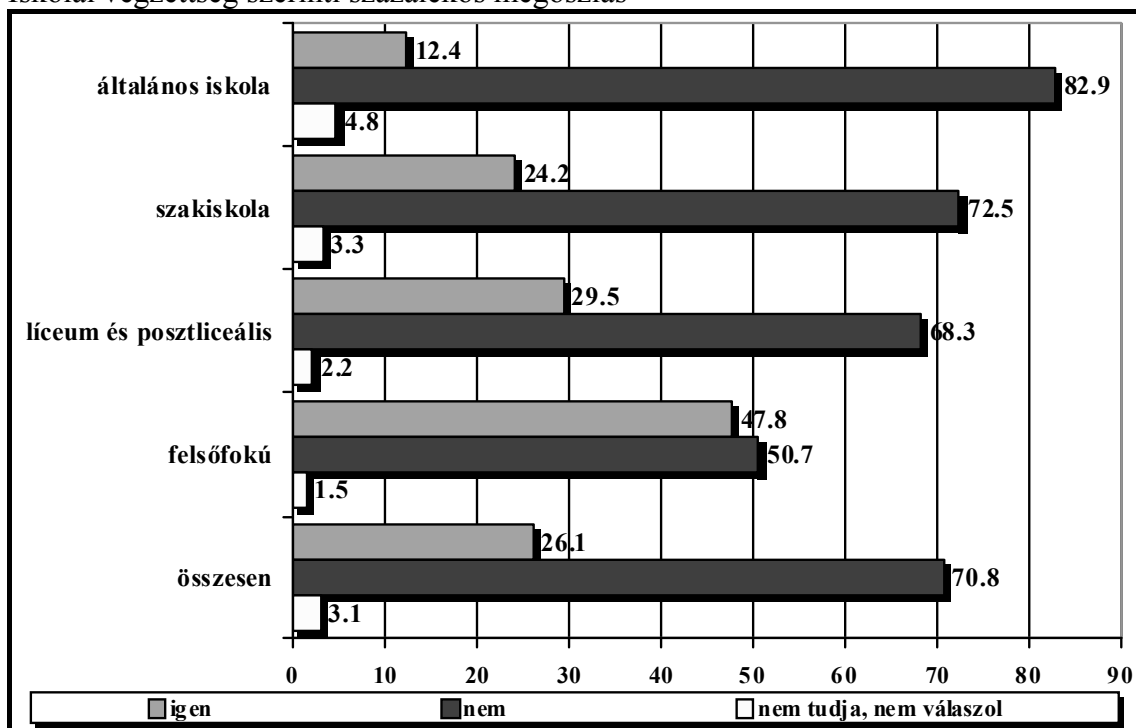
11.10. ábra: Gondolt-e már arra, hogy kitelepedjen külföldre?

Településtípus szerinti százalékos megoszlás

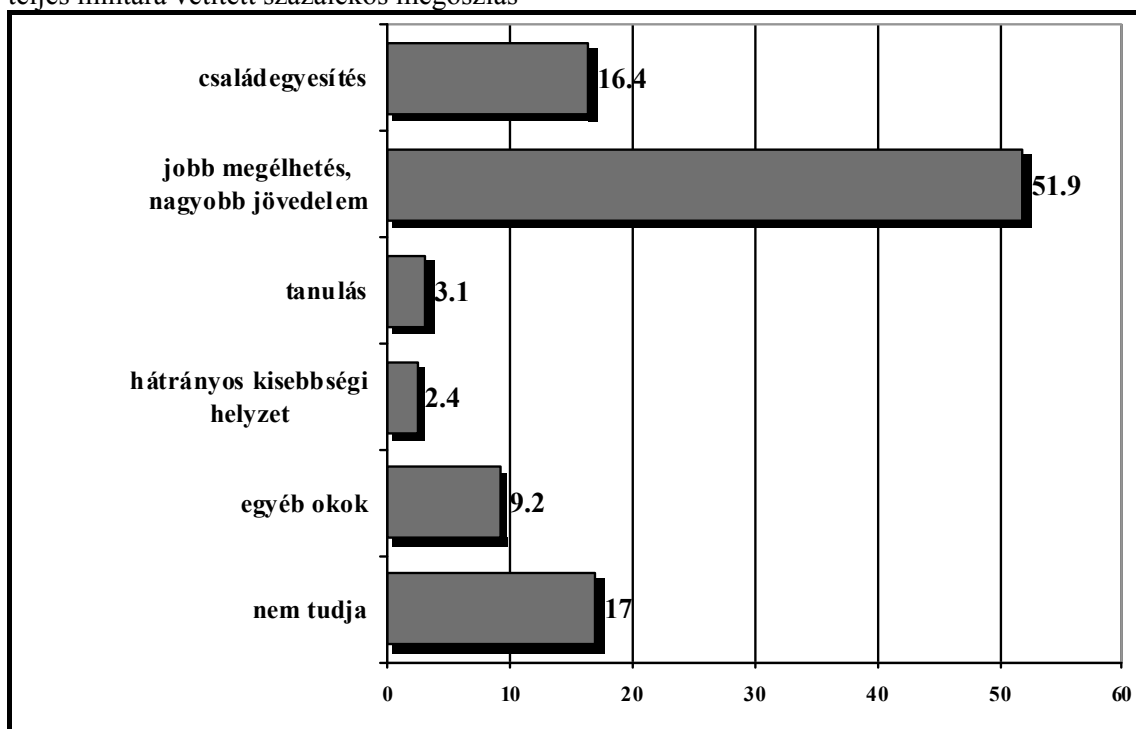

11.11. ábra: Gondolt-e már arra, hogy kitelepedjen külföldre?

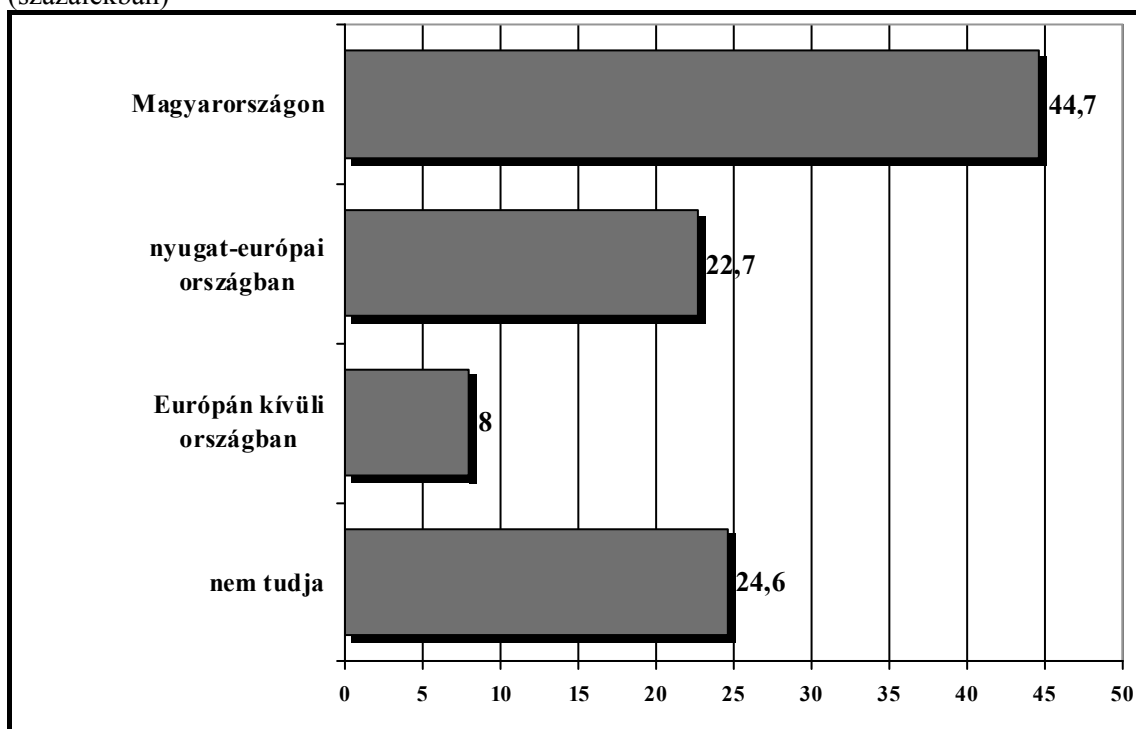
Iskolai végzettség szerinti százalékos megoszlás

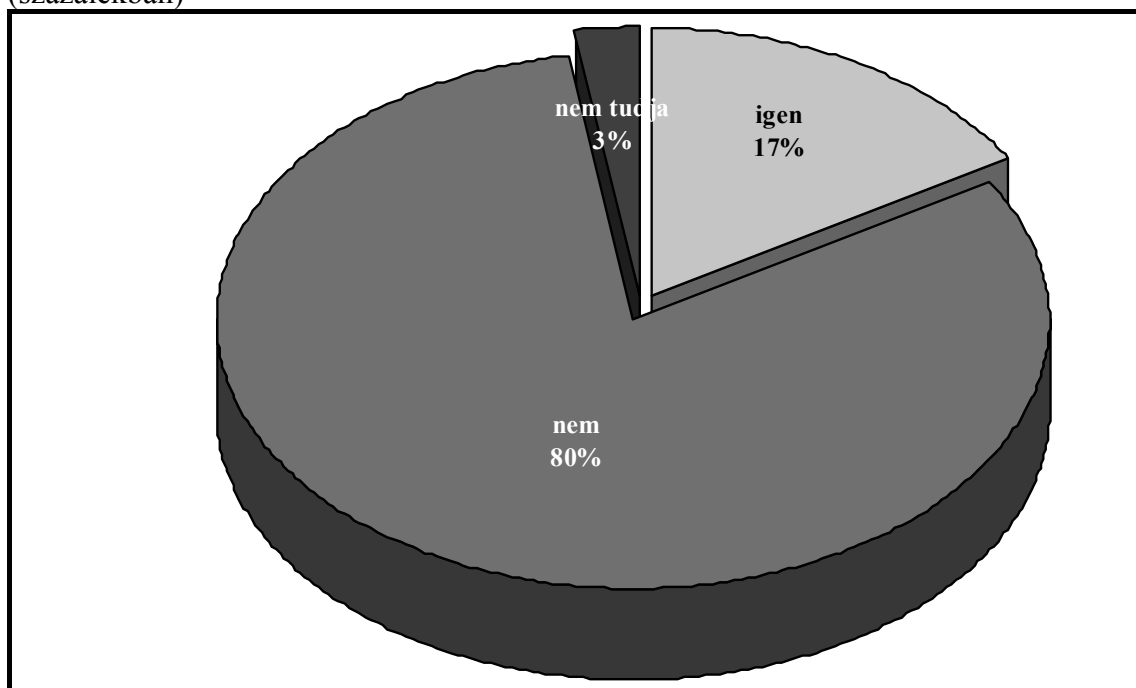
11.12. ábra: Ha úgy döntene, hogy elköltözne, milyen okból hagyná el Romániát? (N=887) a teljes mintára vetített százalékos megoszlás

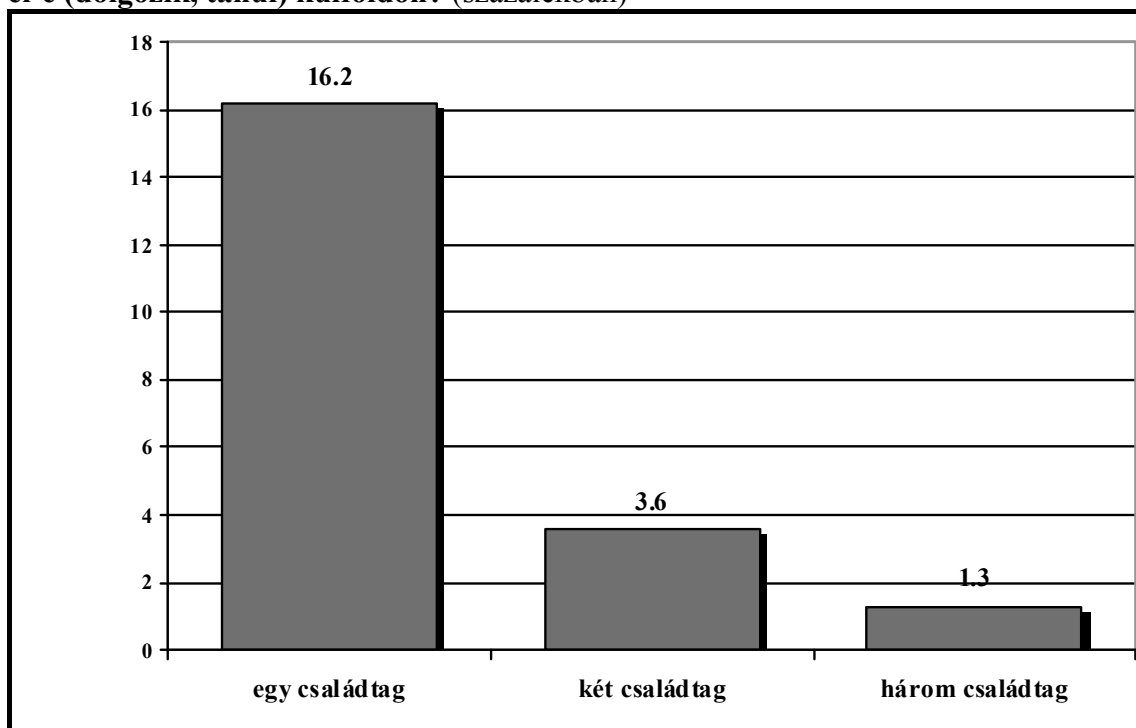
11.13. ábra: Amennyiben végleg kivándorolna, hol telepedne le legszívesebben? (N=678)
(százalékban)

11.14. ábra: Az elkövetkező két évben tervezi-e, hogy (ideiglenesen) külföldre megy tanulás (min. 2 hét) vagy munkavégzés céljából (min. 1 hónap)? (N=678)
(százalékban)

11.15. ábra. Jelenleg valaki a családjából – akivel korábban egy háztartásban élt – él-e (dolgozik, tanul) külföldön? (százalékban)

Veres Valér

12. Európai Unió és politikai aktivitás

Ukrajna és Szerbia EU csatlakozásának időpontját az erdélyiek nagy többsége 2010 és 2020 közé teszi. Románia EU-s csatlakozását az erdélyi magyar válaszadók 36 százaléka tartja jó dolognak, 11 százalék rossz dolognak és 45 százalék szerint se nem jó, se nem rossz dolog, 8 százalék nem tudja megítélni. Hogy mégis a pozitív értékelés felé billen el a mérleg, azt a következő kérdés válaszaiból láthatjuk, miszerint 62 százalék szerint előnyére, és mindössze 20 százalék szerint válik hátrányára az EU-s csatlakozás Romániának. Az EU-optimizmus visszafogottságát észlelhetjük arra a kérdésre adott válaszokban is, hogy összességében mi a véleményük az EU-ról: mindössze 30 százaléknak pozitív, 19 százalék inkább pozitív, 31 százaléknak pedig semleges a véleménye, és kevesen vannak a negatív EU véleménnyel rendelkezők is (12.1–3. ábrák).

A válaszadók közel 60 százaléka szerint az EU kárpát-medencei kiterjesztése elősegítette a magyar nemzetiségűek összetartozását, és 74 százalékuk szerint ez a Magyarországgal való kapcsolattartást is elősegíti.

Az EU-hoz elsősorban az erdélyiek 38 százaléka a békét társítja, 18 százaléka a szabad utazást, tanulást és munkát bárhol az EU területén, 11 százalékuk pedig a gazdasági jólétet. Más értékeket ennél kisebb arányban társítottak (12.7. ábra).

Az EU-val kapcsolatos ismeretek szintje nagyon alacsony, Romániai EU-s csatlakozási dátumát leszámítva a nagy többség nem tudott helyesen válaszolni más ismeretkérdésekre (12.8. ábra).

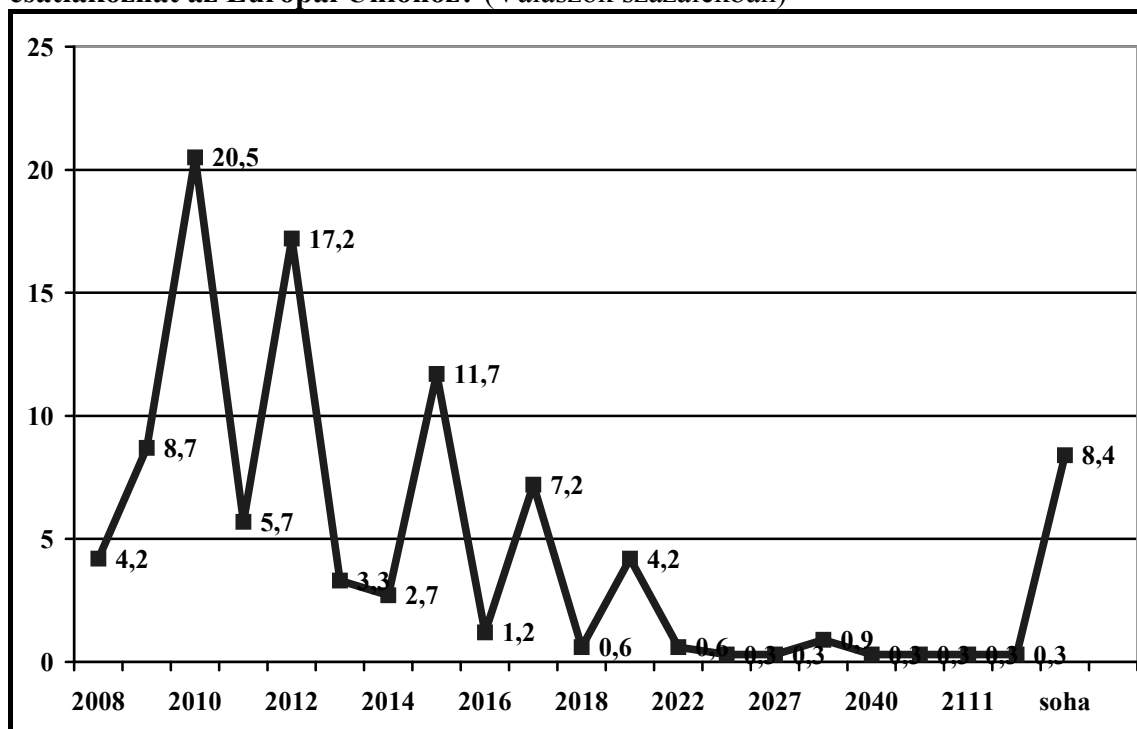
Az EU a legtöbb erdélyi számára elsősorban a szabad utazást jelenti, valamint az új munkalehetőségeket, a többi itemre kisebb átlagok jellemzők.

A „Mit jelent az Európai Uniónak a polgára lenni?” kérdésre a válaszadók három választ jelölhettek meg: elsősorban az EU-s tagállamok közti szabad átjárhatóságot jelenti (68 százaléknak), szabad munkavállalást 63 százalék számára, 62 százaléknak pedig tanulási lehetőséget bárhol az EU területén. A többi válaszlehetőség nem érte el az 50 százalékos említési arányt.

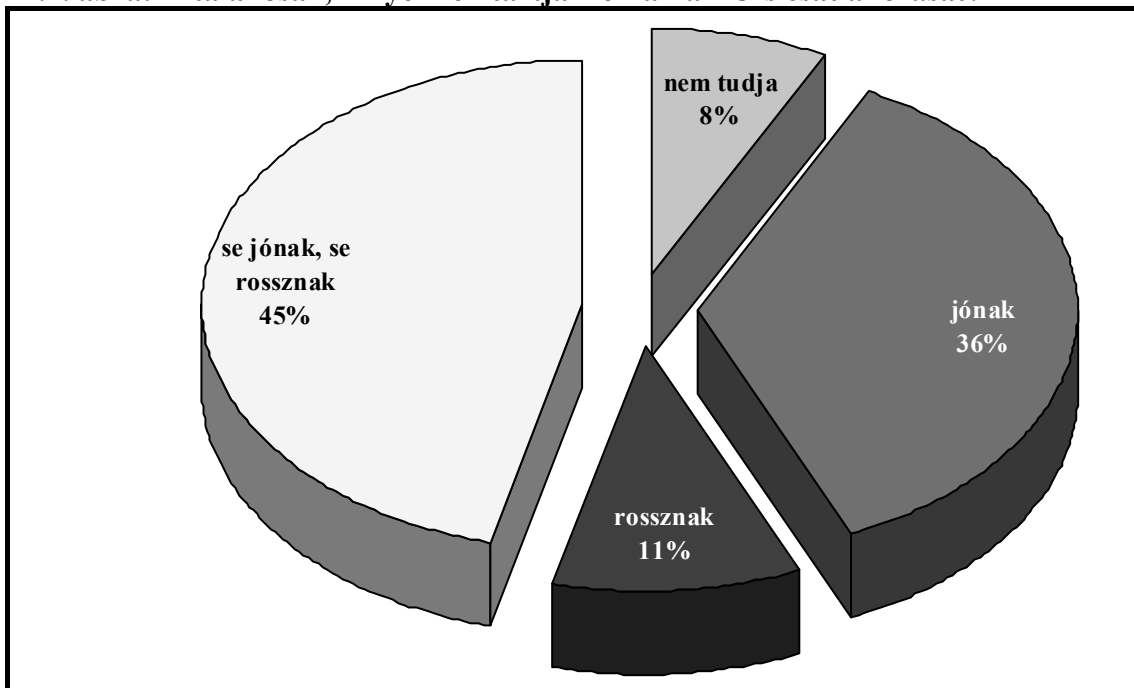
Arra a kérdésre, hogy Romániában az EU-s csatlakozás következtében mi történik, a válaszadók közel felének véleménye szerint a munkanélküliség csökkenni fog, további 26 százalék szerint nem változik, és csak 21 százalék szerint fog nőni. A további válaszokat figyelembe véve, a vásárlóerő, oktatáshoz való hozzáférés lehetősége, külföldre való utazás lehetősége, az EU területén való munkavállalás lehetősége, az alapvető emberi jogok tiszteletben tartásának mértéke, közszolgáltatások minősége a többségük véleménye szerint nőni fog. A külföldi bevándorlók száma, a magyarság jogainak érvényesítése Romániában a válaszadók 39 százaléka szerint nőni fog, és 37–40 százalékuk szerint nem változik, ami jól mutatja, hogy jelentős részük különösebb illúziókkal nem rendelkezik az EU-s csatlakozás hatásait illetően

A politika a válaszadók 45 százalékát egyáltalán nem érdekli, és az érdeklődés mértéke megoszlik a többiek körében is. Ha a következő vasárnap választásokat tartanának, 57 százalékuk lenne biztos szavazó, 11 százalék határozatlan, 32 százalék pedig egyáltalán nem menne el szavazni. A szavazáson részt vevők közül 58 százalékuk az RMDSZ-re adná a voksát, 14 százalékuk a Demokrata Pártra (PD-re) és/vagy Băsescura, 4 százalék a Nemzeti Liberális Pártra (PNL), 2 százalék valamilyen magyar pártra, ami indul, 2 százalék a szociáldemokratákra (PSD-re), egy százalékuk az MPSZ-re, további egy százalékuk egyéb pártra, 18 százalék pedig nem tudja még, kire szavazna.

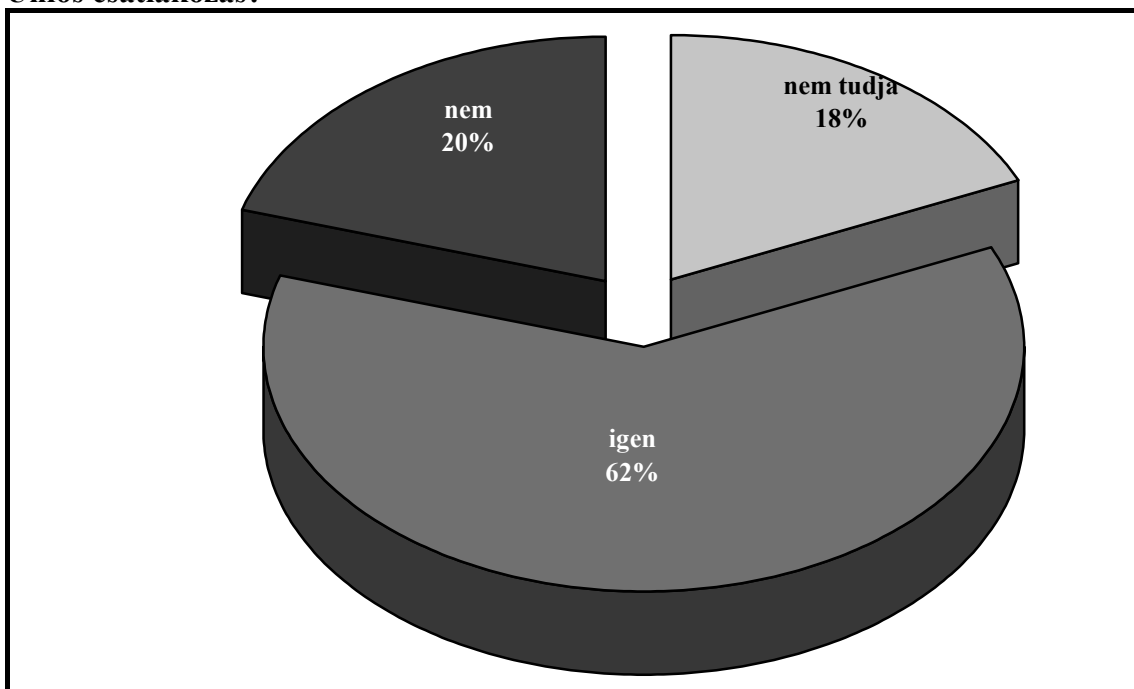
12.1. ábra: Véleménye szerint Ukrajna és Szerbia mikor, melyik évben csatlakozhat az Európai Unióhoz? (Válaszok százalékban)

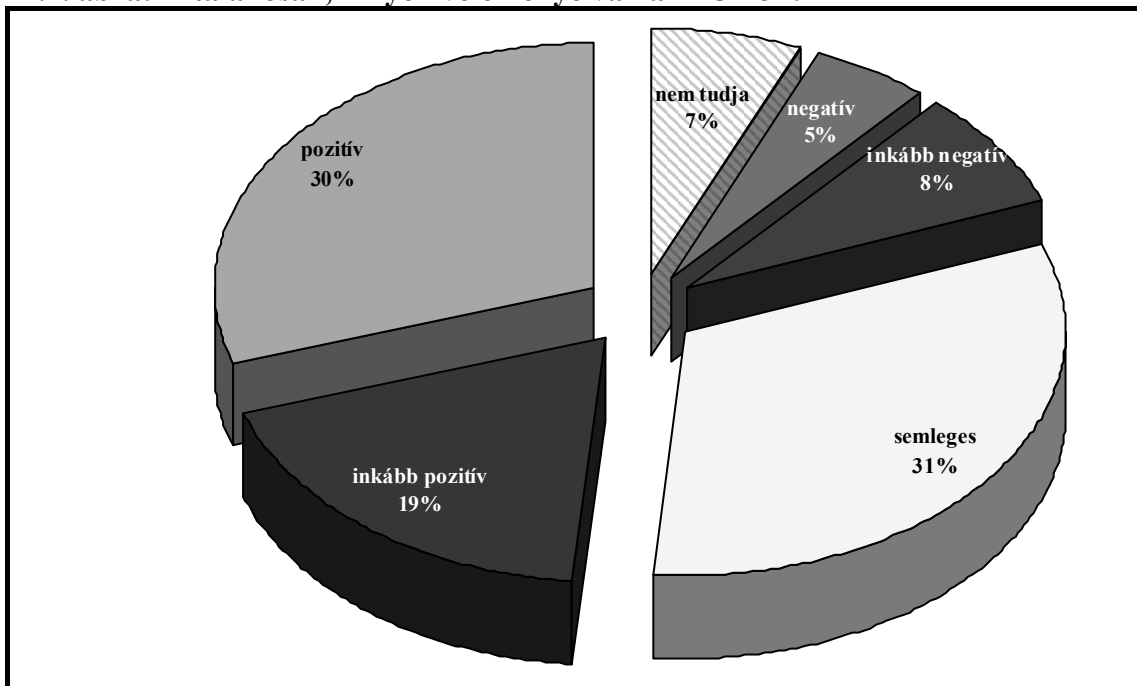
12.2. ábra: Általánosan, milyennek tartja Románia EU-s csatlakozását?

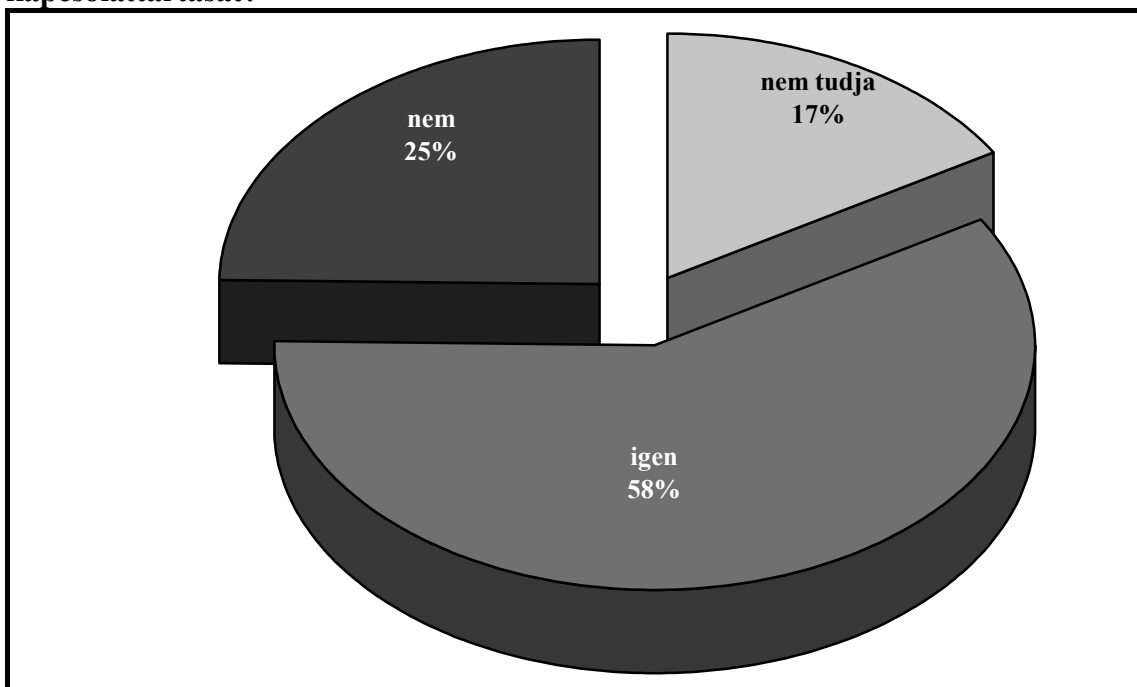
12.3. ábra: Összességében mit gondol, Romániának előnyére válik az Európai Unió csatlakozás?

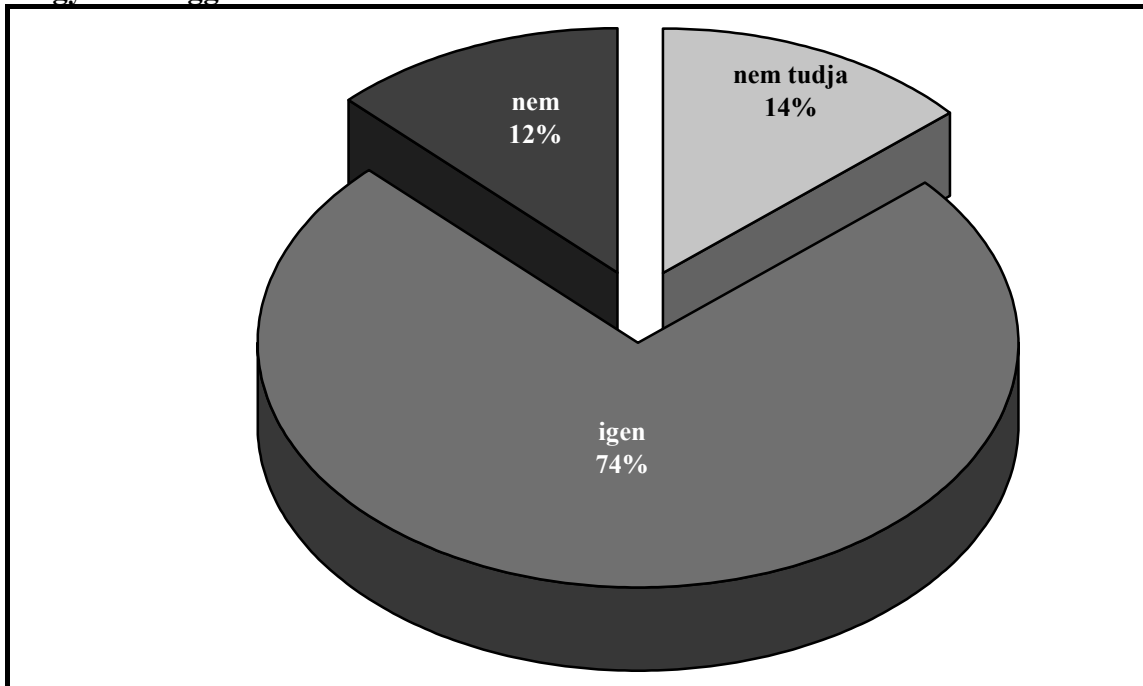
12.4. ábra: Általánosan, milyen véleménye van az EU-ról ?

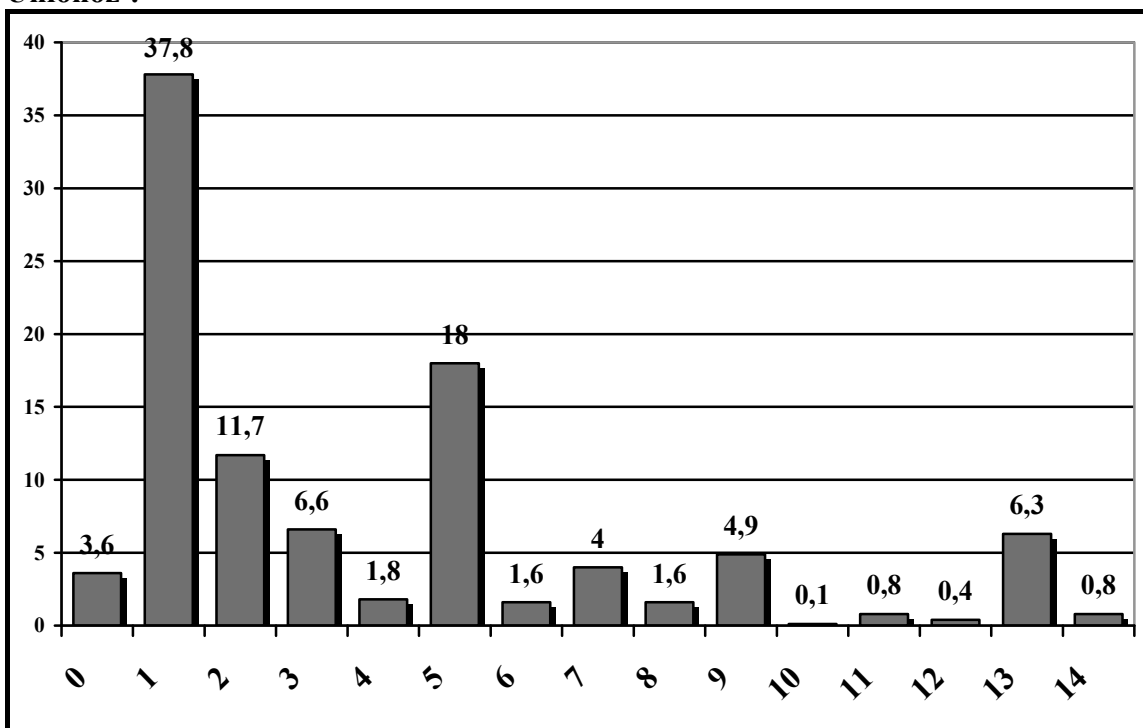
12.5. ábra: Mit gondol, a Kárpát-medence országainak (HU, RO, SK, SL, A) Európai Unió csatlakozása elősegítette a magyar nemzetiségűek összetartozását, kapcsolattartását?

12.6.ábra: Mit gondol, az európai uniós tagországok (HU, RO, SK, SL, A) közötti határok átjárhatósága elősegíti a magyar nemzetiségűek kapcsolattartását Magyarországgal?

12.7. ábra: Milyen fogalmakat társít első-, másod- és harmadsorban az Európai Unióhoz ?

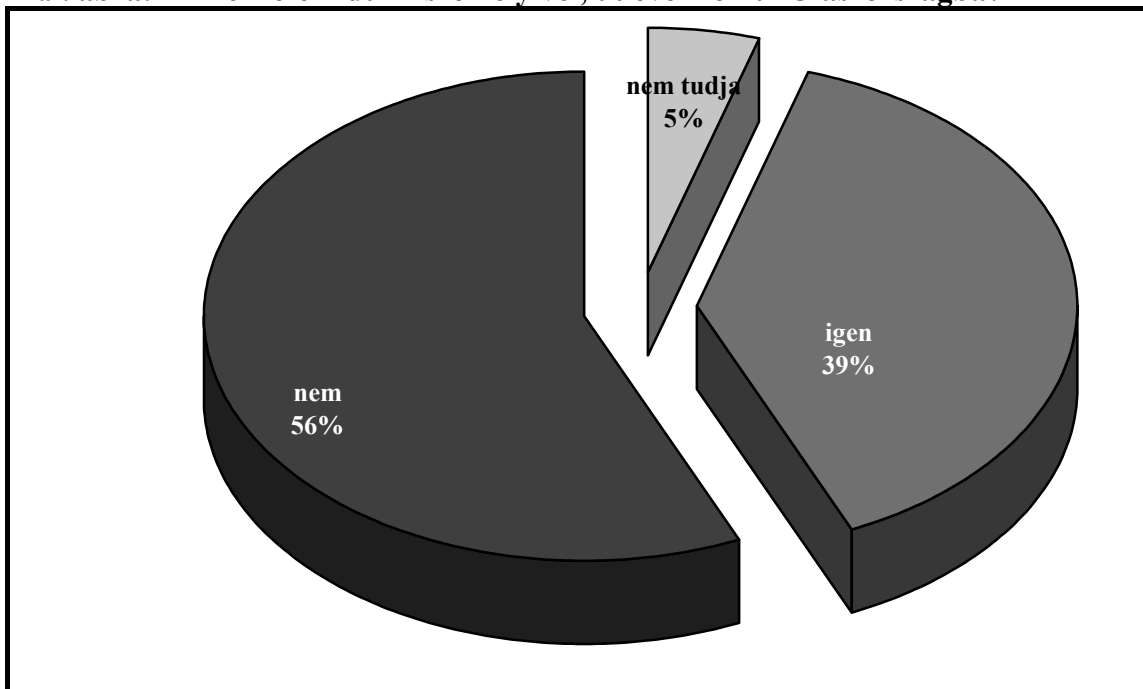
1. Béke
2. Gazdasági jólét
3. Demokrácia
4. Szociális biztonság
5. Szabad utazás, tanulás és munka bárhol az EU területén.

- 6. Kulturális változatosság
- 7. Euró – egységes pénznem
- 8. Munkanélküliség
- 9. Bürokrácia
- 10. Kulturális identitásunk elvesztése
- 11. Magasabb bűnözés
- 12. Nem kielégítő ellenőrzés a külső határoknál
- 13. Utazási lehetőségek kibővülése
- 14. Európai politikai közösség
- 0. nem tudja

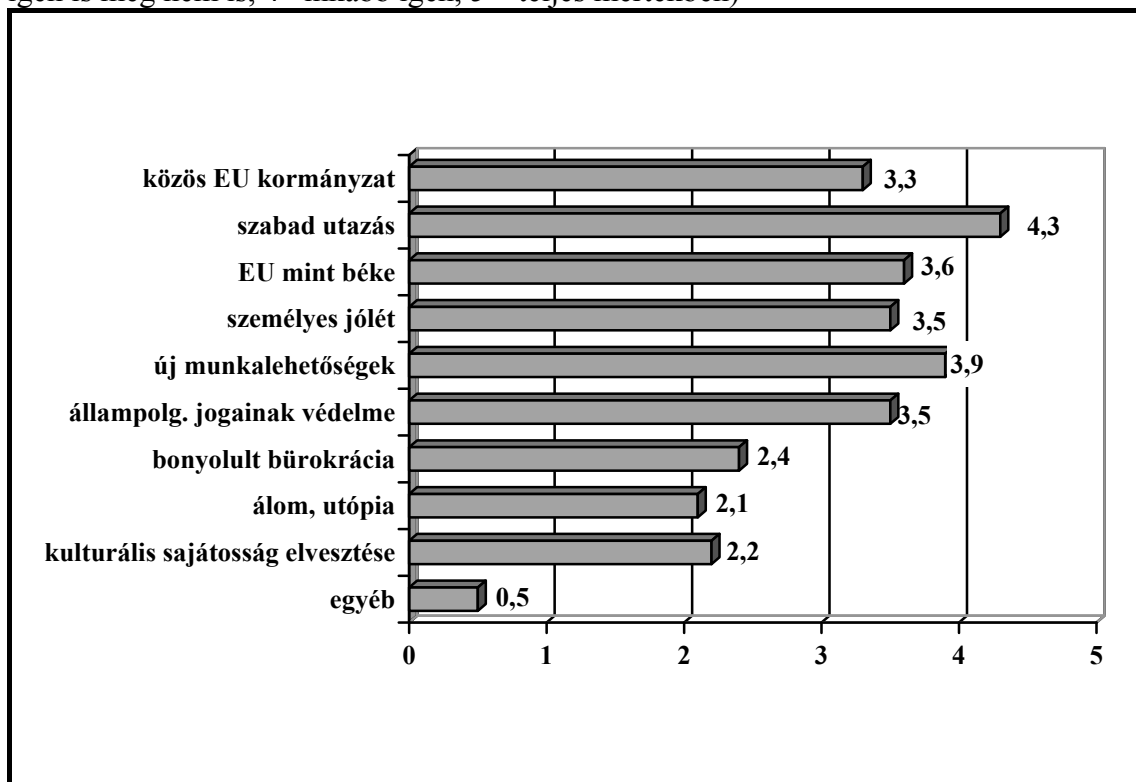
12.8. ábra: AZ EU-val kapcsolatos ismeret-kérdések

Feltett kérdés	Helyes válaszok aránya
1. Hány évre tervez az EU jelenlegi költségvetése?	3,9
2. Hogy hívják azt az országos alapdokumentumot, ami alapján a tagországok elosztják az EU-s forrásokat?	1,1
3. Magyarország mióta tagja az EU-nak?	39,1
4. Finnország tagja-e az EU-nak?	38,5
5. Svájc tagja-e az EU-nak?	36,5
6. Mire vonatkozik a Sapard program?	16,4
7. Mit jelent az, hogy Interreg?	1,7
8. Románia mióta tagja az Európai Uniónak?	84,6

12.9. ábra: El merne-e indulni személyivel, útlevél nélkül Olaszországba?

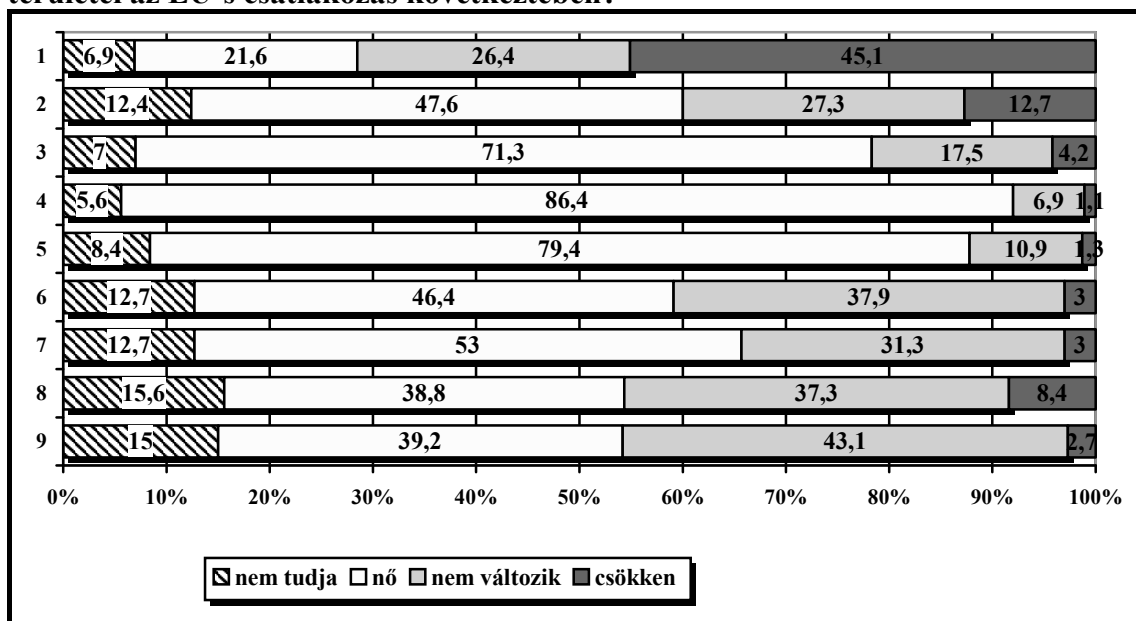
12.10. ábra: Az alábbi kijelentések mennyire fejezik ki azt, amit Ön számára az EU jelent? (Válaszok egy ötfokú skálán, ahol: 1 – egyáltalán nem, 2– inkább nem, 3– igen is meg nem is, 4 –inkább igen, 5 – teljes mértékben)

12.11. ábra: Az alábbi kijelentések közül melyik jelenti inkább, hogy: „az Európai Uniónak a polgára lenni”? (Első említések aránya)

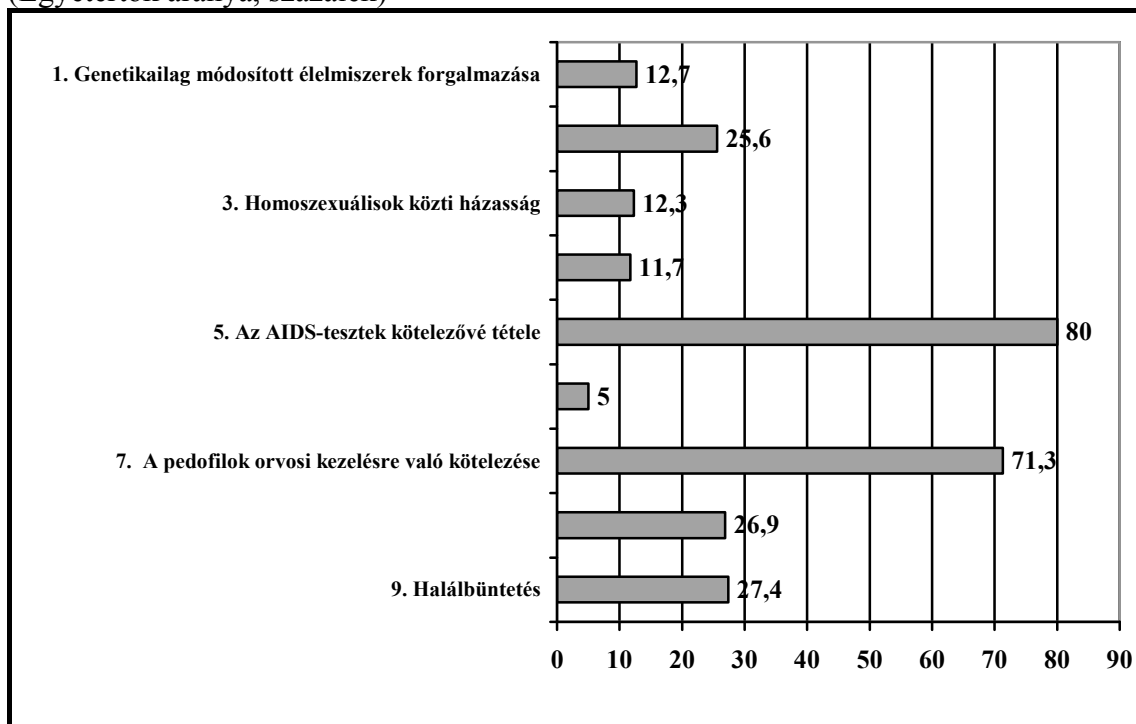
Kijelentés	Említi (%)
1. Az EU-s tagállamok közti szabad átjárhatóság	68,1
2. Szabad munkavállalás joga bármelyik EU-s tagállamban	63,5
3. Szavazati jog a helyi választásokon abban a tagországban, amelyben élsz, akkor is ha ez nem azonos a szülőhazáddal	21,8
4. Szavazati jog a országos választásokon abban a tagországban, amelyben élsz, akkor is ha ez nem azonos a szülőhazáddal	15,4
5. Szavazati jog az Európai Parlament-i választásokon abban a tagországban, amelyben élsz, akkor is ha ez nem azonos a szülőhazáddal	14
6. Az orvosi ellátás és a szociális szervezetek szolgáltatásaihoz való szabad hozzáférés	45
7. Tanulási lehetőség bárhol az EU területén	62,3
8. Egyik sem az előzők közül	4,4

12.12. ábra: Mit gondol milyen irányba változnak a romániai társadalom alábbi területei az EU-s csatlakozás következtében?

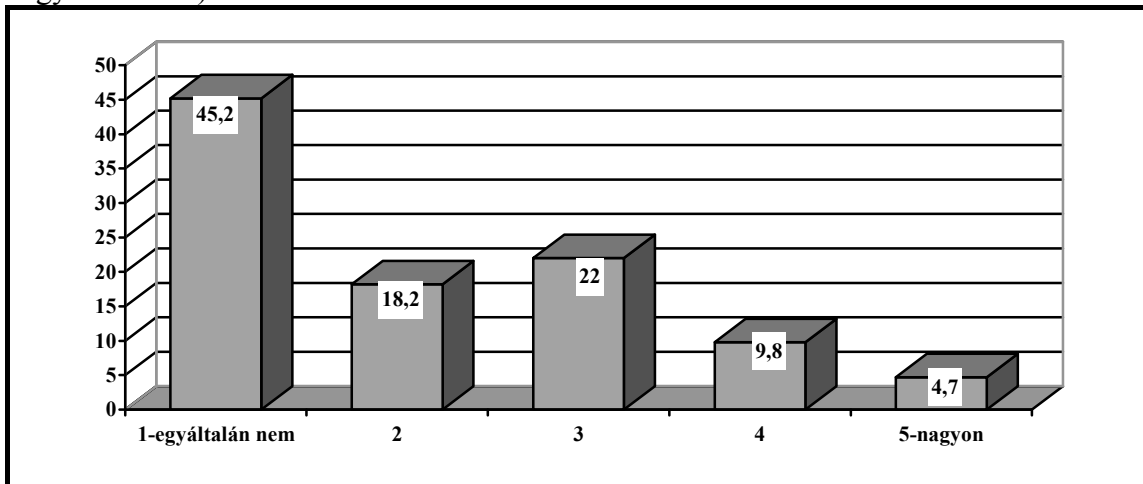

1. Munkanélküliség
2. Vásárlóerő
3. Oktatáshoz való hozzáférés lehetősége
4. Külföldre való utazás lehetősége
5. Az EU területén való munkavállalás lehetősége
6. Az alapvető emberi jogok tiszteletben tartása
7. Közszolgáltatások minősége
8. A külföldi bevándorlók Romániában
9. A magyarság jogainak érvényesítése

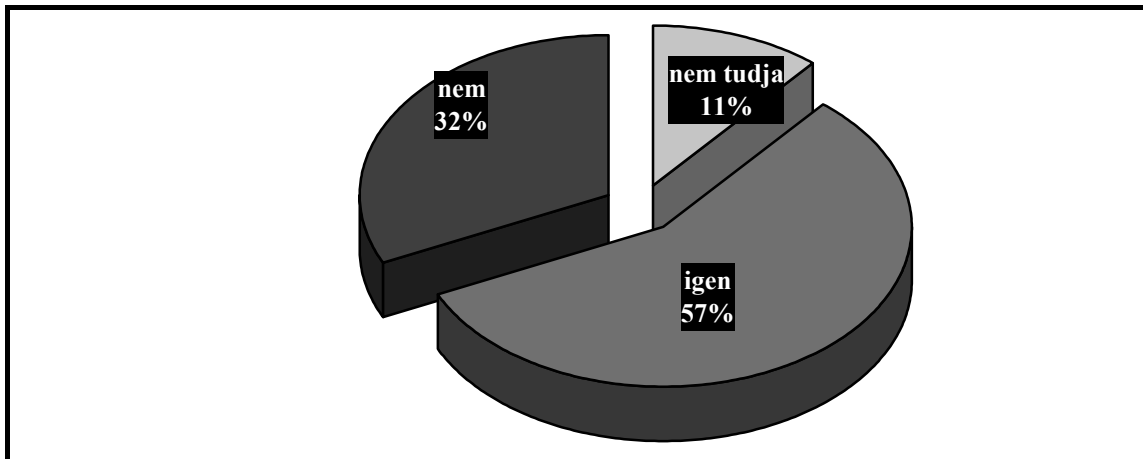
12.13. ábra: Kérjük, mondja meg, egyetért-e vagy sem a következőkkel? (Egyetértők aránya, százalék)

12.14. ábra: Mennyire érdeklí Önt a politika? (1 – egyáltalán nem érdeklí, 5 – nagyon érdeklí)

12.15. ábra: Ha most vasárnap Romániában parlamenti választások lennének, elmenne-e szavazni?

12.16. ábra: Ha elmenne, Ön most melyik pártra, szervezetre vagy koalícióra szavazna? Nyílt kérdésre adott szabad válaszok. (N=452)

